

ZUIVELCOÖPERATIES OP DE ZANDGRONDEN IN NOORD-BRABANT EN LIMBURG 1892 – 1950

overleven door samenwerking en modernisering
een mentaliteitsstudie

Voetnoten / bronnen

J. C. Dekker

Inhoud Voetnoten / Literatuur

Ophalen ([Boek-J-C-Dekker-tekstdeel](#))

Hoofdstuk	Blz. (boek) xxx t/m xxx	Snelkeuze
Hoofdstuk-1	001-040	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125>
Hoofdstuk-2	041-071	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150>
Hoofdstuk-3	074-143	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250> / 275> / 300>
Hoofdstuk-4	144-202	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200>
Hoofdstuk-5	205-291	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250> / 275> / 300> / 350> / 400> / 450>
Hoofdstuk-6	292-349	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250> / 275> / 300>
Hoofdstuk-7	352-395	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250>
Hoofdstuk-8	396-443	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250>
Hoofdstuk-9	446-489	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225>
Hoofdstuk-10	490-555	00> / 25> / 50> / 75> / 100> / 125> / 150> / 175> / 200> / 225> / 250> / 275> / 300>
Hoofdstuk-11	556-568	00>
Bijlagen		
Plaatsnaam	575-584	
Archivaria	585-591	
Literatuur	592-604	
Schema's / Tabellen	605	
Afkortingen	606	
Foto tekst	-	
Plaatsen	613-621	Index van geografische namen
Personen	622-626	Index van persoonsnamen

1.	Ponsioen, Theoretische vraagstukken bij de studie van sociale verandering, in Den Hollander e.a. (red.), <i>Drift en koers</i> , 2-4.
2.	Slicher van Bath, De agrarische geschiedenis als wetenschap en haar relatie tot de sociologie, in <i>Mens en maatschappij</i> , jrg. XXXVII (1962), 83.
3.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 382.
4.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 19-23.
5.	Jansen en Rutten, a. w., 15.
6.	Jansen en Rutten, a.w., 15-16.
7.	Jansen en Rutten, a.w., 16-18.
8.	Jansen en Rutten, a.w., 18.
9.	Slicher van Bath, Stromingen in de agrarische geschiedenis gedurende de laatste 35 jaar, in <i>Historiunculæ</i> , jrg. X (1965), 79.
10.	Van der Poel, Landbouwgeschiedenis, in Baudet en Van der Meulen (red.), <i>Kernproblemen der economische geschiedenis</i> , 50.
11.	Slicher van Bath, t.a.p., 79-80.
12.	Slicher van Bath, t.a.p., 80.
13.	Van der Poel, t.a.p., 50
14.	Priester, <i>De economische ontwikkeling van de landbouw in Groningen</i> , 1-2.
15.	Hofstee, <i>Over de oorzaken van de verscheidenheid in de Nederlandsche Landbouwgebieden</i> , 24.
16.	Slicher van Bath, t.a.p., 80.
17.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 359.
18.	Bieleman, a.w., 26-27.
19.	Bieleman, a.w., 24-25.
20.	Saal, <i>Sociale dynamiek</i> , 4-10.
21.	Saal, a. w., 6-9.
22.	Wichers, <i>De oude plattelandsbeschaving</i> , 24-25.
23.	Wichers, a.w., 51-53.
24.	Wichers, a.w., 66 en 190.
25.	Wichers, a.w., 68-69.
26.	Wichers, a.w., 73.
27.	Wichers, a. w., 46.
28.	Wichers, a.w, 146.
29.	Romein, <i>Het onvoltooid verleden</i> , 13-15.
30.	Romein, a.w., 29-43.
31.	Van den Ban, <i>Boer en landbouwvoorlichting</i> , 30.
32.	Van Zanden, <i>De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw</i> , 26-28.
33.	Van Zanden, a. w., 29.
34.	Van den Ban, a.w., 30-31.
35.	Van den Ban, a. w., 61.
36.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 177.
37.	Crijns en Kriellaars, a.w., 179.
38.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 16-17.
39.	Dekker, Van den Eerenbeemt en De Leeuw, <i>Levensloop, cultuur en mentaliteit</i> , 7.
40.	Van den Eerenbeemt, Is de stoommachine wel de eerste maatstaf voor het begrip eerste industriële revolutie?, in <i>Industriële Archeologie</i> , jrg. VII (1987), nr. 22, 58-59.
41.	Van den Eerenbeemt, t.a.p., 52-53.
42.	Van den Eerenbeemt, t.a.p., 53-54 en 57.
43.	Van den Eerenbeemt, t.a.p., 54-55.

44.	Van den Eerenbeemt, <i>Mens en maatschappij in beweging</i> , 126.
45.	Adriaansens, <i>Algemene sociologie</i> , 168.
46.	Vroom, <i>Bureaucratie</i> , 1.
47.	Adriaansens, a.w., 66-67.
48.	Vroom, a. w., 27-28.
49.	Adriaansens, a.w., 159-162.
50.	Zijderveld, Individualisering en anti-institutionalisme, in Van den Broek en Seuren (red.), <i>Individualisering en solidariteit</i> , 11.
51.	Zijderveld, t.a.p., 13.
52.	Mommaas, <i>Moderniteit, vrijetijd en de stad</i> , 106.
53.	Mommaas, a.w., 706, 191-193 en 199.
54.	Spierenburg, <i>De verbroken betovering</i> , 78 en 80-8 1.
55.	Duffhues, Felling en Roes, <i>Bewegende patronen</i> , 22-25.
56.	Ter Woorst, <i>De coöperatieve onderneming</i> , 18.
57.	Finis, <i>Wirtschaftliche und ausserwirtschaftliche Beweggrunde mittelstndischer Genossenschafts pioniere des landwirtschaftlichen Bereichs</i> , 37.
58.	Leep. <i>De coöperatie</i> , 12.
59.	Ter Woorst, a.w., 20.
60.	Giebels, <i>Katholicisme en socialisme</i> , 236-240.
61.	Becker en Frieswijk, <i>Bedrijven in eigen beheer</i> , 12-13.
62.	Becker en Frieswijk, a. w., 302-303.
63.	Ter Woorst, a. w., 21.
64.	Bol, <i>Het coöperatiefgeorganiseerde bankwezen</i> , 11.
65.	Van den Eerenbeemt, Middenstandskrediet en het ontstaan van de Bossche Hanzebank, in <i>Bedrijf en Samenleving</i> , 39-41.
66.	Zijderveld, <i>De samenleving als schouwspel</i> , 202-204.
67.	Zijderveld, a.w., 205.
68.	Van den Eerenbeemt, <i>Coöporatisme en katholiek sociaal denken</i> , in <i>Sociale Wetenschappen</i> , jrg. XI (1968), nr. 3, 240.
69.	Geciteerd in Van den Elsen, <i>De boerenstand of sociologie der boeren</i> , 405.
70.	Van den Eerenbeemt, Ideeën rond 1900 van katholieken in Nederland, in <i>Sociale Wetenschappen</i> , jrg. XIII (1970), nr. 4, 260.
71.	Van den Elsen, a.w , 406.
72.	Van den Elsen, a.w., 590-591.
73.	Jansen, Onderweg naar een nieuwe samenleving, in <i>Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg</i> , deel XXXIV (1989), 8.
74.	Ter Woorst, <i>De coöperatie, opzet, structuur en werkwijze</i> , 29-30.
75.	Van Diepenbeek, <i>De coöperatieve organisatie</i> , 72.
76.	Van Diepenbeek, a.w., 77-79.
77.	Van Diepenbeek, a. w., 74.
78.	Leep, <i>De coöperatie</i> , 8.
79.	Van Diepenbeek, a.w., 88-99.
80.	Roy, <i>Coöperatives</i> , 29.
81.	Albrecht, <i>Die soziale Funktion des Genossenschaftswesens</i> , 53-54.
82.	Engelhardt, <i>Allgemeine Ideengeschichte des Genossenschaftswesens</i> , 8..
83.	Engelhardt, a.w., 8.
84.	Albrecht, a.w., 63-64.
85.	Geciteerd in Engelhardt, a. w., 7-8.
86.	Frietema, Draheims Lehre von der Doppelnatur der Genossenschaft, in Weisser (red.), <i>Genossenschaften und Genossenschaftsforschung</i> , 14-15.

87.	Abma, <i>Leiding en leden in landbouwcoöperaties</i> , 9.
88.	Fnrstenberg, Ansatzpunkte einer Soziologie des Genossenschaftswesens, in Weisser (red.), <i>Genossenschaften und Genossenschaftsforschung</i> , 45-46.
89.	Abma, <i>Leiding en leden in landbouwcoöperaties</i> , 18, 34, 161 en 166.
90.	Veldink, Het weidebedrijf, in Sneller (red.), <i>Geschiedenis van de Nederlandse landbouw</i> , 353-354.
91.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 22.
92.	Croesen, a.w., 29-34.
93.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 96-103.
94.	Van der Zee, <i>De Friesche boeren-coöperaties</i> , 52-53 en 56.
95.	Van der Zee, a. w., 7 en 54-55.
96.	Geluk, a.w, 49-54.
97.	Geluk, a.w., 66-72.
98.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 56.
99.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 311.
100.	Geluk, a. w., 76-80.
101.	Dekker, Het ontstaan van de zuivelcoöperaties in het zuiden van Nederland, in <i>Industriële Archeologie</i> , jrg. XI (1991), nr. 40, 131.
102.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 311.
103.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 81.
104.	Geluk, a.w., 103-109.
105.	Minderhoud, <i>Landbouw-coöperatie</i> , 82-85 en Van der Zee, <i>De Friesche boeren-coöperaties</i> , 20-26 en 36.
106.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 296.
107.	Frietema, <i>De coöperatie in verband met de maatschappelijke organisatie van het economisch leven</i> 3-9.
108.	Van Zanden, <i>De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw</i> , 264-265 en 268.
109.	Geluk, a. w., 109-110.
110.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 41.
111.	Van Zanden, a. w., 271
112.	Kooy, <i>De zelfkazerij in Midden-Nederland</i> . Behandeld in Saal, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 176 - 186.
113.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 109-110.
114.	Van der Zee, <i>De Friesche boeren-coöperaties</i> , 58.
115.	Geluk, a. w., 50 en Wiersma, <i>Erf en wereld</i> , 67-72.
116.	Van der Zee, a.w., 65-66.
117.	Van Stuijvenberg, <i>Ontstaansgronden</i> , 30-32.
118.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 57.
119.	Van der Zee, a. w., 66-67.
120.	Van Stuijvenberg, a.w., 36-37.
121.	Van Stuijvenberg, a.w., 33-34.
122.	Van der Zee, a.w., 64.
123.	Van der Zee, a. w., 7.
124.	Van der Zee, a. w, 64-65. 125.
125.	Van der Zee, a. w., 63-64
126.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 296.
127.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 68-69.
128.	Roosenschoon, a.w., 70-71.
129.	Aangehaald in Wichers, <i>De oude plattelandsbeschaving</i> , 5.
130.	Van Stuijvenberg, <i>Ontstaansgronden</i> , 34-36.
131.	Van der Zee, a. w, 65-72.
132.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 56.
133.	Roosenschoon, a.w., 28. 134. Van der Zee, a.w., 64-65.

135.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 56-57.
136.	Kooy, <i>De zelfkazerij van Midden-Nederland</i> . Behandeld in Saal, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 176-186.
137.	Wichers, <i>De oude plattelandsbeschaving</i> , 5-6.
138.	Wichers, a. w., 234.
139.	Wichers, a. w., 231.
140.	Wichers, a.w., 232.
141.	Wichers, a.w., 232.
142.	Wichers, a. w., 232-233.
143.	Wichers, a.w., 233.
144.	Wichers, a.w., 233.
145.	Wichers, a.w., 234.
146.	Voor de begrenzing van het zandgebied heb ik mij voor het Brabantse zandgebied gebaseerd op Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 389 en voor het Limburgse zandgebied op Philips, Jansen en Claessens, <i>De geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 123.
147.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 230.

1.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 199 en 227.
2.	Steneker, De ontwikkeling van het agrarisch bedrijf in en om Tilburg in de 19e eeuw, in <i>Brabantia</i> , jrg. VIII (1959) nr. 7-8, 175.
3.	Crijns en Kriellaars, a. w., 163-168.
4.	Crijns en Kriellaars, a.w., 183-184.
5.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 306.
6.	Korteweg, De landbouw op de zandgrond, in Sneller (red.), <i>Geschiedenis van de Nederlandse landbouw</i> , 373.
7.	Van der Heijden en Rooijackers, Agrarische cultuur in de Kempen, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XVII (1991), nr. 1, 25-26.
8.	Crijns en Kriellaars, a. w., 278-282.
9.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland</i> , deel IV, 17-18.
10.	Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 239.
11.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 173-174.
12.	Crijns en Kriellaars, a.w., 48.
13.	<i>Schetsen van het landbouwbedrijf</i> , 454.
14.	<i>Overzicht van het landbouwbedrijf</i> , 283-284.
15.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 234-235.
16.	Crijns en Kriellaars, a.w., 235-236.
17.	Crijns en Kriellaars, a.w., 232-233.
18.	Davids, Mensen en dieren op het Brabantse platteland, in De Mooij en Van de Weijer, <i>Rijke oogst van schrale grond</i> , 61.
19.	Davids, t.a.p., 59.
20.	Crijns en Kriellaars, a. w., 275-276.
21.	Davids, t.a.p., 62.
22.	Korteweg, De landbouw op de zandgrond, in Sneller (red.), <i>Geschiedenis van de Nederlandse landbouw</i> , 384.
23.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 289-290.
24.	Crijns en Kriellaars, a. w., 287-29 1.
25.	Crijns en Kriellaars, a. w., 287-288.
26.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 77-78.
27.	Schuurman, <i>Materiële cultuur en levensstijl</i> , 190.
28.	Gribling, <i>Vijftig jaar Wit-Gele Kruis in Noord-Brabant</i> , geciteerd in De Leeuw, <i>Kleding in Nederland</i> , 259.
29.	De Leeuw, a.w., 259.
30.	Jobse-van Putten, De voeding in de agrarische samenleving van Noord-Brabant en het noorden van Limburg, in De Mooij en Van de Weijer, <i>Rijke oogst van schrale grond</i> , 69-72.
31.	Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 145 en Crijns en Kriellaars. <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 239 en 242-246.
32.	Lamberts, De Maeyer, De Neef, Dhaene, Schokkaert en Vints, De invloed van het katholicisme ophet maatschappelijk leven in de beide Limburgen (1839-1989), in <i>Eenheid en scheiding van de beide Limburgen</i> , 128-129.
33.	Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 21.
34.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 67.

35.	Van den Berg, a.w., 69.
36.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 114-115.
37.	Van den Berg, a. w., 71.
38.	Barentsen, a. w., 125 en 281.
39.	Barentsen, a. w., 75-76.
40.	Barentsen, a. w., 80-82.
41.	Barentsen, a.w., 80-85.
42.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 239.
43.	Crijns en Kriellaars, u. w., 308.
44.	Schilstra, <i>Vrouwenarbeid in landbouw en industrie</i> , 20 en Crijns en Kriellaars, a.w., 273-274.
45.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 12.
46.	Van der Zande, <i>Beknopt leerboek der zuivelbereiding</i> , 6-10.
47.	Hylkema, <i>Leerboek der zuivelbereiding</i> , 46.
48.	Hylkema, a.w., 37-39.
49.	Van der Zande, a. w, 14-15.
50.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1901, 210 inv.nr. 133.
51.	Hylkema, a.w., 39-40.
52.	Van der Zande, a.w., 9.
53.	Hylkema, a. w., 48.
54.	Reijs, Boerin op de zandgronden, in <i>Jaarboek voor vrouwengeschiedenis</i> , 1980, 214 en Thissen, <i>Heideontginning en modernisering</i> ,
55.	Neuhaus, <i>Melk de witte levensbron</i> , 67.
56.	Neuhaus, a.w., 68-69.
57.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, inv.nr. 134.
58.	Hylkema, <i>Leerboek der zuivelbereiding</i> , 47.
59.	De Kroon, <i>100 jaar melk en zuivel</i> , 35.
60.	Hylkema, a. w., 70.
61.	Van der Zande, <i>Beknopt leerboek der zuivelbereiding</i> , 63.
62.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 272-273.
63.	Crijns en Kriellaars, a.w., 272.
64.	Van der Zande, a. w., 75.
65.	Ter Haar, <i>Boter voor veehouders behandeld</i> , 20.
66.	Crijns en Kriellaars, a.w, 272-273.
67.	Crijns en Kriellaars, a.w., 273-274.
68.	Scheirs, Een botermolen in Tilburg, in <i>Nieuwsbrief T/MS-Nederland</i> , VII (1993),11-13.
69.	Ter Haar, a.w, 62-63.
70.	Crijns en Kriellaars, a.w., 272.
71.	Ter Haar, a. w., 66.
72.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 13.
73.	Hylkema, <i>Leerboek der zuivelbereiding</i> , 256.
74.	Hylkema, a.w., 257-259.

75.	Wintermans, a.w., 13.
76.	Wintermans, a. w., 13.
77.	Van der Poel, <i>Honderd jaar landbouwmechanisatie</i> , 56-57.
78.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland</i> , deel IV, 84.
79.	Idem.
80.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 46.
81.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland</i> , deel III, Gemeente 's-Princenhage, nr. LXXIX, 1 en 14.
82.	Franssen, <i>De Bossche arbeider</i> , deel II, 277-278.
83.	<i>Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken</i> , 1925, 143-144.
84.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 96 en Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw</i> , 190.
85.	Crijns en Kriellaars, a.w., 295-296.
86.	Van den Eerenbeemt, <i>'s-Hertogenbosch in de Bataafse en Franse tijd</i> , 235.
87.	Philips, Jansen en Claessens, a. w., 191.
88.	Van den Eerenbeemt, Brabantse produkten in de twintiger jaren van de negentiende eeuw, in <i>Varia Historica Brabantica</i> , dl. I V, 's-Hertogenbosch 1975, 303.
89.	<i>Verslagen van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1860, 479 en 1870, 34.
90.	<i>Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant</i> , 1931, 138 a.w., 1932, 105.
91.	Van den Eerenbeemt, <i>Ontwikkelingslijnen en scharnierpunten</i> , 151.
92.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 298 en Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 170-171.
93.	Crijns en Kriellaars, a.w., 298.
94.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1914, inv.nr. 134.
95.	Van Dam, <i>Oud-Brabants dorpsleven</i> , 94.
96.	Thissen, <i>Heideontginning en modernisering</i> , 26 en 52.
97.	Meijs, <i>Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop'</i> , hfk. II.
98.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw</i> , deel III, gemeente Heijthuisen, nr. XC, 9-10.
99.	Idem.
100.	Van Dam, a.w., 96.
101.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 14.
102.	Kuypers, De winkelstand op het platteland, in <i>Katholiek Sociaal Weekblad</i> , jrg. IV (1905) nr. 34, 400.
103.	Kuypers, t.a.p., 400.
104.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1914, 313-314, inv.nr. 134.
105.	Van der Heijden, <i>Boterhandel in Zuidoost-Brabant</i> , in <i>Noordbrabants Historisch Jaarboek</i> , deel VI (1989), 118.
106.	Geciteerd in Van der Heijden, t.a.p., 109.
107.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland</i> , deel III, gemeente Haaren, nr. LXXVIII, 6.
108.	<i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1890, 20 en 28.
109.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland</i> , deel III, gemeente Linden, nr. LXXXVI, 11.
110.	Peel- en Kempenbode, 10 maart 1894.

111.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 97.
112.	Van den Eerenbeemt, <i>F. van Lanschot als intermédiaire</i> , 17-18.
113.	Van den Eerenbeemt, <i>Bestaan en bedrijvigheid</i> , 195.
114.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 213.
115.	Bieleman, a. w., 216.
116.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 35.
117.	Croesen, a. w., 79.
118.	Minderhoud, <i>Landbouw-coöperatie in Nederland</i> , 82.
119.	<i>Verslag der Kamer van Koophandel te Venlo</i> , 1877, 5.
120.	Van der Poel, <i>Honderd jaar landbouwmechanisatie</i> , 177.
121.	Van der Poel, a.w., 176.
122.	Van der Poel, a. w., 173.
123.	Van Stuijvenberg, <i>Ontstaansgronden</i> , 22-23.
124.	Knapp, <i>Botercontrole in Nederland</i> , 11-12.
125.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 39.
126.	Knapp, a.w, 16.
127.	Croesen, a. w., 39-40.
128.	Minderhoud, <i>Landbouw-coöperatie in Nederland</i> , 82.
129.	Croesen, a. w., 40.
130.	Croesen, a. w., 59-60.
131.	Franssen, <i>De Bossche arbeider</i> , deel II, 277.
132.	Messing, Over de kwaliteit van enkele voedingsmiddelen, in <i>Brabants Heem</i> , jrg. XXX (1978), 159.
133.	Burema, <i>De voeding in Nederland</i> , 230.
134.	Franssen, a.w., 278.
135.	Franssen, a.w., 278.
136.	Knapp, <i>Botercontrole in Nederland</i> , 28.
137.	Knapp, a.w., 69.
138.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 76.
139.	Knapp, a.w., 110.
140.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 80-81.
141.	Croesen, a. w., 82-83.
142.	Van Velthoven, De vestiging van de moderne zuivelindustrie in Noord-Brabant en Limburg, in <i>Tijdschrift voor Economische Geographie</i> , 15 juni 1924, nr. 6, 177.
143.	Croesen, a.w., 83-84.
144.	Zie hiervoor onder meer de volgende publikaties van H.F.J.M. Van den Eerenbeemt: Is de stoommachine wel de eerste maatstaf voor het begrip eerste industriële revolutie? In <i>Industriële Archeologie</i> , jrg. VII (1987), nr, 50-61; <i>Mens en maatschappij in beweging</i> , 151-152.
145.	Croesen, a. w., 86.
146.	Meyers, <i>Landbouwcoöperatie in Nederland</i> , 33.
147.	Jappe Alberts, <i>Geschiedenis van de beide Limburgen</i> , 241.
148.	<i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1893, hfk. XIII, 6-9.
149.	Van Velthoven, <i>Noord-Brabant op weg naar groei en welvaart</i> , 87-89.

150.	Spoorenberg, <i>De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie</i> , in 't Gruun Buukske, jrg. XXI(1992), nr. 1, 13.
151.	Linssen, <i>Verandering en verschuiving</i> , 337.
152.	Minderhoud, <i>Landbouw-coöperatie in Nederland</i> , 85.
153.	Minderhoud, a.w., 85.
154.	Croesen, <i>Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding</i> , 93.
155.	Hoffmann, De ontwikkeling van de margarine-industrie, in Van Stuijvenberg (red.), <i>Honderd jaar margarine 1869-1969</i> , 5-6.
156.	Bakker, Boter, in Lintsen e.a. (red.), <i>Techniek in Nederland, deel 1, Techniek en modernisering landbouw en voeding</i> , 107.
157.	Hoffmann, t.a.p., 6-7.
158.	Van den Eerenbeemt, <i>Ontwikkelingslijnen en scharnierpunten</i> , 150-152.
159.	Schrover, <i>Het vette, het zoete en het wederzijdse profijt</i> , 36.
160.	Van den Eerenbeemt, <i>Van apotheker naar producent van boterkleursel 1877-1918</i> , in Van den Eerenbeemt (red.), <i>van boterkleursel naar kopieersystemen</i> , 96.
161.	Nijverheidsstatistiek 1887-1889, provincie Noord-Brabant, 70.
162.	A. w., 71.
163.	A.w., 72.
164.	Van Velthoven, <i>Noord-Brabant op weg naar groei en welvaart</i> , 87-89.
165.	Boekraad, Enkele aspecten van de industrie 1875-1914, in Van den Eerenbeemt en Pirenne (red.), <i>'s-Hertogenbosch op de drempel van een nieuwe tijd</i> , 166-167.
166.	Van den Eerenbeemt, <i>Ontwikkelingslijnen en scharnierpunten</i> , 153-156.
167.	Schrover, a.w., 36-37.
168.	Boekraad, t.a.p., 165-168.

1.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw</i> , deel IV, 89.
2.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 216 en 264.
3.	Van Tijn, Geschiedenis als bron van inzicht in de maatschappelijke structuur van Noord-Brabant het platteland van de Meierij in de 19e en 20e eeuw, in <i>Plaatsbepaling van het historisch onderzoek betreffende Noord-Brabant</i> , 127-128.
4.	Van der Heijden, Wevende landbouwers of landbouwende wevers?, in <i>Textielhistorische bijdragen</i> , deel XXVIII (1988), 54 en 76-77.
5.	Van Tijn, t.a.p., 127-128.
6.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 45-46.
7.	Saal, <i>Sociale dynamiek</i> , 7.
8.	Wichers, <i>De oude plattelandsbeschaving</i> , 68.
9.	Merkx, De rol van de geestelijk adviseur in maatschappelijke organisaties, in Gouw en Stienstra (red.), <i>Onderzoekt alles</i> , 126.
10.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 281.
11.	Uit Rerum Novarum geciteerd in Van den Elsen, <i>De boerenstand of sociologie der boeren</i> , deel III, 406.
12.	<i>Katholiek Sociaal Weekblad</i> , jrg. X nr. 1(7 januari 1911), 6.
13.	Van den Eerenbeemt, Ideeën rond 1900 van katholieken in Nederland over een reconstructie der maatschappij, in <i>Sociale Wetenschappen</i> , jrg. XIII (1970), nr. 4, 257-266.
14.	Van den Elsen, a. w., 407.
15.	<i>Katholiek Sociaal Weekblad</i> , jrg. III nr. 27 (2 juli 1904), 315.
16.	Thelen wijst hierop in zijn boek <i>Lambert Poell</i> , 1-2.
17.	Lamberts, De Maeyer, De Neef, Dhaene, Schokkaert en Vints, De invloed van het katholicisme op het maatschappelijk leven in de beide Limburgen (1839-1989), in <i>Eenheid en scheiding van de beide Limburgen</i> , 129.
18.	De Vries, <i>150 jaar Welstand</i> , 361-362 en 370-375.
19.	De Vries, a. w., 358.
20.	<i>Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw</i> , deel IV, 103-104.
21.	A.w., deel IV, 105.
22.	Claessens, De ontwikkeling van de landbouw in Venray, Horst en Sevenum, in <i>Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg</i> , deel VI, 159-160.
23.	Van Loon, Honderd jaren Maatschappij van Landbouw in Noord-Brabant, 10.
24.	Bouman, Landbouworganisaties, in Sneller, <i>Geschiedenis van de Nederlandse landbouw</i> , 239-240.
25.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 26-27.
26.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 287.
27.	Van Loon, a. w., 32.
28.	Bouman, t.a.p., 237-238.
29.	Claessens, t.a.p., 160.
30.	Duijvendak, <i>Rooms, rijk of regentesk</i> , 171.
31.	<i>Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw</i> , 1894, 32-35.
32.	A.w., 1894, 11.
33.	<i>Meierijsche Courant</i> , 22 november 1893.
34.	RANB, AVDC, CZ 'De Eendracht' te Beek en Donk, statuten 1894, inv.nr. 716.

35.	RANB, AVDC, CZ 'Dongen' te Dongen, jubileumjaarverslag 1924, inv.nr. 1205.
36.	Duijvendak, <i>Rooms, rijk of regentesk</i> , 175.
37.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 29-30.
38.	Bouman, t.a.p., 241.
39.	Bouman, t.a.p., 244-246.
40.	Jonker, Boerenvreugde of boerenverdriet?, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XIV (1988), nr. 4, 395 en 398.
41.	Claessens, t.a.p., 160-161.
42.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 291-293.
43.	Jansen en Rutten, a.w, 296.
44.	Jansen en Rutten, a.w., 314-316.
45.	Lamberts, De Maeyer, De Neef, Dhaene, Schokkaert en Vints, De invloed van het katholicisme op het maatschappelijk leven in de beide Limburgen (1839-1989), in <i>Eenheid en scheiding van de beide Limburgen</i> , 140-142.
46.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 145-150.
47.	Besters, Verdaasdonk, Voermans, Vroom en Hulst (red.), <i>Tussen ploegen en ploegendienst</i> , 43.
48.	RANB, AVDC, CZ 'Eerste Langstraatse Stoomzuivelfabriek' te Drunen, <i>Geschiedkundig overzicht van de coöperatieve Eerste Langstraatse Stoomzuivelfabriek te Drunen, 1905-1955</i> , inv.nr. 1278.
49.	Archief Van der Heijden, map 2, <i>Overzicht van de coöper. stoomzuivelfabriek 'Sint Odulphus' te Oirschot 1912-1937</i> .
50.	Jansen en Rutten, a. w., 286-287.
51.	Merkx, De rol van de geestelijk adviseur in maatschappelijke organisaties, in Gouw en Stienstra (red.), <i>Onderzoekt alles</i> , 126.
52.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 204.
53.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 359.
54.	Saai, <i>Sociale dynamiek</i> , 8.
55.	Van de Laar, Culturele aspecten, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Brabant gemeten</i> , 112.
56.	C. Verhoeven geciteerd in Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 21.
57.	Van Oudheusden, a. w., 21.
58.	Duijvendak, <i>Rooms, rijk of regentesk</i> , 187.
59.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 56-57, 204-205.
60.	Van den Elsen, <i>Boerenapostel pater Gerlacus van den Elsen</i> , 21-25.
61.	Van den Elsen, a. w., 31-32.
62.	Van den Elsen, a.w, 91.
63.	Mertens, Het sociaal-maatschappelijk leven en de Brabantse identiteit, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Brabant gemeten</i> , 71-72.
64.	Wintermans, <i>Geschiedenis van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond</i> , 205-206.
65.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 145-150.
66.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 325.
67.	<i>Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw</i> , 1894, 63.
68.	Claessens, De ontwikkeling van de landbouw in Venray, Horst en Sevenum, in <i>Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg</i> , deel VI (1962), 160.
69.	Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 217-218.

70.	Claessens, t.a.p., 125.
71.	Van Loon, <i>Honderd jaren Maatschappij van Landbouw in Noord-Brabant</i> , 32.
72.	Van Loon, a. w., 38.
73.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 29-30.
74.	Van Loon, a. w., 55.
75.	Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 224.
76.	Van Loon, a.w., 32.
77.	Geciteerd in Crijns en Kriellaars, a.w., 31.
78.	Crijns en Kriellaars, a.w., 36.
79.	Van Loon, <i>Honderdjaren Maatschappij van Landbouw in Noord-Brabant</i> , 43 en 55.
80.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1 augustus 1920 tot 31 december 1920, inv.nr. 1.
81.	Idem.
82.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1923, inv.nr. 1.
83.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1 augustus 1920 tot 31 december 1920, inv.nr. 1.
84.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1924, inv.nr. 1.
85.	RAL, ARZC Limburg, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulent</i> over 1938, inv.nr. 2.
86.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1924, inv.nr. 1.
87.	RAL, ARZC Limburg, <i>verslag werkzaamheden van de rijkszuivelconsulent</i> over 1925, inv.nr. 1.
88.	RAL, ARZC Limburg, <i>jaarverslag van de adjunct-rijkszuivelconsulent</i> over 1922, inv.nr. 1.
89.	Thissen, <i>Heideontginning en modernisering</i> , 73.
90.	Van Loon, <i>Honderdjaren Maatschappij van Landbouw in Noord-Brabant</i> , 55.
91.	Van Loon, a. w., 56-57.
92.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent</i> van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
93.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden van de zuivelconsulenten</i> voor Noord-Brabant over 1906, inv.nr. 3.
94.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 331.
95.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf .1886-1930</i> , 194.
96.	Wintermans, a. w., 331.
97.	Wintermans, a. w, 330.
98.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulenten</i> over 1908, inv.nr. 3.
99.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>instructie voor de rijkszuivelconsulenten en de hun toegevoegde assistenten</i> 1912, inv.nr. 1.
100.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulent</i> over 1919, inv.nr. 6.
101.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>instructie voor de rijkszuivelconsulenten en de hun toegevoegde assistenten</i> , inv.nr. 1.
102.	RANB, ARM Noord-Brabant, <i>verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant</i> van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
103.	RANB, ARM Noord-Brabant, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulenten</i> over 1906, inv.nr. 3.
104.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulenten</i> over 1907, inv.nr. 3.
105.	RANB, ARM Noord-Brabant, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulenten</i> over 1906, inv.nr. 3.

106.	RANB, ARM Noord-Brabant, brief van F. W. de Vring aan de directeur van het zuivelwezen, 14 augustus 1945, inv.nr. 1.
107.	Meurkens, <i>Bergeijkse notabelen</i> , 94-96.
108.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1938, inv.nr. 367.
109.	RANB, archief Smits van Oyen privéleven, brief van F. Smits van Oyen aan G. Smulders, 4 december 1978, inv.nr. 431.
110.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 195-196.
111.	<i>De Zuidwillemsvaart</i> , 1 augustus 1893.
112.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 330.
113.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 286 en 294.
114.	Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 46.
115.	Smits, a. w., 76 en 121.
116.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 331.
117.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 2 november 1892, inv.nr. 676.
118.	RANB, archief Kantongerecht Eindhoven, akte van inschrijving van oprichting van de coöperatieve roomboterfabriek 'De Lelie' te Eersel, 23 juni 1898, inv.nr. 496.
119.	Van der Heijden, Wevende landbouwers of landbouwende wevers?, in <i>Textielhistorische Bijdragen</i> , XXVIII (1988), 53-80.
120.	RANB, archief Kantongerecht Oosterhout, akte van oprichting van de coöperatieve Stoomzuivelfabriek 'Eendragt aan het Oosteind' te Oosterhout, 21 maart 1899, inv.nr. 210.
121.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene ledenvergadering 30 oktober 1892, inv.nr. 676.
122.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1897, inv.nr. 133.
123.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalenders</i> , 1897-1909, inv.nr. 133.
124.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 239-242.
125.	RANB, archief Kantongerecht Eindhoven, akte van inschrijving van de oprichting van de Coöperatieve Roomboterfabriek 'De Lelie' te Eersel, 23 juni 1898, inv.nr. 496.
126.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 16 en Vanduffel, <i>Industrialisatie en verandering: Lommel tussen 1890 en 1914</i> , 62.
127.	Vannoppen, Eet- en drinkgewoonten in Midden-Brabant van 1790 tot 1990, in <i>De Brabantse folklore en geschiedenis</i> , 1990, nr. 267-268, 299.
128.	Van Molle, Katholieken en landbouw, 31 en 43.
129.	Het Kanton Weert, 23 juli 1892. Aangehaald in Wintermans, a.w., 16-17.
130.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , '1901, 132-133, inv.nr. 133.
131.	Van den Ban, <i>Boer en landbouwvoorlichting</i> , 62.
132.	Peel- en Kempenbode, 17 januari 1894.
133.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, inleiding bij het notulenboek 1892-1918, inv.nr. 676.
134.	Spoorenberg, De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie, in 't Gruun Buukske, jrg. XXI (1992) nr. 1, 14-15.
135.	Wiersma, Erf en wereld, 143.
136.	Geciteerd in Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 34.
137.	Van den Elsen, Twintig brieven uit Amerika, 86 en Kolweiden-Wijdeven, Landverhuizing van Noord- en Midden-Limburg naar Noord-Amerika, 36. Met dank aan dr. H.A.V.M. van Stekelenburg, die mij op deze gegevens

	attent maakte.
138.	Hulshof, Boeren en boter in Bavel, 10-12.
139.	Verslag der Kamer van Koophandel te Venlo, 1900, 10.
140.	Geciteerd uit De Kempen in Knuvelde, vanuit wingewesten, 53.
141.	Besters, Verdaasdonk, Voermans, Vroom en Hulst (red.), <i>Tussen ploegen en ploegendienst</i> , 43.
142.	<i>Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw</i> , 1894, 65-66.
143.	Meijs, Coöperatieve Zuivel fabriek 'De Hoop', hfk. II.
144.	Hulshof, a.w., 13.
145.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 28.
146.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 8 december 1892, inv.nr. 676.
147.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1901, 124-139, inv.nr. 133.
148.	Meijs, a.w., hfk. 11 en 111.
149.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 28 mei 1894, inv.nr. 676.
150.	Spoorenberg, <i>De eerste 30jaar van de Eindhovense zuivelindustrie</i> , t.a.p., 12-13.
151.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 23.
152.	Van den Eerenbeemt, Nabeschouwing: op zoek naar een vierkante cirkel?, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Brabant gemeten</i> , 158.
153.	Meyers, Landbouwcoöperatie in Nederland, 37.
154.	Wintermans, a.w, 20-23.
155.	Meijs, a.w., hfk. ii.
156.	Hollenberg, a.w, 145-146.
157.	Meierijsche Courant, 2 april 1898.
158.	Meierijsche Courant, 1 april 1899.
159.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930, 42.
160.	Minderhoud, Landbouw-coöperatie in Nederland, 6.
161.	Geciteerd in Galle, De coöperatie, 103.
162.	Galle, a.w., 105-106.
163.	Meijs, <i>Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop'</i> , hfk. III.
164.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, notulen algemene vergadering 30 oktober 1913, inv.nr. 1426.
165.	Archief Van der Heijden, map 2, Overzicht van de coöper. stoomzuivelfabriek 'Sint Odulphus' te Oirschot 1912-1937.
166.	Archief Van der Heijden, map 2, Overzicht van de coöper. stoomzuivelfabriek 'Sint Odulphus' te Oirschot 1912-1937, 10 idem, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef' te Schaijk 1913-1938, 8.
167.	Vanduffel, Industrialisatie en verandering: Lommel tussen 1890 en 1914, 46, 62, 119 en 130.
168.	Voor de bepaling van het begrip concentratie is gebruik gemaakt van het artikel van Jansen en Sterk, Tussen macht en tegenmacht, in <i>Jaarboek voor de geschiedenis van bedrijf en techniek</i> , deel IV (1987), 247.
169.	Dit is onder meer het geval bij de levering van melk door boeren uit Schaijk aan de stoomzuivelfabriek in Reek. Zie Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaans-jubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef te Schaijk 1913-1938.
170.	Linssen, Venlo en Van der Grinten, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Van boterkleursel naar kopieersystemen</i> , 17-21.
171.	Aben, Transport en agrarische ontwikkeling, in <i>Varia Historica Brabantica</i> , deel X (1981), 154.

172.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1788-1930, 187.
173.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 70.
174.	Van den Eerenbeemt, Industrieel ondernemerschap en mentaal klimaat, 57-58.
175.	Van den Eerenbeemt, a. w., 58.
176.	Van den Eerenbeemt, a. w., 57-58.
177.	Van Velthoven, De vestiging van de moderne zuivelindustrie in Noord-Brabant en Limburg, in Tijdschrift voor Economische Geographie, 15 juni 1924, nr. 6, 183.
178.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
179.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1910, inv.nr. 3.
180.	Van der Westerlaken, De RK Coöperatieve Zuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Laurentius', in Brieven van Paulus, jrg. XVI (1991), nr. 84, 157.
181.	RANB, archief Kantongerecht Eindhoven, akte ter inschrijving van de oprichting van de coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Benedictus' te Eersel, 18 juni 1912, inv.nr. 498.
182.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 766.
183.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 128.
184.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1910, inv.nr. 708.
185.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 2 januari 1911, inv.nr. 701.
186.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 29 januari 1909, inv.nr. 701.
187.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1926, inv.nr. 367.
188.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, statuten 1929, inv.nr. 582 RANB, AVDC, CZ 'St. Jan Evangelist' te Horst-Meterik, statuten 1931, inv.nr. 932.
189.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, verloop der onderhandelingen met de fabriek te St. Anthonis over eene grensscheiding met onze fabriek, uittreksel uit de notulen onzer vereeniging, inv.nr. 1115.
190.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 21 december 1907, inv.nr. 701.
191.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 28 december 1907, inv.nr. 701. (In het notulenboek is foutief 1908 vermeld.)
192.	De Nederlandsche Industrie, 1915, 108-118.
193.	De Nederlandsche Industrie, 1915-1917.
194.	Van den Eerenbeemt, Industrieel ondernemerschap en mentaal klimaat, 75-76.
195.	Van den Eerenbeemt, a. w., 70.
196.	Van den Eerenbeemt, a. w., 77.
197.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1928, 35.
198.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1920, inv.nr. 6.
199.	Sneller, Anderhalve eeuw in vogelvlucht, B, 1880-1940, in Sneller (red.), <i>Geschiedenis van de landbouw</i> , 113 en Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 224.
200.	Geluk, a.w., 224.
201.	Geluk, a. w., 224.
202.	Geluk, a.w., 88-89.
203.	Archief Van der Heijden, map 2, Overzicht van de coöper. stoomzuivelfabriek 'Sint Odulphus' te Oirschot 1912-1937, 15.
204.	Archief Van der Heijden, map 2, telegram van de Rijkscommissie van Toezicht aan de CZ 'St. Odulphus' te Oirschot, 5 juni 1917.
205.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1916, inv.nr. 1171.

206.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1924, 17.
207.	Archief bisdom 's-Hertogenbosch, archief Boerenbond 1V, Cl, brief van J.P. van Dal aan mgr. A.F. Diepen, juni 1937.
208.	Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in De Uierschaer, jrg. IX (1991) nr. 3/4, 71-81.
209.	Hermans, t.a.p., 80.
210.	Geluk, a. w., 224-225.
211.	Geluk, a.w., 225.
212.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 17-18.
213.	Archief Van der Heijden, map 2, Overzicht van de coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Odulphus' te Oirschot 1912-1937, 16.
214.	Kramer, De fascinerende wereld van melk een geschiedenis van De Meierij, 11-12.
215.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen algemene ledenvergadering 24 mei 1926, inv.nr. 584.
216.	Kramer, a. w., 11.
217.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
218.	Kramer, a. w., 14.
219.	Kramer, a.w., 15-23.
220.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk voorheen St. Bernardus' te Bergeyk, notulen bestuursvergadering 21 maart 1934, inv.nr. 13.
221.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, jaarverslagen over 1938 en 1941, inv.nr. 10.
222.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, jaarverslag over 1938, inv.nr. 10.
223.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, jaarverslag over 1945, inv.nr. 10.
224.	Cultivator, Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie, 35-36.
225.	Duffhues, Felling en Roes, Bewegende patronen, 27.
226.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1934, inv.nr. 367.
227.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen algemene ledenvergadering 22 mei 1935, inv.nr. 584.
228.	Smits, Boeren met beleid, 46.
229.	Smits, a. w., 85, 98 en 107.
230.	Roosenschoon, Van vader op zoon, 91-93.
231.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1932, inv.nr. 367.
232.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1935, inv.nr. 367.
233.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef te Schaijk 1913-1938, 29.
234.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1935, inv.nr. 367.
235.	Van der Heijden e.a., <i>Mortel ons dorp</i> , 71.
236.	Trienekens, <i>Tussen ons volk en de honger</i> , 12-18.
237.	Trienekens, a.w., 23-24.
238.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1941, inv.nr. 6.
239.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
240.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1941, inv.nr. 367.
241.	Trienekens, <i>Tussen ons volk en de honger</i> , 76 en 120-122.
242.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 91.

243.	Trienekens, a.w., 99.
244.	SHC, archief G. Oyen, map eerste aanvulling, verslag uitgebracht door G. Oyen, tijdelijk hoofd van de Afdeling Zuivel in Limburg, 26 april 1945.
245.	Roosenschoon, a. w., 92.
246.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag van de Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen te 's-Gravenhage over 1947, 8-9, inv.nr. 355.
247.	Van der Heijden, <i>Mortel ons dorp</i> , 159.
248.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, brief van ir. J. Vet, secretaris van de bedrijfsgroep zuivel- en melkproductenindustrie en melkinrichtingwezen, 19 april 1943, inv.nr. 1115.
249.	Trienekens, a.w., 81 en 104.
250.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1944, inv.nr. 367 SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering met raad van toezicht 11 maart 1943.
251.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, samenvatting van besluiten door het bestuur genomen tusschen 6-9-1943 en 16-12-1944, inv.nr. 1476.
252.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1945, inv.nr. 367.
253.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen algemene ledenvergadering 8 februari 1951, inv.nr. 1476.
254.	RANB, AVDC, ZNZ, mededelingen voor de vergadering van het bestuur op 8 maart 1946, inv.nr. 126.
255.	RANB, AVDC, ZNZ, 'Onrust in de Zuivelwereld', notitie F. Smits van Oyen, 22 aj~ril 1947, inv.nr. 355.
256.	Archief Van der Heijden, map 2, brief J. Buddenböhmer aan M. van der Heijden, 18 juni 1945.
257.	Archief Van der Heijden, map 1, toespraak M. van der Heijden voor de Bond van Beheerders van Coöperatieve Zuivelfabrieken, z.d.
258.	Archief Van der Heijden, map 2, brief van J. van Rooij aan M. van der Heijden 8 september 1945.
259.	Archief Van der Heijden, map 2, brief van J. van Rooij aan M. van der Heijden, 31 juli 1946.
260.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 41.
261.	RANB, AVDC, 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen bestuursvergadering 5 april 1945, inv.nr. 1323.
262.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen vergaderingen van de raad van bestuur 15 juni en 30 juni 1944, inv.nr. 1323.
263.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 94.
264.	RANB, AVDC, brief van de bedrijfsgroep Zuivel- en melkproductenindustrie en melkinrichtingwezen, accountantsafdeling, mr. E.VF. Belinfante aan de FNZ, 6 december 1946, inv.nr. 350.
265.	RANB, AVDC, ZNZ, 'Onrust in de zuivelwereld', notitie van F. Smits van Oyen, 22 april 1947, inv.nr. 355.
266.	Coöperatie in Zweden (II), in Maandblad van de Nationale Coöperatieve Raad (NCR), jrg. 1X (1947), nr. 98, 32.
267.	Coöperatie in Zweden (II), in Maandblad van de Nationale Coöperatieve Raad (NCR), jrg. IX (1947), nr. 98, 32-33.
268.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van H. Creemers (secretaris van de ZNZ) aan de aangesloten fabrieken 21 augustus 1946, inv.nr. 355.
269.	SHC, archief Oyen, map a, inleiding gehouden door G. Oyen op de Zuiveljaardag te Wageningen, 14 juli 1949.
270.	De Tijd, 16 oktober 1950.
271.	RANBjAVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 28 september 1927, inv.nr. 128.
272.	RANB, AVDC, CZ 'SL Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslagen over 1939 en 1950, inv.nr. 1105.
273.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecmissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
274.	RANBh ARZC Noord-Brabant, verslag rijkszuivelconsulent over de periode 5 tot 18 augustus 1946, inv.nr!8.

275.	Archief Van der Heijden, map 2, brief van LA. Geluk aan M. van der Heijden, 18 augustus 1945.
276.	Idem.
277.	Idem.
278.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
279.	Idem.
280.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 763.
281.	Oyen, t.u.p., 764.
282.	RANB, AVDC, ZNZ, brief ZNZ-bestuur aan de besturen van de aangesloten coöperatieve zuivelfabrieken, 16 augustus 1946, inv.nr. 355.
283.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen van de vergadering van de commissie der bestudering van toekomstplannen in het gebied van de ZNZ, 25 april 1947, inv.nr. 355.
284.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.m. 355.
285.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, bijlagen I-A t/m J, inv.nr. 355.
286.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
287.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag rijkszuivelconsulent over de periode 28 oktober tot 10 november 1946, inv.nr. 8.
288.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
289.	Archief Van der Heijden, map 1, toespraak M. van der Heijden op de vergadering van de Bond van Beheerders van Coöperatieve Zuivelfabrieken te Sittard, z.d.
290.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 764.
291.	Archief Van der Heijden, map 1, toespraak voor de Bond van Directeuren van Coöperatieve Zuivelfabrieken, z.d.
292.	SHC, archief Oyen, map a, inleiding gehouden door G. Oyen op de Zuiveljaardag te Wageningen, 14 juli 1949.
293.	RANB, AVDC, ZNZ, 'Onrust in de zuivelwereld', notitie van F. Smits van Oyen, 22 april 1947, inv.nr. 355.
294.	Oyen, t.a.p., 766.
295.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport van de studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
296.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van G. Oyen aan F. Smits van Oyen, 30 augustus 1947, inv.nr. 355.
297.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van F. Smits van Oyen aan G. Oyen, 2 september 1947, inv.nr. 355.
298.	brief aan de leden van de commissie, 4 november 1946, inv.nr. 355.
299.	RANB, AVDC, ZNZ, brief commissie ter bestudeering van de toekomstplannen in het gebied van de ZNZ aan het bestuur van CZ 'Ons Belang' te Posterholt, 30 november 1946, inv.nr. 355.
300.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 766.
301.	SHC, archief Oyen, map b, brief studiecommissie ZNZ aan de besturen van de coöp. zuivelfabrieken te Heesch, Berghem en Oss, 17 mei 1947; RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Berghem, notulen algemene ledenvergadering 3 augustus 1947, inv.nr. 1143.
302.	RANB, AVDC, ZNZ, brief aan bestuur CZ 'St Joseph' te Berghem, 4 juli 1947, afzender onbekend, inv.nr. 355.
303.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen van de commissie inzake de moeilijkheden bij de

	coöperatieve zuivelfabrieken rond Tilburg, 1947-1948, inv.nr. 186.
304.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over periode van 26 september tot 10 oktober 1948, inv.nr. 8; RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen algemene ledenvergadering 8 februari 1951, inv.nr. 1476.
305.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen gecombineerde vergadering van besturen van 'Het Anker' en van de coöperatieve stoomzuivelfabriek te Wouw 9 augustus 1945, inv.nr. 1323.
306.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen algemene ledenvergadering 8 februari 1951, inv.nr. 1476.
307.	Mijn voorkeur heeft de term 'regionale coöperatie' omdat deze term voortbouwt op het concentratieproces van buurtschaps-, naar lokale, naar interlokale vereniging. De term 'kringcoöperatie' duidt voornamelijk de band met de CZNZ aan.
308.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiec commissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
309.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 768.
310.	RANB, AVDC, CZNZ, jaarverslag CZNZ over 1948, inv.nr. 29.
311.	RANB, AVDC, ZNZ, 'Onrust in de zuivelwereld', notitie van F. Smits van Oyen, 22 april 1947, inv.nr. 355.
312.	Oyen, t.a.p., 768.
313.	Archief Van der Heijden, map 1, brief met uitnodiging voor de vergadering van de vertrouwenscommissie van de CZNZ, 5 november 1949.
314.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiec commissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, bijlage 6, notulen algemene ledenvergadering coöp. centrale melkproductenfabriek 'De Meierij' 28 maart 1947, inv.nr. 355.
315.	RANB, AVDC, ZNZ, brieven ZNZ aan BZB, 11 september 1947 en 3 november 1947, brief BZB aan ZNZ, 10 oktober 1947, inv.nr. 355.
316.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk voorheen St. Bernardus' te Bergeyk, notulen algemene ledenvergadering 30 oktober 1946, inv.nr. 15.
317.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk voorheen St. Bernardus' te Bergeyk, notulen vergadering van bestuur en raad van toezicht 15 februari 1947, inv.nr. 16.
318.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk voorheen St. Bernardus' te Bergeyk, notulen vergadering van bestuur en raad van toezicht 15 februari 1947, en algemene vergadering 18 augustus 1947, inv.nr. 16.
319.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr.
320.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
321.	De Tijd, 16 oktober 1950.
322.	Roosenschoon, Van vader op zoon, 39-40.

1.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf</i> 1800-1885, 146.
2.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Brabants Peelgebied, 7.
3.	A. w., 11.
4.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel In, LXVii, gemeente Deurne en Liesel, 7-8 en 15.
5.	A. w., deel III, LXXVII, gemeente Deurne en Liesel, Staat van den landbouw te Deurne en Liesel.
6.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1930, 186.
7.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Kempenland, 15 idem, regio Brabants Peelgebied, 20-21.
8.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Brabants Peelgebied, 21.
9.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieeten middenstand in de provincie Limburg, 112.
10.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieeten middenstand in de provincie Noord-Brabant, 215-216.
11.	A.w., 353-354.
12.	A. w., 220-221.
13.	De Zuidwillemsvaart, 1 augustus 1893.
14.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieeten middenstand in de provincie Noord-Brabant, 215-216.
15.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXVII gemeente Deurne en Liesel, 13.
16.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieeten middenstand in de provincie Noord-Brabant, 334-335.
17.	De schema's 1-13 geven het concentratieproces in een aantal regio's weer. In de linkerkolom staan de coöperaties vermeld waarvan de leden overgaan naar de coöperatie in de rechterkolom. Het jaartal in de linkerkolom duidt op het jaar van overname of fusie, het jaartal in de rechterkolom geeft aan wanneer de nieuwe coöperatie tot stand is gekomen.
18.	De coöperatie te Haalen is ondergebracht bij de omgeving Roermond in het Limburgs zandgebied.
19.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 72-75 en 80-83, inv.nr. 135.
20.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
21.	RANB, AVDC, ZNZ, mededelingen voor de vergadering van het bestuur op 8 maart 1946, inv.nr. 126.
22.	RAL, ARZC Limburg, samenvatting 14-daagse rapporten 1946, 23 december 1946, inv.nr. 6.
23.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
24.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 72-75 en 80-83, inv.nr. 135.
25.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
26.	RANB, AVDC, ZNZ, mededelingen voor de vergadering van het bestuur op 8 maart 1946, inv.nr. 126.
27.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
28.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liesel, oprichtingsakte 'Samenwerkende Roomboterfabriek' te Liesel, 1 februari 1893.
29.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1901, 132, inv.nr. 133.
30.	De Zuidwillemsvaart, 1 augustus 1893.

31.	Thissen, Heideontginning en modernisering, 106Meierijsche Courant, 20 januari 1894.
32.	Thissen, a.w., 94.
33.	Vinken, De zuivelfabriek Flora industrie in Lierop, in Maas (red.), Lierop 'n beeld van een dorp, 125-126.
34.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
35.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
36.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 17 februari 1908, inv.nr. 701.
37.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 220-221.
38.	A.w., 353-354.
39.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 76-79, inv.nr. 135.
40.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1932 en 1934, inv.nr. 6.
41.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
42.	RANB, AVDC, ZNZ, mededelingen voor de vergadering van het bestuur op 8 maart 1946, inv.nr. 126.
43.	Idem.
44.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
45.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in Een eeuw boeren op papier, 35-37 en 46-47.
46.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 283-286.
47.	A.w., 370-372.
48.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Limburg, 101-102.
49.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 68-71 en 76-79, inv.nr. 135.
50.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 12].
51.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
52.	RAL, ARM Limburg, samenvatting 14-daagse rapporten over 1946, 23 december 1946, inv.nr. 6.
53.	RANB, AVDC, CZ 'Noord-Limburg' te Venlo, jaarverslag over 1950, inv.nr. 913.
54.	Blink, Tegenwoordige staat van Nederland, 502.
55.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Limburg, 166-167.
56.	Blink, a.w., 509-510.
57.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Limburg, 5.
58.	A.w., 47-48.
59.	A. w., 94-95.
60.	A.w., 166-167.
61.	A.w.,120.
62.	A.w., 120.
63.	A. w., 33.
64.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 82-83, inv.nr. 135 RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1930, inv.nr. 885. De cijfers in beide bronnen wijken enigszins af omdat de ZNZ voor de totaal-overzichten werkt met cijfers van september tot september. Voor het overzicht heeft dit geen gevolgen.
65.	RANB, AVDC, ZNZ,jaarverslag van de ZNZ over 1939, inv.nr. 121.

66.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
67.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in Een eeuw boeren op papier, 47-48.
68.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering ZNZ 12 maart 1905, inv.nr. 125.
69.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Limburg, 60-61.
70.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1928, inv.nr. 1.
71.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1929 en 1930, inv.nrs. 1-2.
72.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 72-75 en 80-83, inv.nr. 135 RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
73.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
74.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355. De melkinrichting 'St. Jozef' wordt ook genoemd in een kort historisch overzicht dat is opgenomen in het jaarverslag van CZ 'Noord-Limburg' te Venlo over 1950: RANB, AVDC, inv.nr. 913.
75.	RANB, AVDC, CZ 'Noord-Limburg' te Venlo, jaarverslag over 1950, inv.nr. 913.
76.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885, 148.
77.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXXVI, gemeente Reusel, 12-14.
78.	A.w., deel III, LXXVI, gemeente Reusel, 15.
79.	A.w., deel 111, LXXVI, gemeente Reusel, 8.
80.	Barentsen, Het gezinsleven in het oosten van Noord-Brabant, in <i>Mensch en maatschappij</i> , 11 (1926), 45.
81.	Wintermans, De Landbouw, in Dams e.a. (red.), <i>Drie Zaligheden</i> , 263.
82.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXXVI, gemeente Reusel, 8.
83.	Wintermans, De Landbouw, in Dams e.a. (red.), <i>Drie Zaligheden</i> , 263.
84.	Wintermans, t.a.p., 263.
85.	RANB, archief kantongerecht Oirschot, oprichtingsakte 'De Beersen' te Oostelbeers, 29 juli 1917, inv.nr. 313.
86.	Peel- en Kempenbode, september 1910.
87.	RANB, archief kantongerecht Oirschot, oprichtingsakte van CZ 'Sint Joseph' te Hooge en Lage Mierde, 25 mei 1916, inv.nr. 312.
88.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent oostelijk Noord-Brabant over 1916, inv.nr. 4.
89.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, inv.nr. 135 RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
90.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
91.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 68-71 en 76-79, inv.nr. 135.
92.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1931, inv.nr. 6. 93. RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1937, inv.nr. 6. 94. RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
95.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Tilburg, 6.
96.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Eindhoven, 6.
97.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXXXIII, gemeente Vlijmen, 3.

98.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio 's-Hertogenbosch, 11 Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Tilburg, 11 Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Eindhoven, 9.
99.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXXVIII, gemeente Haaren, staat van den landbouw in Haaren.
100.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1930, 153154.
101.	idem, regio 's-Hertogenbosch, 17-18 idem, regio Eindhoven, 15.
102.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel III, LXXXIII, gemeente Vlijmen, 9-10.
103.	A. w., deel III, LXXVIII, gemeente Haaren, 3-4.
104.	A.w., deel 111, LXXIX, gemeente 's-Princenhage, 9.
105.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Tilburg, 19.
106.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Tilburg, 21-23 idem, regio Eindhoven, 1718 idem, regio 's-Hertogenbosch, 20-21
107.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Tilburg, 23 idem, regio Eindhoven, 18-19 idem, regio 's-Hertogenbosch, 21.
108.	Blink, De tegenwoordige staat van Nederland, 496-498.
109.	Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw, 1894, 60.
110.	A. w., 61.
111.	A.w., 63-64.
112.	A.w., 64 en 68.
113.	A. w., 61 en 64.
114.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 338.
115.	Spoorenberg, De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie, in 't Gruun Buukske, jrg. XXI (1992), nr. 1, 13-14.
116.	Spoorenberg, t.a.p., 22-23.
117.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1919 - 30 april 1920. 118. Spoorenberg, t.a.p., 24.
119.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1916, inv.nr. 4.
120.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1926, inv.nr. 6.
121.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1929, inv.nr. 6.
122.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 68-71 en 76-79, inv.nr. 135.
123.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
124.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1950, inv.nr. 566.
125.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 6.
126.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1927, inv.nr. 6.
127.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1928 en 1929, inv.nr. 6.
128.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
129.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
130.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1948, inv.nr. 1173.
131.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1949, inv.nr. 1173.
132.	Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw, 1894.

133.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand inde provincie Noord-Brabant, 32.
134.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
135.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 160-161.
136.	A.w., 75-76.
137.	A. w., 262.
138.	Van de zuivelcoöperaties te Esch en Sint-Michielsgestel zijn geen gegevens beschikbaar. Zij zijn in de verdere berekeningen niet meegenomen.
139.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 68-71 en 76-79, inv.nr. 135 RANB, AVDC, BZB, jaarverslag over 1930, inv.nr. 367.
140.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
141.	RANB, AVDC, ZNZ, mededelingen voor de vergadering van het bestuur op 8 maart 1946, inv.nr. 126.
142.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
143.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in Een eeuw hoeren op papier, 33.
144.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio 's-Hertogenbosch, 7.
145.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 147.
146.	Crijns en Kriellaars, a. w., 150.
147.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio 's-Hertogenbosch, 17-18.
148.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Maaskant, 15-16.
149.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio 's-Hertogenbosch, 20-21 Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Maaskant, 18.
150.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio 's-Hertogenbosch, 21.
151.	Verslag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw, 1894, 59-60.
152.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van NV Maatschappij 'Nutricia' te Cuijk aan de leden van de coöperatieve stoomzuivelfabriek te Heesch, z.d., inv.nr. 355.
153.	Archief M. van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef'te Schaijk, 1913-1938, 10.
154.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 310-311.
155.	A. w., 131-136.
156.	Over de fabriek 'St. Petrus Banden' in Heesch zijn geen gegevens beschikbaar. Deze fabriek is niet in de verdere berekeningen meegenomen.
157.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, '68-71 en 76-79, inv.nr. 135 RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
158.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
159.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in Een eeuw boeren op papier, 45.
160.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, 1-2 en 94.
161.	A.w., 266.
162.	A. w., 267.
163.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent oostelijk Noord-Brabant over 1916,

	inv.nr. 4.
164.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1931, 68-71 en 76-79, inv.nr. 135 idem, jaarverslag ZNZ over RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1930 en 1939, inv.nr. 367. 1939, inv.nr. 121
165.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1938, inv.nr. 6.
166.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1941, inv.nr. 6.
167.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht van gemeenten waaruit coöperatieve zuivelfabrieken melk betrekken, inv.nr. 355.
168.	Andrik, Het ontstaan van DM V Campina te Veghel, in <i>Een eeuw boeren op papier</i> , 19 en 47.
169.	Van Gastel, 'Geene slechte gronden zijn er, slechts slechte boeren' de landbouw in Roosendaal in de negentiende eeuw, in Van Gastel en Hermans (red.), <i>Stappen in het verleden</i> , 168 en 170.
170.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1800-1885</i> , 150.
171.	Crijns en Kriellaars, a.w., 150.
172.	Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, deel 111, LXXIX, gemeente 's-Princenhage, staat van den landbouw to's-Princenhage.
173.	A. w., deel III, LXXIX, gemeente 's-Princenhage, 3.
174.	Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant, regio Zuidwest-Brabant, 19.
175.	A. w., 19-20.
176.	A. w., 20.
177.	<i>Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken</i> voor westelijk Noord-Brabant, 1930, 147 en 164.
178.	<i>Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant</i> , regio Zuidwest-Brabant, 23-24.
179.	A.w., 24-25.
180.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent</i> voor westelijk Noord-Brabant over 1912 en 1916, inv.nr. 5.
181.	<i>Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant</i> , 70-71.
182.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten</i> over 1906, inv.nr. 3.
183.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1930 en 1939, inv.nr. 367.
184.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent</i> over 1941, inv.nr. 6.
185.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1930 en 1939, inv.nr. 367.
186.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden zuivelconsulenten</i> over 1906, inv.nr. 3.
187.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent</i> westelijk Noord Brabant over 1912 en 1914, inv.nr. 5.
188.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in <i>Een eeuw boeren op papier</i> , 20, 43-45.
189.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 387 <i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1901.
190.	Uijtdewilligen, De zuivelcoöperatie St. Joseph te Nispen, in <i>Jaarboek Heemkundekring De Heerlijkckheid Nispen</i> , 1994, 68.
191.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden zuivelconsulenten</i> over 1906, inv.nr. 3.
192.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden zuivelconsulenten</i> over 1911, inv.nr. 3.
193.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, <i>verslag van de coöperatieve fabrieken van melkproducten 'Het Anker' te Roosendaal, Nispen en Rucphen</i> over 1914-1919, inv.nr. 1315.
194.	De oprichting en groei van de coöperatieve zuivelfabriek en maalterij te Wouw, 6-8.
195.	Ligtvoet en De Wit, <i>Met en met twee maten 'De Wouwse melk-kwestie'</i> , in <i>Publikaties van het archiveriaat 'Nassau-Brabant'</i> , nr. 64 (1985),19.

196.	Geciteerd uit een verslag uit het particulier archief van H. Witteveen, in Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in <i>De Vierschaer</i> , IX (1991) 3/4, 107.
197.	Ligtvoet en De Wit, t.a.p., 41.
198.	Overzicht omtrent de gang van zaken gedurende de eerste 50 jaar van het bestaan der Coöp. zuivelfabriek & Maalderij te Wouw, 12.
199.	Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in <i>De Vierschaer</i> , IX (1991) nr. 3/4, 39.
200.	Andrik, Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in <i>Een eeuw boeren op papier</i> , 45.
201.	Het gaat in dit overzicht om de coöperaties waarvan met zekerheid is vastgesteld dat zij in het bedoelde jaar ook bestonden. De met een * gemerkte aantallen betreffen de fabrieken die deel uitmaken van een regionale coöperatie.
202.	Voor Centraal-Brabant en Noordoost-Brabant treden hier in de eindtotalen verschillen op met tabel 1. Dit is een gevolg van het feit dat in tabel 2 de fabrieken te Esch, Sint-Michielsgestel en Heesch buiten beschouwing moeten blijven omdat hierover geen materiaal beschikbaar is.
203.	Daarnaast gaat CZ 'St. Isidorus' te Echt in 1948 over naar de regionale coöperatie 'Zuid-Limburg'.

1.	Wintermans, Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie, 29.
2.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergaderingen 2 november 1892 en 8 december 1892, inv.nr. 676.
3.	Wintermans, a.w., 19.
4.	Thissen, <i>Heideontginning en modernisering</i> , 74.
5.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, kasboek, 1895, inv.nr. 680.
6.	Wintermans, a.w., 28.
7.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 15 mei 1898, inv.nr. 676.
8.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 30 januari 1893, inv.nr. 676.
9.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 29 januari 1894, inv.nr. 676.
10.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 2 maart 1897, inv.nr. 676.
11.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene ledenvergadering 3 september 1894, inv.nr. 701.
12.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 28 mei 1894, inv.nr. 676.
13.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag van de zuivelconsulenten in Noord-Brabant over 1906, inv.nr. 3.
14.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1914, inv.m. 4.
15.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1914, inv.nr. 5.
16.	Ligtvoet en De Wit, Meten met twee maten, 89-92.
17.	Ligtvoet en De Wit, a. w, 89-92.
18.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 86-87.
19.	Geluk, a.w., 87.
20.	De oprichting en groei van de coöperatieve zuivelfabriek en maalderij te Wouw, 4-6. 21. A.w., 7-8.
22.	RANB, AVDC, 'Wouwsche Coöperatie' te Wouw, oprichtingsakte en naamlijst, 1894, inv.nr. 1330.
23.	De oprichting en groei van de coöperatieve zuivelfabriek en maalderij te Wouw, 8 en 10.
24.	Van Hoepen (red.), Van veertig zegenrijke melkjaren, 123.
25.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1914, inv.nr. 4.
26.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergaderingen 1 november en 30 december 1897, inv.nr. 676.
27.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1914, inv.nr. 4.
28.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1914, inv.nr. 4.
29.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1917, inv.nr. 4.
30.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 15 mei 1898, inv.nr. 676.
31.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 14 februari 1899, inv.nr. 676.
32.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 30 april 1899, inv.nr. 676.
33.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 23 mei 1899, inv.nr. 676.
34.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903, 191-192, inv.nr. 133. Artikel van Van Weydom Claterbos, Kan met

	voordeel verandering gebracht worden in de wijze van verwerking der melk tot boter, tegenwoordig in Limburg gevolgd?
35.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,192-193, inv.nr. 133.
36.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,193-194 en 196, inv.nr. 133.
37.	Croesen, Is het met een economische exploitatie van een zuivelfabriek vereenigbaar, dat ook de hygienische eischen worden in acht genomen?, in <i>Tijdschrift voor Sociale Hygiëne</i> , deel III (1901), 4.
38.	Croesen, t.a.p., 6-9.
39.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, boedelinventaris, 1915, inv.nr. 713.
40.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,194, inv.nr. 133.
41.	Geciteerd in Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 52-53.
42.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 100.
43.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,194, inv.nr. 133.
44.	Van der Poel, <i>Honderd jaar landbouwmechanisatie</i> , 172.
45.	Geciteerd in Thissen, <i>Heideontginning en modernisering</i> , 108.
46.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,198-199, inv.nr. 133.
47.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,199, inv.nr. 133.
48.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,198, inv.nr. 133.
49.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen bestuursvergaderingen 8 en 11 augustus 1915, inv.nr. 585.
50.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 13 augustus 1899, inv.nr. 676.
51.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen algemene ledenvergadering 27 april 1902, inv.nr. 1473.
52.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 35.
53.	Hulshof, a. w., 35.
54.	Hulshof, a. w., 36.
55.	De beschrijving van de fabriek in Tungelroy is ontleend aan RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904, 175-176, inv.nr. 133.
56.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, bouwtekening van de stoomzuivelfabriek, z.j. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het de bouwtekening van de nieuwe fabriek uit 1907.
57.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1914,262-266, inv.nr. 134.
58.	SHC, documentaire verzamelingen, collectie G.J. Gooden te Meijel, bestek met kladbegroting en staat van aanwijzing voor de bouw van een stoomzuivelfabriek te Meijel, 1908, nr. 6.
59.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
60.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1911, inv.nr. 3.
61.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord Brabant over 1914, inv.nr. 4.
62.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 52.
63.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1910, inv.nr. 708.
64.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 13 augustus 1899, inv.nr.
65.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904,177, inv.nr. 133.
66.	Verslagen van de inspecteurs van den arbeid, 1899 en 1900, Eerste arbeidsinspectie, 98-99 en 104.
67.	Verslagen van de inspecteurs van den arbeid, 1911, Eerste arbeidsinspectie, 34.
68.	Archief Van der Heijden, map 3, brochure 1910-1935 de R.K. Bond van beheerders van coöp. zuivelfabrieken in Brabant en Limburg bij zijn vijfentwintig -jarig bestaan.

69.	<i>Land en Vee</i> , 4 januari 1907.
70.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef'te Schaijk 1913-1938, 20, 21 en 35.
71.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1925, inv.nr. 1.
72.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1934, inv.nr. 2.
73.	RANB, AVDC, rapport continu boterbereiding volgens het Alfa-procédé, 3, inv.nr. 1624.
74.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 100-101.
75.	RANB, AVDC, rapport continu boterbereiding volgens het Alfa-procédé, 3-4, inv.nr. 1624.
76.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1929, inv.nr. 1.
77.	<i>Meierijsche Courant</i> , 21 februari 1928.
78.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1928 en 1933, inv.nrs. 1-2.
79.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 6 RAL, ARM Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1927, inv.nr. 1.
80.	<i>Meierijsche Courant</i> , 21 februari 1928.
81.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1929, inv.nr. 1.
82.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1925 en 1929, inv.nr. 1. 83. Roosenschoon, <i>han vader op zoon</i> , 102.
84.	De vereniging 'Mortels Welvaren' kiest onder meer voor de bouw van een nieuwe fabriek, die in 1928 in werking wordt gesteld. Van der Heijden, <i>Mortel ons dorp</i> , 158-159
85.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1930 en 1931, inv.nr. 2.
86.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1931, inv.nr. 6.
87.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1931, inv.nr. 2.
88.	Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoomzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia'te Helvoirt, 10.
89.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1938, inv.nr. 6.
90.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1932, inv.nr. 2.
91.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1950, inv.nr. 1105.
92.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van P. van Buul aan F. Smits van Oyen, 12 oktober 1949, inv.nr. 178.
93.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1950, inv.nr. 1105.
94.	Idem.
95.	Idem.
96.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan M. van der Heijden, 28 januari 1950, inv.nr. 175.
97.	RANB, ARZC Noord-Brabant, 14-daagse verslagen van de rijkszuivelconsulent, 1946-1948, inv.nr. 8.
98.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
99.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over februari 1950, inv.nr. 5.
100.	Den Hartog, <i>Voeding als maatschappelijk verschijnsel</i> , 72-73.
101.	Spoorenberg, De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie, in <i>'t Gruun Buukske</i> , jrg. XXI, nr. 1, 24.
102.	Van den Eerenbeemt, <i>Mens en maatschappij in beweging</i> , 184-185 en 194.
103.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1917/1918.
104.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1918/1919.
105.	Franssen, <i>De Bossche arbeider</i> , deel II, 278.

106.	Spoorenberg, t.a.p., 16-17.
107.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 145.
108.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1920/1921.
109.	Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in <i>De Vierschaer</i> , jrg. IX (1991) nr. 3/4, 39.
110.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1925, 108-109.
111.	Overzicht omtrent de gang van zaken gedurende de eerste 50 jaar van het bestaan der Coöp. Zuivelfabriek & Maalderij te Wouw, 13.
112.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notitie Van Bergen inzake samengaan 'St. Petrus' te Son en 'St. Joseph' te Eindhoven, 10 april 1950, inv.nr. 172.
113.	Meijs, Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', htk. IV.
114.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1920 en 1928, inv.nr. 6.
115.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1918, inv.nr. 1171.
116.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 23, inv.nr. 607.
117.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van keuringsdienst voor waren voor het keuringsgebied 's-Hertogenbosch aan bestuur van CZ 'St. Petrus' te Son, 8 maart 1949, inv.nr. 187 idem, brief van H. van Bergen, directeur van CZ 'St. Petrus' te Son, aan de leden van de gemeenteraad Eindhoven, 6 februari 1950, inv.nr. 194.
118.	Kramer, De fascinerende wereld van melk, 12-13.
119.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, bijlage 3-A, taxatierapport van de Technische Dienst FNZ van de coöp. centrale melkproductenfabriek 'De Meierij' te Veghel, 21 oktober 1946, inv.nr. 355.
120.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ, 17 mei 1947, bijlage 3-B, taxatierapport door C. Kramer van gebouwen en terrein van 'De Meierij' te Veghel, 2 oktober 1946, inv.nr. 355.
121.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, bijlage 3-A, taxatierapport van de Technische Dienst FNZ van de coöp. centrale melkproductenfabriek 'De Meierij' te Veghel, 21 oktober 1946, inv.nr. 355.
122.	Idem.
123.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
124.	Idem.
125.	Idem.
126.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 19, 34-35.
127.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
128.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 4 februari 1900, inv.nr. 676.
129.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1950, inv.nr. 145.
130.	RANB, AVDC, ZNZ, alfabetische klapper op de functies in de zuivelindustrie, 1948, inv.nr. 349. 131. Idem.
132.	Idem.
133.	Idem.
134.	Idem.
135.	SAE, CZ 'St. Petrus' te Son, jaarverslag over 1922.
136.	GA Roermond, documentatieverzameling, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1926.
137.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
138.	RANB, AVDC, ZNZ, alfabetische klapper op de functies in de zuivelindustrie, 1948, inv.nr. 349.
139.	Idem.

140.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, jaarverslag over 1913, inv.nr. 1315.
141.	Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1930, 46-47.
142.	Idem.
143.	Idem.
144.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergadering 28 juli 1911.
145.	RANB, AVDC, ZNZ, model-instructie voor het werkpersoneel, jaren dertig, inv.nr. 349.
146.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Oss, notulen bestuursvergadering 27 juli 1936, inv.nr.
147.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 106.
148.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
149.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1918, inv.nr. 3.
150.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergadering 5 maart 1912.
151.	RAL, ARM Limburg, verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent over 1921, inv.nr. 1.
152.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen bestuursvergaderingen 27 juli en 15 augustus 1902, inv.nr. 1473.
153.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecmissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
154.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 34.
155.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2 RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
156.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1911, inv.nr. 708.
157.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
158.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 63.
159.	Archief Van der Heijden, map 2, memorandum loonregeling vanaf 1911.
160.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport commissie tot het ontwerpen van een salarisregeling voor beheerders en personeel van zuivelfabrieken, circa 1920, inv.nr. 349.
161.	Idem.
162.	Loerakker, <i>Ontstaan en geschiedenis van de Nederlandse RK Landarbeidersbond Sint Deusdedit</i> , 115.
163.	Pel, <i>Economische bedrijvigheid in transitie</i> , 234.
164.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 16 februari 1932.
165.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1937 - 30 april 1938.
166.	In de vermelding van de drie gemeenteklassen zijn hier niet de gemeenten opgenomen die buiten het geografisch bestek van deze studie vallen.
167.	RANB, AVDC, ZNZ, regeling van loonen in de zuivelindustrie in Zuid-Nederland, 1942, inv.nr. 349.
168.	RANB, AVDC, ZNZ, regeling van loonen in de zuivelindustrie in Zuid-Nederland, 1942, inv.nr. 349 RANB, AVDC, regeling van loonen in de zuivelindustrie in Friesland, opgenomen in A.J. Haakman, <i>De regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden</i> , 65, inv.nr. 1575.
169.	RANB, AVDC, regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden in het melkinrichtingbedrijf, opgenomen in A.J. Haakman, <i>De regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden</i> , 77-80, inv.nr. 1575.
170.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329. 171. Idem.
172.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1950, inv.nr. 145.
173.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
174.	Idem.
175.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1950, inv.nr. 145.

176.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
177.	Idem.
178.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1950, inv.nr. 145.
179.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
180.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 15 december 1948, inv.nr. 677.
181.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, besluitenlijst 1950, doos 2.
182.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, inspectierapport van CZ 'Sint Isidorus' te Echt 1919/1920, doos 1.
183.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen bestuursvergadering 15 augustus 1902, inv.nr. 1473.
184.	RANB, AVDC, ZNZ, model-instructie voor het werkpersoneel, jaren dertig, inv.nr. 349.
185.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1917, inv.nr. 885.
186.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1947, inv.nr. 367.
187.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1948, inv.nr. 367.
188.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius' te Heijthuizen, huishoudelijk reglement, 1907, inv.nr. 860.
189.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de directeur-generaal van de arbeid aan de hoofdinspecteur van de arbeid te Breda, 29 augustus 1921, inv.nr. 170.
190.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de directeur-generaal van de arbeid aan de hoofdinspecteur van de arbeid te Breda, 2 mei 1923, inv.nr. 170.
191.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de directeur-generaal van de arbeid aan de hoofdinspecteur van de arbeid te Breda, 6 december 1927 en brief van de hoofdinspecteur van de arbeid te Breda aan de directeur-generaal van de arbeid, 20 december 1927, inv.nr. 170.
192.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de Nederlandsche Bond van arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf aan de minister van economische zaken en arbeid, 7 januari 1933, inv.nr. 170.
193.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de hoofdinspecteur te Breda aan de directeur-generaal van de arbeid, 18 januari 1933, inv.nr. 170.
194.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de directeur-generaal van de arbeid aan het districtshoofd arbeidsinspectie te Breda, 21 februari 1936, inv.nr. 170.
195.	RANB, archief Arbeidsinspectie tweede district, brief van de hoofdinspecteur van de arbeid te Breda aan de directeur-generaal van de arbeid, 3 maart 1936, inv.nr. 170.
196.	Verslagen van de inspecteurs van den arbeid, 1901 en 1902, Eerste arbeidsinspectie, 191. De naam en plaats van de fabriek zijn niet genoemd. Wellicht betreft het hier Dongen, aangezien het jubileumjaarverslag 1924 van deze coöperatie melding maakt van een ongeval in 1902, waarna de weduwe een uitkering van enige guldens per week ontvangt. (RANB, AVDC, CZ 'Dongen' te Dongen, jubileumjaarverslag 1924, inv.nr. 1205).
197.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergaderingen 12 februari 1909, 29 juli 1917, 17 maart 1920 en 7 april 1920.
198.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 111.
199.	RANB, archief Kantongerecht Oosterhout, akte tot wijziging van de statuten van CZ 'Eendracht aan het Oosteind', 7 juli 1908, inv.nr. 212.
200.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport commissie tot het ontwerpen van een salarisregeling voor beheerders en personeel van zuivelfabrieken, circa 1920, inv.nr. 349.
201.	GA Roosendaal en Nispen, archieven coöperatieve zuivelfabrieken Roosendaal, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, register houdende gegevens over de lonen van en inhoudingen bij werknemers, 1 januari 1934 - 1 april 1939, inv.nr. 128.
202.	RANB, AVDC, BZB, accountantsrapport CZ 'St. Joseph' te Berghem 1930, inv.nr. 386.
203.	RANB, AVDC, ZNZ, landelijke regeling van arbeidsvoorwaarden in de zuivelindustrie, 1942, inv.nr. 349

	RANB, AVDC, regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden in het melkinrichtingbedrijf, opgenomen in A.J. Haakman, De regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden, 82-83, inv.nr. 1575.
204.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 23 juni 1910, inv.nr. 128.
205.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, inspectierapport CZ 'Sint Isidorus' te Echt 1919/1920, doos 1.
206.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 18 augustus 1918.
207.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1938 en 1939, inv.nr. 367.
208.	RANB, AVDC, ZNZ, landelijke regeling van arbeidsvoorwaarden in de zuivelindustrie, 1942, inv.nr. 349 RANB, AVDC, regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden in het melkinrichtingbedrijf, opgenomen in A.J. Haakman, <i>De regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden</i> , 83, inv.nr. 1575.
209.	RANB, AVDC, CZ 'Dongen' te Dongen, jubileumjaarverslag 1924, inv.nr. 1205.
210.	RANB, AVDC, ZNZ, landelijke regeling van arbeidsvoorwaarden in de zuivelindustrie, 1942, inv.nr. 349.
211.	Loerakker, Ontstaan en geschiedenis van de Nederlandse RK Landarbeidersbond Sint Deusdedit, 28-29,34,59-60, 115.
212.	Loerakker, a.w., 158.
213.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 20 november 1893, inv.nr. 701.)Rd
214.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 30 december 1892, inv.nr. 676.
215.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, notulen algemene ledenvergadering 19 december 1912, inv.nr. 1426.
216.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 67.
217.	Jaspers, De stoomzuivelfabriek Sint Antonius en haar voorgangers, in <i>Aa-kroniek</i> , jrg. V (1986), 112-113.
218.	Van der Heijden e.a., <i>Mortel ons dorp</i> , 159.
219.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 17 februari 1908, inv.nr. 701.
220.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1938, inv.nr. 2.
221.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 21 mei 1895, inv.nr. 676.
222.	Steenbergen, Het centrifugaal werktuig voor het ontroomen van versche melk, in <i>De Volksvlijt</i> , 1880,29-31.
223.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
224.	<i>Land en vee</i> , 3 april 1908.
225.	Jaspers, De stoomzuivelfabriek Sint Antonius en haar voorgangers, in <i>Aa-kroniek</i> , jrg. V (1986), 114.
226.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 19.
227.	Meijs, Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', hfk. V.
228.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
229.	Meijs, a. w., hfk. V.
230.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 39-40.
231.	Van den Eerenbeemt, Van apotheker naar producent van boterkleursel, 1877-1918, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Van boterkleursel naar kopieersystemen</i> , 92-94, 98-100 en 104-105.
232.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 22 juni 1925, inv.nr. 126.
233.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1949, inv.nr. 166.
234.	Van den Eerenbeemt, Het diversificatieproces bij de boterkleurselproducenten L. en F. van der Grinten te Venlo voor 1918, in <i>Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek</i> , deel LVI (1993), 199.
235.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904, 179-180, inv.nr. 133. In de berekening van Ament in deze Kalender is een aantal fouten geslopen. De hier vermelde hoeveelheden en bedragen zijn de gecorrigeerde aantallen.

236.	Idem.
237.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten 'De St. Benedictus' te Eersel 1930, inv.nr. 170 Oude Molen' te Asten 1930, inv.nr. 145 'St. Odilia' te Baarlo 1930, inv.nr. 148 'St. Odulphus' te Oirschot 1930, inv.nr. 257 'St. Jacobus' te Zeeland 1930, inv.nr. 342 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1930, inv.nr. 343.
238.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten 'De Oude Molen' te Asten 1940, inv.nr. 145 'St. Benedictus' te Eersel 1940, inv.nr. 170 'St. Odilia' te Baarlo 1940, inv.nr. 148 'St. Odulphus' te Oirschot 1940, inv.nr. 257 'St. Jacobus' te Zeeland 1940, inv.nr. 342 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1940, inv.nr. 343.
239.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten 'De Oude Molen' te Asten 1945, inv.nr. 145 'St. Benedictus' te Eersel 1945, inv.nr. 170 'St. Odulphus' te Oirschot 1945, inv.nr. 257 'St. Jacobus' te Zeeland 1945, inv.nr. 342 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1945, inv.nr. 343.
240.	Gegevens gebaseerd op RANB, AVDC, ZNZ, Kalenders, 1897-1920, inv.nrs. 133-134 en Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 304-305.
241.	RANB, AVDC, ZNZ, Kalenders, 1897-1901, inv.nr. 133.
242.	RANB, AVDC, ZNZ, brief voorzitter en secretaris FNZ aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, 29 september 1947, inv.nr. 350.
243.	Van der Heijden, Het heeft niet willen groeien, 167.
244.	Messing, Over de kwaliteit van enkele voedingsmiddelen, in <i>Brabants Heem</i> , jrg. XXX (1978), 158.
245.	Van Dijk, De boer, de koe en onze zuivelindustrie, 113.
246.	Van der Heijden, a.w., 165-167.
247.	Van der Heijden, a.w., 173.
248.	Van Dijk, a.w., 112.
249.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 27-28.
250.	RANB, AVDC, CZ 'Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek' te Drunen, Geschiedkundig overzicht, inv.nr. 1278.
251.	Trienekens, Tussen ons volk en de honger, 259.
252.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
253.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven door dr.ir. M.G. Ydo, 1950, 18-19, inv.nr. 607.
254.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1939 en 1940, inv.nr. 367.
255.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1940, inv.nr. 885
256.	SAE, jaarverslagen CZ 'St. Joseph' te Eindhoven 1920/1921-1939/1940. De boekjaren bij deze fabriek lopen van april tot april.
257.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1915-1950, inv.nrs. 1171-1173.
258.	Trienekens, Tussen ons volk en de honger, 258-259.
259.	Bartels, De onmisbare, 261.
260.	Bartels, a. w., 264.
261.	Burema, De voeding in Nederland, 255.
262.	HetNederlands Condensboek, 15-16.
263.	Bartels, a.w., 263-264.
264.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief ingenieurskantoor Gevers Leuven te Zeist aan ZNZ, 14 december 1950, inv.nr. 179.
265.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1915-1950, inv.nrs. 1171-1173.
266.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, jaarverslagen over 1925-1939, inv.nr. 1315

267.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studiecommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
268.	Burema, <i>De voeding in Nederland</i> , 255.
269.	<i>Het Nederlands Condensboek</i> , 16.
270.	<i>De Volksvlijt</i> , 1874,228.
271.	<i>Het Nederlands Condensboek</i> , 33-34.
272.	A. w., 34.
273.	A. w., 35.
274.	Bartels, <i>De onmisbare</i> , 276.
275.	Dekker, <i>De geschiedenis van de Nederlandse zuivelbereiding, 1850-1970, in Stoomzuivelfabriek Freia</i> , 9.
276.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 37.
277.	Hermans, <i>De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek</i> , in <i>De Vierschaer</i> , jrg. IX (1991) nr. 3/4, 31-33.
278.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, inv.nr. 135.
279.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, jaarverslag 1932, doos 2.
280.	Meijs, <i>Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop'</i> , hfk. V.
281.	Van Dijk, <i>De boer, de koe en onze zuivelindustrie</i> , 98.
282.	Van Dijk, a.w., 98-99.
283.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan J. Maassen, 31 oktober 1950, inv.nr. 171.
284.	Van Dijk, a.w., 98.
285.	Zie hiervoor de betreffende accountantsrapporten in RANB, AVDC, ZNZ, inv.nrs. 263, 316, 328329.
286.	Vinken, <i>De zuivelfabriek Flora industrie in Lierop</i> , in Maas (red.), <i>Lierop 'n beeld</i>
287.	Vinken, t.a.p., 128-129.
288.	Verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1930-1935.
289.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen CTM over 1933 en 1935, inv.nr. 1172.
290.	Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1936, 69.
291.	A.w., 1935, 70.
292.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, verkoopboek van ijs, 1950-1951, inv.nr. 1078.
293.	Van Dijk, a.w., 99.
294.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'St. Martinus' te Weert 1929 e.v., inv.nr. 340.
295.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1938, inv.nr. 328.
296.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Isidorus' te Udenhout 1949, inv.nr. 316.
297.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Weert 1950, inv.nr. 340.
298.	Van Dijk, a.w, 98.
299.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Venlo 1937, inv.nr. 328.
300.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Isidorus' te Udenhout 1946, inv.nr. 316.
301.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'Hollandia' te Valkenswaard 1950, inv.nr. 319 en CZ 'St. Joseph' te Berghem 1950, inv.nr. 386. RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, jaarverslag over 1950, inv.nr. 1425.
302.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 24-25, inv.nr. 607.
303.	Bartels, <i>De onmisbare</i> , 281.

304.	Bartels, a.w., 282.
305.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 125.
306.	Kramer, <i>De fascinerende wereld van melk</i> , 14.
307.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1929, 131.
308.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
309.	Idem.
310.	Roosenschoon, a.w., 125-126.
311.	Kramer, <i>De fascinerende wereld van melk</i> , 14.
312.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
313.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 8 december 1892, inv.nr. 676.
314.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
315.	Veldhuizen, De boterfabriek 'Heeze-Leende', in <i>Heemkronyk</i> , jrg. XXVII (1988), nr. 2, 41.
316.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1925, inv.nr. 1.
317.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1931, inv.nr. 2.
318.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire betreffende het leveren van vuile melk aan de fabriek, november 1930, inv.nr. 1008.
319.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1916, inv.nr. 1171.
320.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene vergadering 25 april 1933, inv.nr. 907.
321.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1929, inv.nr. 367.
322.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire aan de leden der coöp. zuivelfabriek 'Venray' te Venray, november 1934, inv.nr. 1008.
323.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1939, inv.nr. 2.
324.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire aan de leden der coöp. zuivelfabriek 'Venray' te Venray, november 1934, inv.nr. 1008.
325.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1931, inv.nr. 367.
326.	SAE, CZ 'St. Petrus' te Sen, jaarverslag over 1934.
327.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1939, inv.nr. 2.
328.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936, inv.nr. 2.
329.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene ledenvergadering 16 mei 1939, inv.nr. 907.
330.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1936, inv.nr. 367.
331.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelichting ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr. 355.
332.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
333.	RANB, AVDC, CZ 'Noord-Limburg' te Venlo, jaarverslag over 1950, inv.nr. 913.
334.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1937, inv.nr. 6.
335.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1907, inv.nr. 3.
336.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
337.	Spoorenberg, De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie, in <i>'t Gruun Buukske</i> , jrg. XXI (1992), nr. 1, 20.
338.	Spoorenberg, t.a.p., 20-21.

339.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
340.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1906, inv.nr. 3.
341.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1909, inv.nr. 3.
342.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
343.	Archief Van der Heijden, map 3, brochure 1910-1935 de R.K. Bond van beheerders van coop. zui velfabrieken in Brabant en Limburg bij zijn vijftienvijftig jarig bestaan.
344.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1919, inv.nr. 6.
345.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 6.
346.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 79.
347.	Den Hartog, Voeding als maatschappelijk verschijnsel, 81.
348.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, inv.nr. 135.
349.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van J. Geluk aan de leden van de commissie ter behartiging der melkrichtingbelangen en de secretarissen der aangesloten bonden 2 november 1927, inv.nr. 350.
350.	Idem.
351.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1937, inv.nr. 2.
352.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1937, inv.nr. 121.
353.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
354.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1937 en 1938, inv.nr. 2. 355. RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
356.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van J. Geluk aan de besturen der bij de FNZ aangesloten bonden, 28 april 1947, inv.nr. 350.
357.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken Eindhoven, 1933, 72. 358. A.w., 1932, 56.
359.	A.w., 1933, 74.
360.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergadering 23 maart 1911. 361. RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936, inv.nr. 2.
362.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'Landbouwers Welvaren' te Zundert, 1912, inv.nr. 343.
363.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, boedelinventaris, 1915, inv.nr. 713.
364.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1948, inv.nr. 367.
365.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 127.
366.	J.H. Kruij en G. Oyen, Handleiding ten dienste der administrateurs, bestuursleden en commissies van comptabiliteit der aangesloten vereenigingen, Roermond 1926, 9, aanwezig in RANB, AVDC, ZNZ, inv.nr. 348.
367.	Kruij en Oyen, a.w., 5 en 11, aanwezig in RANB, AVDC, ZNZ, inv.nr. 348.
368.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1928, inv.nr. 367.
369.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
370.	Deze opsomming voor de 'Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek' te Drunen is representatief voor de andere coöperaties. RANB, AVDC, CZ 'Eerste Langstraatse Stoomzuivelfabriek' te Drunen, Geschiedkundig overzicht, inv.nr. 1278.
371.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1941, inv.nr. 121.
372.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 1 oktober 1941.
373.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan Ph. van Campen, 12 november 1949, inv.nr. 192.
374.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van J. Maassen, secretaris 'De Kempen', aan de in 'Kempen'-verband samenwerkende fabrieken, 24 oktober 1950, inv.nr. 185.

375.	Idem.
376.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 1 februari 1912, inv.nr. 701.
377.	Van der Veen, <i>Zij telt voor twee</i> , 113-114.
378.	Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoamzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia'te Helvoirt, z.pl. z.j., 2 en 4.
379.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1930, inv.nr. 343. 380. RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1943, inv.nr. 1105.
381.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
382.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van H.J. Vermeulen, secretaris sectie zuivelindustrie van de Bedrijfsunie van de samenwerkende organisaties van Handels- en Kantoorbedienden aan de besturen van de afdelingen en de afdelingsunies, 22 juli 1947, inv.nr. 181.
383.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1945, inv.nr. 367.
384.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, besluitenlijst over 1950, doos 2.
385.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1950, inv.nr. 343.
386.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'St. Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.
387.	Idem.
388.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 10 september 1948, inv.nr. 677.
389.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 14.
390.	RANB, AVDC, ZNZ, modelinstructie voor de directeur, z.j., inv.nr. 349.
391.	Idem.
392.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, Doel en inrichting van de RK Middelbare Zuivelschool te 's-Hertogenbosch, twee getypte velletjes ongedateerd, inv.nr. 88.
393.	RANB, AVDC, ZNZ, modelinstructie voor de directeur, z.j., inv.nr. 349.
394.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 21 juni 1902, inv.nr. 676.
395.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, balans per 1 januari 1911, inv.nr. 713.
396.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 61.
397.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene ledenvergadering 14 april 1936, inv.nr. 907.
398.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1922, inv.nr. 367.
399.	RANB, AVDC, ZNZ, modelinstructie voor de directeur, z.j., inv.nr. 349.
400.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Oss, notulen bestuursvergadering 27 juli 1936, inv.nr. 1151.
401.	Roosenschoon, <i>De Brabantse zuivelcoöperaties en haar directeuren</i> , 16.
402.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
403.	SHC, archief G. Oyen, map eerste aanvulling, diploma van assistent-directeur eener boterfabriek behaald door G. W.A. Oyen te Hom, 30 mei 1917.
404.	Goudswaard, Agrarisch onderwijs, 168.
405.	Goudswaard, a. w., 168 en 221.
406.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 55.
407.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notitie 'Heeft de Zuivelschool te Den Bosch reden van bestaan?', z.d., inv.nr. 88.
408.	Idem.
409.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van A.E. Kromwijk aan F. Smits van Oyen, 13 oktober 1948, inv.nr. 88.
410.	Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 149.

411.	ABH, archief Boerenbond IV, D1, brief van J.P. van Dal aan mgr. W. Mutsaerts, 17 juni 1947.
412.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van A. Kromwijk aan de secretaris van de KNBTB, 28 oktober 1948, inv.nr. 88.
413.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, verslag van de middelbare zuivelschool van de KNBTB te Den Bosch over 1949/1950, inv.nr. 88.
414.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan T. Brouwers, 22 september 1951, inv.nr. 88.
415.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notitie inzake toelatingseisen voor de middelbare zuivelschool van de KNBTB te 's-Hertogenbosch, z.d., inv.nr. 88.
416.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, verslag van de middelbare zuivelschool van de KNBTB te 's-Hertogenbosch over 1950/1951, inv.nr. 88.
417.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, toelichting op het ontwerp-programma van de middelbare zuivelschool van de KNBTB te 's-Hertogenbosch, z.d., inv.nr. 88
418.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, ontwerp plan der lesuren middelbare zuivelschool, z.d., inv.nr. 88.
419.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notitie inzake doel en inrichting van de middelbare zuivelschool, z.d., inv.nr. 88.
420.	Idem.
421.	Archief Van der Heijden, map 1, toespraak M. van der Heijden n.a.v. de onderscheiding van J. Stevens tot ridder in de orde van Oranje-Nassau, z.d.
422.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1923, inv.nr. 367.
423.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen bestuursvergadering 22 februari 1919, inv.nr. 585.
424.	Idem.
425.	RANB, AVDC, CZ 'De Zonnebloem' te Someren, jaarverslag over 1911, inv.nr. 708.
426.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1912, inv.nr. 708.
427.	Archief Van der Heijden, map 2, memorandum loonregeling vanaf 1911.
428.	SHC, documentaire verzamelingen, collectie G.J. Gooden te Meijel, bestek met kladbegroting en staat van aanwijzing voor de bouw van een stoomzuivelfabriek te Meijel, 1908, nr. 6.
429.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1912, inv.nr. 708.
430.	RANB, AVDC, ZNZ, overzicht der beloningen van directeuren, z.j. waarschijnlijk 1941, inv.nr. 349.
431.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport commissie tot het ontwerpen van een salarisregeling voor beheerders en personeel van zuivelfabrieken, circa 1920, inv.nr. 349.
432.	Idem.
433.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1930, inv.nr. 145.
434.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'De Oude Molen' te Asten 1940, inv.nr. 145.
435.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'De Oude Molen' te Asten 1948 en 1950, inv.nr. 145.
436.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1926, inv.nr. 367.
437.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1935, inv.nr. 367.
438.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1945, inv.nr. 367.
439.	Archief Van der Heijden, map 3, salarisregeling en sociale voorzieningen voor directeuren en adjunct-directeuren der in Kempen-verband samenwerkende fabrieken, november/december 1948.
440.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, besluitenlijst 1950, doos 2.
441.	Roosenschoon, <i>De Brabantse zuivelcoöperaties en haar directeuren</i> , 9.
442.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1945, inv.nr. 367.

443.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 111.
444.	Roosenschoon, a. w., 12.
445.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 10 september 1948, inv.nr. 677.
446.	Archief Van der Heijden, map 3, brochure 1910-1935 de R.K. Bond van beheerders van codp. zuivelfabrieken in Brabant en Limburg bij zijn vijftienvintig jarig bestaan.
447.	RANB, AVDC, ZNZ, Reglement van de RK Vereniging van beheerders van zuivelfabrieken in Brabant en Limburg, 1, inv.nr. 354.
448.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergaderingen 2 oktober 1910 en 27 november 1910.
449.	Archief Van der Heijden, map 3, brochure 1910-1935 de R.K. Bond van beheerders van codp. zuivelfabrieken in Brabant en Limburg bij zijn vijftienvintig jarig bestaan.
450.	Idem.
451.	RANB, AVDC, ZNZ, Reglement van de RK Vereniging van beheerders van zuivelfabrieken in Brabant en Limburg, 1, inv.nr. 354.
452.	SHC, archief vereniging van beheerders, bestuursvergadering 20 februari 1911.
453.	SHC, archief vereniging beheerders, notulen algemene ledenvergaderingen 12 maart 1913 en 24 maart 1915.
454.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergadering 25 november 1915.
455.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen bestuursvergadering 25 november 1915.
456.	Archief Van der Heijden, map 3, brochure 1910-1935 de R.K. Bond van beheerders van coöp. zuivelfabrieken in Brabant en Limburg bij zijn vijftienvintig jarig bestaan
457.	Roosenschoon, <i>De Brabantse zuivelcoöperaties en haar directeuren</i> , 5-6.
458.	Roosenschoon, a.w., 8.
459.	Roosenschoon, a.w., 21.
460.	Roosenschoon, a.w., 7-8.
461.	ABH, archief Boerenbond IV, C4, statuten RK Zuid-Nederlandsche Vereniging van FNZ assistentdirecteuren, 1935.
462.	ABH, archief Boerenbond IV, C4, brief van L. Rooijackers aan de bisschop van 's-Hertogenbosch, 28 november 1949.

1.	Den Hartog, <i>Voeding als maatschappelijk verschijnsel</i> , 65-66.
2.	Van Otterloo, <i>Eten en eetlust in Nederland</i> , 30.
3.	Schrover, <i>Het vette, het Zoete en het wederzijdse profijt</i> , 40.
4.	Franssen, <i>De Bossche arbeider</i> , deel II, 265.
5.	Slicher van Bath, <i>De agrarische geschiedenis van West-Europa</i> , 316 Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf /800-1885</i> , 96 Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 115.
6.	Philips, Jansen en Claessens, a.w., 115.
7.	Scholliers, Sociale ongelijkheid en voedselconsumptie sedert 1850, in De Knecht-van Eekelen en Stasse-Wolthuis (red.), <i>Voeding in onze samenleving</i> , 85-86.
8.	Van Otterloo, <i>Eten en eetlust in Nederland</i> , 48.
9.	Franssen, <i>De Bossche arbeider</i> , deel II, 272.
10.	Den Hartog, <i>Voeding als maatschappelijk verschijnsel</i> , 69.
11.	Knapp, <i>Botercontrole in Nederland</i> , 529.
12.	Frietema, <i>Productie en prijsvorming</i> , 141-142.
13.	Op 1 oktober 1922 heeft de gemeente Tilburg 66.081 inwoners.
14.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 150-151.
15.	Dols en Sevenster, <i>Productie en bestemming van melk in Nederland</i> , 168-169.
16.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1916, inv.nr. 1171.
17.	Van der Meulen, Nederlanders en hun voeding 1852-1977, in <i>Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek</i> , deel XLVIII (1985), 53-54.
18.	Het aandeel van enkele indirecte belastingen en landbouwcrisisheffingen in de gezinsuitgaven, rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage 1939, 32-33 en 70-71.
19.	A.w., 34-35.
20.	Van der Meulen, Nederlanders en hun voeding 1852-1977, in <i>Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek</i> , deel XLVIII (1985),53-54.
21.	Het aandeel van enkele indirecte belastingen en landbouwcrisisheffingen in de gezinsuitgaven, rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage 1939, 34-35
22.	Archief Van der Heijden, map 2, brieven aan M. van der Heijden van A. Teppeman, 4 juni 1945 en van J. Buddenbámer, 18 juni 1945.
23.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 227.
24.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering BZB 29 mei 1947, inv.nr. 372.
25.	Van der Meulen, t.a.p., 54.
26.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 147.
27.	Schrover, <i>Het vette, het zoete en het wederzijdse profijt</i> , 40.
28.	Schrover, a.w., 40.
29.	Het aandeel van enkele indirecte belastingen en landbouwcrisisheffingen in de gezinsuitgaven, 5859 en 69.
30.	A.w., 58-59.
31.	Schrover, a.w., 40-42.
32.	Schrover, a.w., 40-42.
33.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 223.
34.	Bieleman, a.w., 226.

35.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1934, inv.nr. 367.
36.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen algemene ledenvergadering 17 mei 1933, inv.nr. 584.
37.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
38.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1933, inv.nr. 367.
39.	Van Dam, Oud-Brabants dorpsleven, 167.
40.	GA Roosendaal en Nispen, archieven coöperatieve zuivelfabrieken te Roosendaal, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, vestiging Nispen, telkaart voor de zuivelindustrie nr. 1 materialen, 1916, inv.nr. 3.
41.	Hulshof, Boeren en boter in Bavel, 44.
42.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 148.
43.	Frietema, Productie en prijsvorming, 144.
44.	Meijs, Coöperatieve zuivelfabriek 'De Hoop', hfk. V.
45.	Ten Horn-van Nispen, Jan B.M. van Besouw, 12-15.
46.	Meijs, a. w., hfk. V.
47.	Meijs, a. w., hfk. V.
48.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
49.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 23, inv.nr. 607.
50.	Meijs, a. w., htk. V.
51.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1917, inv.nr. 1171.
52.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 27, inv.nr. 607.
53.	RANB, AVDC, CZ 'Noord-Limburg' te Venlo, jaarverslag over 1950, inv.nr. 913.
54.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag CTM over 1917, inv.nr. 1171.
55.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1917, inv.nr. 885.
56.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslagen 1917, 1919, 1921, 1923-1925, GA Roermond, documentatie 1927-1928, 1930-1933, 1935, 1938-1941, 1946-1947, inv.nr. 885 verzameling, jaarverslagen CZ 'St. Christoffel' te Roermond, 1926 en 1937, nr. 267.
57.	RANB, AVDC, CTM, jaarverslagen CTM over 1915-1930, inv.nrs. 1171-1172.
58.	Van Hoepen (red.), <i>Van veertig zegenrijke melkjaren</i> , 125.
59.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden van de rijkszuivelconsulent over 1933, inv.nr. 6.
60.	Van Dijk, De boer, de koe en onze zuivelindustrie, 113.
61.	Hulshof, Boeren en boter in Bavel, 48.
62.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 26, inv.nr. 607.
63.	RANB, AVDC, CZ 'Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek' te Drunen, Geschiedkundig overzicht van de oprichting en de ontwikkeling van de coöperatieve Eerste Langstraatse Stoomzuivelfabriek te Drunen 1905-1955, inv.nr. 1278.
64.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1931, inv.nr. 367.
65.	ABH, archief Boerenbond IV, CI, brief van J.P. van Dal aan mgr. A.F. Diepen, juni 1937. 66. Idem.
67.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1935-1940, inv.nr. 121.
68.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1937, inv.nr. 121.
69.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
70.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.

71.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1940, inv.nr. 121.
72.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1943-1944-1945, inv.nr. 121.
73.	Den Hartog, Voeding als maatschappelijk verschijnsel, 71.
74.	Bos, Flach, Van Solingen en Den Hartog, 85 jaar voedingsmiddelenadvertenties in Nederlandse tijdschriften, in De Knecht-van Eekelen en Stasse-Wolthuis (red.), Voeding in onze samenleving, 139.
75.	Van der Wijst, Brabantse handels- en fabrieksmerken 1881-1899, in Brabants Heem, jrg. XXXIV (1982), 98.
76.	Den Hartog, a. w., 71.
77.	Van der Wijst, t.a.p., 101-102.
78.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
79.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1924, inv.nr. 360.
80.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1922, inv.nr. 367.
81.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
82.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 27 december 1922, inv.nr. 128.
83.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 23 juni 1924, inv.nr. 126.
84.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef'te Schaijk 1913-1938, 27.
85.	RANB, AVDC, CZ 'St. Martinus' te Weert, bewijs van nationale inschrijving van een merk, 18 juli 1938, inv.nr. 687.
86.	Den Hartog, Voeding als maatschappelijk verschijnsel, 71-72.
87.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 23 juni 1924, inv.nr. 128.
88.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 29 december 1924, inv.nr. 128.
89.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
90.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering BZB 25 juli 1924, inv.nr. 370.
91.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 19 juni 1931, inv.nr. 370.
92.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef'te Schaijk 1913-1938, 31.
93.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 28-29.
94.	Wintermans, a.w., 28-29.
95.	Wintermans, a.w., 28-29.
96.	Wintermans, a.w., 29-30.
97.	Wintermans, a.w., 30.
98.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, lijst met adressen voorin het notulenboek 1892-1918, inv.nr. 676.
99.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 30 december 1892, inv.nr. 676.
100.	Van Velthoven, Noord-Brabant op weg naar groei en welvaart, 88.
101.	Wiersma, Erf en wereld, 134.
102.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 19 februari 1893, inv.nr. 676.
103.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 28 maart 1893, inv.nr. 676.
104.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 1 juni 1893, inv.nr. 676.
105.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 8 oktober 1893, inv.nr. 676.
106.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 2 november 1894, inv.nr. 676.

107.	RANB, AVDC, CZ `St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 5 maart 1895, inv.nr. 676.
108.	RANB, AVDC, CZ `St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 25 maart 1896, inv.nr. 676.
109.	RANB, AVDC, CZ `St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 3 april 1900, inv.nr. 676.
110.	RANB, AVDC, 'Wouwsche Coöperatie' te Wouw, jaarverslagen over 1895/1896 en 1898/1899, inv.nr. 1343.
111.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 17.
112.	Pel, Economische bedrijvigheid in transitie, 232-233.
113.	SA Peelland, archief CZ `St. Hubertus' te Liessel, notulen algemene ledenvergadering 9 februari 1914 en bestuursvergadering 24 september 1914.
114.	RANB, AVDC, BZB, accountantsrapport CZ `St. Willibrordus' te Oss, december 1925, inv.nr. 432.
115.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek `St. Jozef te Schaijk 1913-1938, 15.
116.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek `St. Jozef te Schaijk 1913-1938, 17.
117.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek `St. Jozef te Schaijk 1913-1938, 25-27.
118.	RANB, AVDC, CZ `De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
119.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1930 en 1931, inv.nr. 367.
120.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
121.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 203-205.
122.	SHC, documentaire verzamelingen, collectie Truyen, nota van P.J. Truyen over de ontwikkeling van de ZNZ en de botermijnen te Maastricht en Roermond in de jaren 1892-1912.
123.	RANB, AVDC, ZNZ, algemene ledenvergadering 24 september 1894, inv.nr. 128.
124.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering ZNZ en BCM 11 januari 1895, inv.nr. 128.
125.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZIVZ, 19.
126.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 306.
127.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
128.	Wintermans, a. w., 209.
129.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 12 september 1896, inv.nr. 128.
130.	Wintermans, a.w., 209.
131.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 26 december 1898, inv.nr. 128.
132.	Wintermans, a. w., 210-214.
133.	RANB, AVDC, CZ `St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 3 april 1900, inv.nr. 676.
134.	Wintermans, a.w., 213-214.
135.	Wintermans, a.w., 214.
136.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergaderingen 6 juni 1911 en 12 februari 1912, inv.nr. 128.
137.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering ZNZ en BCM 12 september 1900, inv.nr. 128.
138.	Wintermans, a. w., 220.
139.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904, 144-145, inv.nr. 133.
140.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 17 januari 1904, inv.nr. 125.
141.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904, 144, inv.nr. 133.
142.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 2 februari 1900, inv.nr. 128.
143.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1908, 206, inv.nr. 133.

144.	Verslag der Kamer van Koophandel te Venlo, 1902, 4.
145.	Verslag der Kamer van Koophandel te Venlo, 1907, 10.
146.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 127.
147.	Hollenberg, Gerlacus van den Elsen ord. praem., 145.
148.	Hollenberg, a.w., 145.
149.	Meierijsche Courant, 2 april 1898. Het boekjaar loopt van maart 1897 tot maart 1898.
150.	Thissen, Heideontginning en modernisering, 79.
151.	Hollenberg, a. w., 145-146.
152.	<i>Meierijsche Courant</i> , 16 juni 1900.
153.	Idem.
154.	<i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1901, 138-139.
155.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 79.
156.	RAL, archief kantongerecht Roermond, akte van inschrijving van oprichting der coöperatieve botermijn Roermond te Roermond, 20 september 1905, inv.nr. 332.
157.	Idem.
158.	Idem.
159.	Verslagen van den toestand der Gemeente Roermond, 1905, verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken, 12 1906, idem, 6 1908, idem, 40.
160.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 7 januari 1909, inv.nr. 128.
161.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 28 maart 1909, inv.nr. 128.
162.	RAL, archief kantongerecht Roermond, inschrijving eener akte van oprichting der coöperatieve botermijn Roermond te Roermond, 20 september 1905, inv.nr. 332.
163.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergaderingen 4 mei 1908 en 7 januari 1909, inv.nr. 128.
164.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 28 maart 1909, inv.nr. 128.
165.	Verslag van den toestand der Gemeente Roermond, 1909, verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, 37.
166.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1922 en 1923, inv.nr. 360.
167.	RANB, AVDC, ZEV, mijn reglement van de Coöperatieve Brabantsche Botermijn te Roosendaal, 192 1, inv.nr. 3 63.
168.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1923-1931, inv.nr. 360.
169.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1928, inv.nr. 360.
170.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1923, inv.nr. 360.
171.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1924, inv.nr. 360.
172.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1927-1930, inv.nr. 360.
173.	Verslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1927-1933.
174.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1932, inv.nr. 360.
175.	Hollenberg, Gerlacus van den Etsen ord. praem., 151.
176.	Pirene, /50 jaar Bossche Kamer van Koophandel en Fabrieken, 28-29.
177.	Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant, 1901, hoofdstuk XIII, 148.
178.	RANB, archief Arrondissementsrechtbank 's-Hertogenbosch, akte van inschrijving van oprichting van de Maatschappij tot exploitatie van Botermijnen voor coöperatieve Roomboterfabrieken, 27 juni 1900, inv.nr. 1544.
179.	Idem.

180.	Besters, Verdaasdonk, Voermans, Vroom, Hulst (red.), Tussen ploegen en ploegendienst, 45.
181.	Hulshof, Boeren en boter in Bavel, 45.
182.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1930, 150222.
183.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1914, inv.nr. 4.
184.	Verslagen van den toestand der Gemeente Roermond, 1899, verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, 7 1900, idem, 10.
185.	Verslag van den toestand der Gemeente Roermond, 1899, verslag van de Kamer van Koophandel, 7.
186.	Verslag van den toestand der Provincie Noord-Brabant, 1893, hfk. XIII, 69.
187.	Knapp, Botercontrole in Nederland, 180.
188.	RANB, archief Kantongerecht Eindhoven, akte tot inschrijving van de oprichting van de Noord-Brabantsche Limburgsche Botermijn voor Coöperatieve Roomboterfabrieken te Eindhoven, 26 mei 1906, inv.nr. 497.
189.	Idem.
190.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Eindhoven, in Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant, 1910, hoofdstuk XIII, 243-244.
191.	<i>Meierijsche Courant</i> , 28 oktober 1902.
192.	Idem.
193.	Idem.
194.	<i>Meierijsche Courant</i> , 6 november 1902.
195.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 215-220.
196.	Geciteerd in Knapp, <i>Botercontrole in Nederland</i> , 181.
197.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 153.
198.	Knapp, a.w., 180.
199.	Hollenberg, a.w., 153-154.
200.	Knapp, a. w., 181.
201.	Geciteerd in Hollenberg, a.w., 154.
202.	Knapp, a.w., 185.
203.	Hollenberg, a.w., 155.
204.	Geciteerd in Hollenberg, a. w., 160.
205.	Geciteerd in Hollenberg, a.w., 160.
206.	Knapp, a. w., 181.
207.	Hollenberg, a.w., 155.
208.	Knapp, a. w., 190-191.
209.	Knapp, a. w., 185-186.
210.	Geciteerd in Knapp, a.w., 187.
211.	Geciteerd in Hollenberg, a.w., 158.
212.	Hollenberg, a.w., 159.
213.	Geciteerd in Knapp, a.w., 194.
214.	Knapp, a.w., 194-195.
215.	RANB, archief Kantongerecht Eindhoven, akte tot inschrijving van de oprichting van de Noord-Brabantsche Limburgsche Botermijn voor Coöperatieve Roomboterfabrieken te Eindhoven, 26 mei 1906, inv.nr. 497.
216.	Wintermans, <i>Een halve eeuw botercontrole te Eindhoven</i> , 41.

217.	Meyers, Landbouwcoöperatie in Nederland, 75-76.
218.	Meyers, a. w., 77.
219.	Knapp, Botercontrole in Nederland, 191.
220.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 306..
221.	Meyers, a. w., 78
222.	Hollenberg, Gerlacus van den Elsen ord. praem., 166.
223.	Hollenberg, a.w., 166.
224.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 201.
225.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 16 december 1914, inv.nr. 128.
226.	Roosenschoon, <i>Een wandeltocht door 75 jaar zuivelgeschiedenis</i> , 25-27.
227.	RANB, AVDC, CZ 'Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek' te Drunen, Geschiedkundig overzicht, inv.nr. 1278.
228.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 16 december 1914, inv.nr. 128.
229.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 26 juni 1916, inv.nr. 128.
230.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 16 december 1914, inv.nr. 128.
231.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 18 oktober 1915, inv.nr. 128.
232.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 22-24 en Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 127-128.
233.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 25 februari 1917, inv.nr. 128.
234.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 23 juli 1917, inv.nr. 128.
235.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 13 juli 1920, inv.nr. 128.
236.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 25 juni 1923, inv.nr. 128.
237.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 29 december 1925, inv.nr. 128.
238.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1922, inv.nr. 134.
239.	Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoomzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia' te Helvoirt, z.pl. z.j., 4-5. -
240.	Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoomzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia' te Helvoirt, z.pl. z.j., 6.
241.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 26 september 1928, inv.nr. 128.
242.	RANB, AVDC, ZNZ, ZNZ Roermond: feestvergadering n.a.v. zijn vijftigjarig bestaan 1893-1943 op donderdag 3 oktober 1946, inv.nr. 351.
243.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, statuten, 1934, inv.nr. 506.
244.	RANB, AVDC, notulen vergaderingen der commissie uit de ZNZ en CRE ter bespreking oprichting koelhuis 17 september 1932 en 16 mei 1933, inv.nr. 507.
245.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergadering der commissie uit de ZNZ en CRE ter bespreking oprichting koelhuis 17 september 1932, inv.nr. 507.
246.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergadering commissie ter voorbereiding van het op te richten koelhuis, z.d. (oktober 1932 - 7D), inv.nr. 507.
247.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergaderingen voorbereidingscommissie, a.d. (oktober 1932 - JD) en 16 mei 1933, inv.nr. 507.
248.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen algemene vergaderingen van aandeelhouders 14 september 1935 en 24 juli 1936, inv.nr. 507.
249.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergaderingen commissarissen 23 april 1937 en 17 december 1937, inv.nr. 507.
250.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergadering commissarissen 27 mei 1939, inv.nr. 507.

251.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 25.
252.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergadering commissarissen 9 april 1943, inv.nr. 507.
253.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1943-1944-1945, inv.nr. 121.
254.	RANB, AVDC, Zuid-Nederlands Koelhuis, notulen vergadering van commissarissen 20 juli 1945, inv.nr. 507.
255.	Idem.
256.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
257.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 223.
258.	RANB, AVDC, ZEV, statuten ZEV-Brabant 1917, inv.nr. 359. 259. Idem.
260.	Idem.
261.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1920, inv.nr. 360.
262.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1922, inv.nr. 360.
263.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1932, inv.nr. 360.
264.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1920, inv.nr. 360.
265.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
266.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1938 en 1939, inv.nr. 360.
267.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1939, inv.nr. 360.
268.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1933-1939, inv.nr. 360.
269.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1936, inv.nr. 360.
270.	Gegevens Boterexport ZNZ: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135 RANB, Kort overzicht van den geschiedenis AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1938-1945, inv.nr. 121 van den ZNZ, 24-25. Gegevens ZEV-Brabant: Verslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1927-1933. RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1950, inv.nr. 360. Gegevens botermijn 's-Hertogenbosch: Verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922-1933.
271.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1939, inv.nr. 360.
272.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1938 en 1939, inv.nr. 360.
273.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1940, inv.nr. 360.
274.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1941, inv.nr. 360.
275.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1948, inv.nr. 360.
276.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1949, inv.nr. 360.
277.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus' te Teteringen, notulen van de algemene ledenvergadering 3 augustus 1902, inv.nr. 1473.
278.	Heemskerk, 60 jaar coöperatieve zuivelfabriek De Goede Verwachting te Gilze, 18-19.
279.	RANB, AVDC, BZB, accountantsrapport CZ 'St. Willibrordus' te Oss december 1925, inv.nr. 432.
280.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden van de rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant over 1915, inv.nr. 4 RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden van de rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1915, inv.nr. 5.
281.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden van de rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1916, inv.nr. 5.
282.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1929, 130.
283.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
284.	RANB, ARM Noord-Brabant, akte statutenwijziging COC 12 februari 1947, inv.nr. 157.
285.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 124.
286.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag COC over 1946, inv.nr. 364.

287.	RANB, AVDC, ZEV, statuten COC 1946, inv.nr. 364.
288.	Idem.
289.	Idem.
290.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag COC 1946, inv.nr. 364.
291.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag COC over 1950, inv.nr. 364.
292.	RANB, AVDC, ZEV, statuten COC 1946, inv.nr. 364.
293.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag COC over 1946, inv.nr. 364.
294.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen COC over 1947-1950, inv.nr. 364.
295.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen COC over 1948 en 1949, inv.nr. 364.
296.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag COC over 1950, inv.nr. 364.
297.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen COC over 1947 en 1950, inv.nr. 364.
298.	RANB, ARZC Noord-Brabant, notulen algemene vergadering COC 29 december 1950, inv.nr. 158.
299.	RANB, AVDC, ZEV, statuten COC 1946, inv.nr. 364.
300.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen COC over 1947 en 1950, inv.nr. 364.
301.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1920, inv.nr. 6. 302. Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1925, 144-145.
303.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en dewerkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 35, inv.nr. 607.
304.	Van Hoepen (red.), <i>Van veertig zegenrijke melkjaren</i> , 124.
305.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 27, inv.nr. 607.
306.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, verslag bespreking met bestuur RK Vereniging van Melkhandelaren 'St. Martinus' in juni 1950, inv.nr. 183.
307.	Idem.
308.	ABH, archief Boerenbond IV, C5, ontwerpstatuten RK Vereeniging van MelkveehoudersMelkverkoopers / RK Melkbond, 15 oktober 1935.
309.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, statuten van de 'Coöperatieve Slijters Centrale CSC', 8 juli 1947, inv.nr. 183.
310.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, concept overeenkomst tussen CZ 'St. Lucia' te Helvoirt en de CSC te Bergen op Zoom, 1 januari 1949, inv.nr. 183.
311.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
312.	RANB, AVDC, CZ 'St. Willibrordus', notulen bestuursvergadering 12 april 1945, inv.nr. 1151.
313.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, contract tussen de zuivelfabriek en H. Stevens, 22 januari 1946, inv.nr. 1077.
314.	Den Hartog, voeding als maatschappelijk verschijnsel, 73.
315.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1918/1919.
316.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 13, inv.nr. 607.
317.	GA Roosendaal en Nispen, archieven coöperatieve zuivelfabrieken te Roosendaal, CZ 'Wouwsche' te Wouw, jaarverslag over 1950, inv.nr. 197.
318.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 47-48 en 64.
319.	Heemskerk, 60 jaar coöperatieve zuivelfabriek De Goede Verwachting te Gilze, 15.
320.	Archief Van der Heijden, map 3, Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren bestaansjubileum der koninklijke coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Jozef' te Schaijk 1913-1938, 27.

321.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'Landbouwers Welvaren' te Zundert 1930, inv.nr. 343.
322.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St. Martinus' te Weert 1930, inv.nr. 340.
323.	GA Roosendaal en Nispen, archieven coöperatieve zuivelfabrieken te Roosendaal, CZ 'Wouwsche' te Wouw, staat met gegevens over de verkochte produkten in de periode 13 november tot 30 december 1950, inv.nr. 344.
324.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1930, inv.nr. 885.
325.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, uiteenzetting over samengaan 'St. Petrus' te Son en 'St. Joseph' te Eindhoven door W. Bannenberg, 30 juni 1950, inv.nr. 172.
326.	RANB, AVDC, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, 27-28, inv.nr. 607.
327.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 48.
328.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van J. Maassen aan F. Smits van Oyen, W. Bannenberg en H. van Bergen, 6 december 1950, inv.nr. 193.
329.	Hulshof, a.w., 47.
330.	RANB, AVDC, regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden in het melkinrichtingbedrijf, opgenomen in A.J. Haakman, <i>De regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden</i> , 77-80, inv.nr. 1575.
331.	RANB, AVDC, ZNZ, regeling van loonen in de zuivelindustrie in Zuid-Nederland, 1942, inv.nr. 349.
332.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
333.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van de ZNZ-vertouwenscommissie aan de leden van de RK Bond van directeurs van zuivelfabrieken en alle directeurs van de bij de ZNZ aangesloten fabrieken, 16 januari 1928, inv.nr. 131.
334.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Huijbergen, jubileumuitgave bij het 50-jarig bestaan van de fabriek 1914-1964, inv.nr. 1312.
335.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 47-48.
336.	Driek 'ne Brabantse boer, 94.
337.	Den Hartog, <i>Voeding als maatschappelijk verschijnsel</i> , 73.
338.	Spoorenberg, <i>De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie 1893-1923</i> , in 't Gruun Buukske, jrg. XXI nr. 1, 16.
339.	Hulshof, a. w., 65.
340.	RANB, AVDC, BZB, accountantsrapporten CZ 'St. Willibordus' te Oss, 12 oktober 1936 - 25 juli 1940, inv.nr. 432.
341.	GA Roosendaal en Nispen, archieven zuivelcoöperaties te Roosendaal, CZ 'Vol Verwachting' te Roosendaal, balans afdeling condens, per 30 juni 1912, inv.nr. 1.
342.	RANB, AVDC, CZ 'De Meierij' te Veghel, offertes en orderbevestigingen betreffende caseïne en andere produkten, inv.nr. 520.
343.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapport CZ 'St Martinus' te Venlo 1950, inv.nr. 329.

1.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1921, inv.nr. 885.
2.	RAL, ARM Limburg, jaarverslag van de adjunct-rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 1.
3.	Cijfers Maastricht: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135 Cijfers Eindhoven 1897-1899: <i>Meerijische Courant</i> , 2 april 1898, 1 april 1899, 27 maart 1900. De boekjaren lopen van maart tot maart. Cijfers Eindhoven 1900-1901: <i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1901, 138-139.
4.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135
5.	Cijfers Roermond: <i>Verslagen van den toestand der Gemeente Roermond</i> , 1905 en 1906, verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken. Cijfers Maastricht: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
6.	Cijfers 's-Hertogenbosch: <i>Verslag van den toestand der provincie Noord-Brabant</i> , 1901, hoofdstuk XIII, 148. RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten</i> over 1907, inv.nr. 3. Cijfers Maastricht: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Cijfers Eindhoven: RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten</i> over 1907, inv.nr. 3.
7.	Cijfers Eindhoven en 's-Hertogenbosch: RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3. Cijfers Maastricht: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, '188-189, inv.nr. 135.
8.	Cijfers Maastricht/Roermond: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Cijfers 's-Hertogenbosch: RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulenten</i> over 1911, inv.nr. 3.
9.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
10.	Keesing, <i>De conjuncturele ontwikkeling van Nederland</i> , 37.
11.	Keesing, a. w., 8, 11.
12.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
13.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1919-1921, inv.nr. 367.
14.	Keesing, a.w., 12 en 64.
15.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
16.	Keesing, a.w., 17-20, 33.
17.	Prijzen ZNZ-Boterexport: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Prijzen 's-Hertogenbosch: Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922.
18.	Maliepaard, <i>De Nederlandse landbouw</i> , in Kreukniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , 111, 10.
19.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 223.
20.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>jaarverslagen van de rijkszuivelconsulent</i> over 1920 en 1921, inv.nr. 6 RAL, ARZC Limburg, <i>jaarverslag van de rijkszuivelconsulent</i> over 1921, inv.nr. 1.
21.	<i>Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken</i> voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1923, 97.
22.	<i>Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ</i> , 24-25.
23.	Prijzen ZNZ-Boterexport: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Prijzen 's-Hertogenbosch: Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922. Prijzen Roosendaal: RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360
24.	Prijzen ZNZ-Boterexport: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Prijzen 's-Hertogenbosch: Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1923. Prijzen Roosendaal: RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360.
25.	Maliepaard, <i>De Nederlandse landbouw</i> , in Kreukniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , III, 10.
26.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1923 en 1924, inv.nr. 367.

27.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1924, 89 Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Limburg te Roermond, 1924, 32.
28.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
29.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1925, inv.nr. 360.
30.	Keesing, <i>De conjuncturele ontwikkeling van Nederland</i> , 72.
31.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1925, 69.
32.	Keesing, a.w., 70.
33.	Keesing, a.w., 93.
34.	RANB, ARZC Noord-Brabant, <i>jaarverslag rijkszuivelconsulent</i> over 1926, inv.nr. 6 RAL, ARZC Limburg, jaarverslag rijkszuivelconsulent over 1926, inv.nr. 1.
35.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1926, inv.nr. 360.
36.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1927, 38 a.w., 1928, 34-35.
37.	Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1928, 64.
38.	Maliepaard, <i>De Nederlandse landbouw</i> , in Kreukniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , III, 10.
39.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1927, inv.nr. 360.
40.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1928, inv.nr. 360.
41.	Prijzen Maastricht: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Prijzen Roosendaal: RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360. Prijzen 's-Hertogenbosch: Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1928.
42.	Keesing, <i>De conjuncturele ontwikkeling van Nederland</i> , 95.
43.	Jaarverslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1929, 65 Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1929, 74.
44.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1929 en 1930, inv.nr. 360.
45.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag over ZEV 1930, inv.nr. 360.
46.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1930, 49.
47.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabriek Eindhoven, 1930, 43 Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1930, 80.
48.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1931, inv.nr. 360.
49.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1932, inv.nr. 360.
50.	Idem.
51.	Prijzen Boterexport ZNZ: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135. Prijzen ZEV-Brabant: RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360. Prijzen 's-Hertogenbosch: Verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922-1933.
52.	Maliepaard, <i>De Nederlandse landbouw</i> , in Kreukniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , III, 14.
53.	Boterexport ZNZ: RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135 RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1938-1945, inv.nr. 121 Kort overzicht van den geschiedenis van den ZNZ, 24-25. ZEV-Brabant: RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360. Botermijn 's-Hertogenbosch: Verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922-1933.
54.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1932, inv.nr. 360.
55.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1932, inv.nr. 367.
56.	Jaarverslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Limburg te Roermond, 1933, 27 a.w., 1934, 24 a.w., 1935, 28.
57.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1932, 123 Verslag van de Kamer

	van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1933, 57.
58.	Maliopaard, De Nederlandse landbouw in de crisis voor de Tweede Wereldoorlog, in Sneller, Geschiedenis van de Nederlandse landbouw, 479-480.
59.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360.
60.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1933, inv.nr. 360.
61.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1934, 59.
62.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1934, 188-189, inv.nr. 135.
63.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1934, inv.nr. 121.
64.	Idem.
65.	Idem.
66.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1938, inv.nr. 360.
67.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1935, inv.nr. 121.
68.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1936, inv.nr. 121.
69.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 25.
70.	Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Limburg te Roermond, 1937, 25.
71.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1937 en 1938, inv.nr. 121.
72.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
73.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1939, inv.nr. 360 RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
74.	Trienekens, Tussen ons volk en de honger, 12-13, 18.
75.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 26.
76.	Trienekens, a.w., 178.
77.	Trienekens, a.w., 204-205.
78.	Trienekens, a. w., 175.
79.	Cammaert, Het verborgen front, deel II, 635-636.
80.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslagen ZEV over 1946-1948, inv.nr. 360.
81.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over maart 1950, inv.nr. 5.
82.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over de periode van 2 tot 16 februari 1947, inv.nr. 8.
83.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen vergaderingen en brieven vertrouwenscommissie 1944-1948, inv.nr. 131.
84.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over de periode van 9 tot 23 november 1947, inv.nr. 8.
85.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden december 1950, inv.nr. 5 RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1950, inv.nr. 123.
86.	RANB, AVDC, ZNZ, accountantsrapporten CZ 'St. Martinus' te Weert, 1950 en 1951, inv.nr. 340.
87.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1949, inv.nr. 360.
88.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1950, inv.nr. 360.
89.	Idem.
90.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslagen over 1917 en 1919, inv.nr. 885.
91.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1916, inv.nr. 117 1.
92.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1919 - 30 april 1920.
93.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1919-1921, inv.nr. 367.

94.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1921, inv.nr. 885 SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1921 - 30 april 1922. RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1921, inv.nr. 1171.
95.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag 1 mei 1922 - 30 april 1923.
96.	RANB, AVDC, CZ 'St Christoffel'te Roermond, jaarverslag over 1930, inv.nr. 885.
97.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslagen over 1923 en 1930, inv.nr. 885.
98.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1931, inv.nr. 360.
99.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1950, inv.nr. 360.
100.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1925, 34.
101.	RAL, ARZC Limburg, jaarverslagen rijkszuivelconsulent over 1934 en 1936, inv.nr. 2.
102.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, jaarverslag over 1932, doos 2.
103.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1931- 30 april 1932.
104.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslagen over 1932-1933, 1935, inv.nr. 885. GA Roermond, documentatieverzameling, jaarverslag CZ 'St. Christoffel' te Roermond over 1937, nr. 267.
105.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1929,1932-1934, inv.nrs.1171-1172.
106.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1932, 38 a.w., 1933,45.
107.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936-1939, inv.nr. 6.
108.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1933, inv.nr. 885.
109.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936, inv.nr. 2.
110.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1935, inv.nr. 885.
111.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei 1935 - 30 april 1936.
112.	Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Limburg te Roermond, 1937, 26.
113.	A.w., 1938, 31.
114.	A.w., 1939, 27.
115.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
116.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1946, inv.nr. 367.
117.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1945, inv.nr. 367.
118.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1948 en 1950, inv.nr. 1173.
119.	SA Peelland, Landbouwverslag Deurne 1894.
120.	SA Peelland, Landbouwverslag Deurne 1895.
121.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1924, 17.
122.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslagen over 1924, 1928 en 1935, inv.nr. 885.
123.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1923, 172.
124.	A.w.,1924, 85.
125.	A.w.,1925, 92-93.
126.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1923, inv.nr. 367.
127.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
128.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1921-1923, inv.nr. 1171.
129.	RANB, AVDC, CZ 'HetAnker' te Roosendaal, jaarverslagen over 1923-1924, inv.nr. 1315.
130.	Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1925, 69-70.
131.	A.w.,1925, 69-70.
132.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1925, 33-34.

133.	Verslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1926-1930 Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1928 Jaarverslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1926-1930.
134.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1926, inv.nr. 1171.
135.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, jaarverslag over 1927, inv.nr. 1315. Hierbij zijn de inkomsten uit gesuikerde en ongesuikerde condens bij elkaar opgeteld aangezien een uitsplitsing in verkochte hoeveelheden van deze twee produkten in de bronnen ontbreekt.
136.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1928, inv.nr. 367.
137.	Jaarverslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1929, 97.
138.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, jaarverslag over 1928, inv.nr. 1315.
139.	Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1931 Verslagen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1931-1937.
140.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslagen over 1931-1936, inv.nr. 1172.
141.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, jaarverslagen over 1935 en 1936, inv.nr. 1315.
142.	RANB, AVDC, CTM te Tilburg, jaarverslag over 1947, inv.nr. 1173.
143.	RANB, AVDC, ZEV, jaarverslag ZEV over 1950, inv.nr. 360.
144.	<i>Landen Vee</i> , 31 oktober 1913.
145.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 21.
146.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene ledenvergadering 11 november 1900, inv.nr. 676.
147.	De oprichting en groei van de coöperatieve zuivelfabriek en maalderij te Wouw, 7-8.
148.	Jonker, Welbegrepen eigenbelang, in <i>Jaarboek voor de geschiedenis van bedrijf en techniek</i> , deel V (1988), 196.
149.	Jonker, t.a.p., 194-196.
150.	Jonker, t.a.p., 205-206.
151.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 16.
152.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, notulen algemene ledenvergadering 9 juli 1916 en bestuursvergadering 8 september 1916, doos 2.
153.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1904, 178, inv.nr. 134.
154.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 32-33.
155.	Roosenschoon, a. w., 96.
156.	Roosenschoon, a.w., 96-99.
157.	SHC, archief vereniging van beheerders, notulen algemene ledenvergadering 15 juni 1915.
158.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, balansen en exploitatierekeningen, 1911-1924, inv.nr. 713.
159.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, balansen en winst- en verliesrekeningen, 1904-1923, inv.nr. 1043.
160.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, balansen en winst- en verliesrekeningen, 1917-1920, inv.nr. 1043.
161.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, statuten CZ 'St. Isidorus' te Echt 1933, doos 2.
162.	RANB, AVDC, BZB, accountantsrapport CZ 'St. Jan' te 's-Hertogenbosch over 1919, inv.nr. 415.
163.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1916, 312-313, inv.nr. 134.
164.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1916, 312, inv.nr. 134.
165.	Idem.
166.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene ledenvergadering 2 april 1894, inv.nr. 701.
167.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene ledenvergadering 8 januari 1898, inv.nr. 701.
168.	RANB, AVDC, CZ 'St. Odulphus' te Oirschot, huishoudelijk reglement, 1911, inv.nr. 637.

169.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, notulen algemene ledenvergadering 31 december 1917 en bestuursvergadering 15 november 1918, doos 2.
170.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'St. Isidorus' te Echt, notulen bestuursvergadering 23 november 1918, doos 2.
171.	Trienekens, <i>Tussen ons volk en de honger</i> , 259-260.
172.	Trienekens, a. w., 264-265.
173.	J.H. Kruip en G. Oyen, Handleiding ten dienste der administrateurs, bestuursleden en commissies van comptabiliteit der aangesloten vereenigingen, Roermond 1926, 6, aanwezig in RANB, AVDC, ZNZ, inv.nr. 348.
174.	Jaspers, De stoomzuivelfabriek Sint Antonius en haar voorgangers, in <i>Aa-kroniek</i> , jrg. V (1986), 109-110.
175.	Archief Van der Heijden, map 2, Overzicht van de coöper. stoomzuivelfabriek 'Sint Odulphus' te Oirschot 1912-1937, 12.
176.	Idem.
177.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van Ph. van Campen aan E Smits van Oyen 23 februari 1948, inv.nr. 192.
178.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan Ph. van Campen 21 februari 1948, inv.nr. 192.
179.	Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in <i>De Vierschaer</i> , jrg. IX (1991) nr. 3/4, 99-100.
180.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van H. Thijssen aan bestuur 'De Kempen' 16 februari 1948, inv.nr. 192.
181.	Hermans, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in <i>De Vierschaer</i> , jrg. IX (1991) nr. 3/4, 99-100.
182.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van Ph. van Campen aan F. Smits van Oyen 21 februari 1948, inv.nr. 192.
183.	Idem.
184.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, overzicht van de wijze van afrekening der zuivelgelden aan de Kempenleden, 24e en 25e periode 1948, inv.nr. 185.
185.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, overzicht van de wijze van afrekening der zuivelgelden aan de Kempenleden, 23e en 24e periode 1950, inv.nr. 185.
186.	RANB, AVDC, ZNZ, Verslag van de werkzaamheden van het bestuur over 1893, inv.nr. 125.
187.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 169, inv.nr. 135.
188.	Idem.
189.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 169-170, inv.nr. 135.
190.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 170-171, inv.nr. 135.
191.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie 'Methodes van uitbetaling', inv.nr. 350.
192.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 170, inv.nr. 135.
193.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1929, inv.nr. 1.
194.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1932, inv.nr. 6.
195.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1936, inv.nr. 367.
196.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1938, inv.nr. 121.
197.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
198.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
199.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
200.	RANB, AVDC, CZ 'Noord-Limburg' te Venlo, jaarverslag over 1950, inv.nr. 913.
201.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 173-174, inv.nr. 135.
202.	Van der Heijden e.a., <i>Mortel ons dorp</i> , 159.

203.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 173-174, inv.nr. 135.
204.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene ledenvergadering 8 januari 1898, inv.nr. 701.
205.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene ledenvergadering 28 oktober 1899, inv.nr. 701.
206.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 174, inv.nr. 135.
207.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1926, 16.5, inv.nr. 135.
208.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 441-442.
209.	A. w., 441-442.
210.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 320.
211.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, exploitatierekening 1910, inv.nr. 713.
212.	Schetsen van het landbouwbedrijf 455.
213.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1915, inv.nr. 5.
214.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1918-1921, inv.nr. 6 RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1921, inv.nr. 1.
215.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1922, inv.nr. 6 RAL, ARM Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1922, inv.nr. 1.
216.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1923-1928, inv.nr. 6 RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1923-1929, inv.nr. 1.
217.	Voor dit overzicht zijn gebruikt de accountantsrapporten van de diverse coöperatieve zuivelfabrieken in RANB, AVDC, inv.nrs. 145, 148, 152, 170, 257, 263, 310, 316, 319, 338, 340, 342, 343 en 386, alsmede de jaarverslagen van CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, inv.nr. 1425.
218.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 193 I, inv.nr. 2.
219.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1932, inv.nr. 367.
220.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1933, inv.nr. 6.
221.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 303 en 320-321.
222.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1934, inv.nr. 6.
223.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936-1940, inv.nr. 6.
224.	RANB, archief kantongerecht Eindhoven, akte van inschrijving van de oprichting van de Coöperatieve Roomboterfabriek 'De Lelie' te Eersel, 23 juni 1898, inv.nr. 496.
225.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 11 november 1900, inv.nr. 676.
226.	Citaat uit de Nederlandsche Staatscourant, 28 en 29 juni 1903, no. 149, in Meijs, Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', hfk. X.
227.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 21 juni 1902, inv.nr. 676.
228.	RANB, AVDC, CZ 'St. Odulphus' te Oirschot, statuten, 1911, inv.nr. 637.
229.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, register van rentebetalingen aan leden op basis van aandelen per 100 kg. geleverde melk 1910-1916, inv.nr. 1029.
230.	SHC, archief CZ 'Sibema' te Echt, CZ 'Sint Isidorus' te Echt, statuten 1933, doos 2.
231.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, balans per 30 april 1910, inv.nr. 1043.
232.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, balans per 30 april 1914, inv.nr. 1043.
233.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, balansen per 30 april 1917 en 30 april 1921, inv.nr. 1043.
234.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting', notulen algemene ledenvergadering 2 mei 1922, inv.nr. 1316.

235.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 2 juni 1922, inv.nr. 1316.
236.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting', notulen algemene ledenvergadering 2 mei 1922, inv.nr. 1316.
237.	Idem.
238.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 2 juni 1922, inv.nr. 1316.
239.	Idem.
240.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 16 juni 1922, inv.nr. 1316.
241.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 10 augustus 1922, inv.nr. 1316.
242.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 1 september 1922, inv.nr. 1316.
243.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 10 oktober 1922, inv.nr. 1316.
244.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen buitengewone algemene ledenvergadering 18 oktober 1922, inv.nr. 1316.
245.	GA Roosendaal en Nispen, archieven coöperatieve zuivelfabrieken Roosendaal, CZ 'Het Anker' te Roosendaal, register aangelegd door de coöperatie, houdende gegevens over omslagen over en kapitaalbijschrijvingen bij leden, 1921-1928, inv.nr. 166.
246.	RANB, AVDC, CZ 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting' te Roosendaal, notulen algemene ledenvergadering 28 februari 1923, inv.nr. 1316.
247.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 442.
248.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1916 en 1917, inv.nr. 5.
249.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, exploitatierekening 1915, inv.nr. 1043.
250.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, exploitatierekening 1918, inv.nr. 1043.
251.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1920, inv.nr. 6.
252.	RANB, AVDC, CZ 'De Eendracht' te St. Anthonis, exploitatierekening 1919, inv.nr. 956.
253.	RANB, AVDC, CZ 'De Eendracht' te St. Anthonis, exploitatierekening 1920, inv.nr. 956.
254.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, exploitatierekening 1919, inv.nr. 713.
255.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, exploitatierekening 1922, inv.nr. 713.
256.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1925, inv.nr. 885.
257.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1928, inv.nr. 885.
258.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire van de militaire commissaris in Noord-Limburg, majoor Stok, aan de leden van de CZ 'Venray' te Venray en 'H. Maria' te Oostrum, hand gedateerd juli 1945, inv.nr. 1008.
259.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van de voorzitter en secretaris van de FNZ aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, 29 september 1947, inv.nr. 350.
260.	Denatureren wil zeggen dat aan de poeder gras-, klaver- of lucernemeel wordt toegevoegd. Dit geschiedt omdat er een prijsverschil bestaat tussen de terugleveringspoeder en de magere melkpoeder in de vrije handel. Om geen valse concurrentie op te roepen wordt de als veevoer bedoelde terugleveringspoeder gedenuceerd, zodat het niet meer geschikt is voor menselijke consumptie.
261.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire no. 23 met diverse mededelingen, 19 november 1949 en circulaire van het Bedrijfschap voor Zuivel 'Mager melkpoeder voor veevoeder', inv.nr. 1008.
262.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire no. II inzake teruglevering ondermelk, 11 mei 1949, inv.nr. 1008.

263.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, jaarverslag over 1948/1949, inv.nr. 566.
264.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslagen over 1911 en 1912, inv.nr. 708.
265.	Huishoudelijk reglement der stoomzuivelfabriek te Schijndel, 9.
266.	RANB, AVDC, CZ 'De Eendracht' te St. Anthonis, exploitatierekening 1917, inv.nr. 956.
267.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene vergadering 26 oktober 1913, inv.nr. 907.
268.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, exploitatierekening 1915, inv.nr. 24.
269.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, exploitatierekening 1920, inv.nr. 24.
270.	RANB, AVDC, CZ 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus' te Bergeyk, exploitatierekening 1925, inv.nr. 24.
271.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire no. 21 betreffende verkoop dikke spoeling, 5 november 1949, inv.nr. 1008.
272.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1911, inv.nr. 708.
273.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 45.
274.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 6 november 1936.
275.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene vergaderingen 14 april 1936 en 72 april 1937, inv.nr. 907.

1.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 262-267.
2.	Van Zanden, De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw, 283-284 en Philips, Jansen en Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 264.
3.	Meierijsche Courant, 20 januari 1894.
4.	Idem.
5.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 291-292.
6.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 456.
7.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 135.
8.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903, 193-194 en 196, inv.nr. 133.
9.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 435 en 456.
10.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 292.
11.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 313.
12.	Philips, Jansen en Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 236.
13.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930, 311.
14.	Crijns en Kriellaars, a.w., 127-128.
15.	Verslagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand inde provincie Noord-Brabant, 349-350.
16.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 289-290.
17.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant over 1915 en 1916, inv.nr. 5.
18.	Huishoudelijk reglement der stoomzuiveffabriek te Schijndel, 4-5.
19.	<i>Overzicht van het landbouwbedrijf</i> , 299.
20.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene vergadering 1 september 1907, inv.nr. 907.
21.	Van der Heijden e.a., <i>Mortel ons dorp</i> , 161.
22.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 269.
23.	Messing, <i>Groot-Eindhoven</i> , 76.
24.	Wintermans, a.w., 269.
25.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 24.
26.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 299-300.
27.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 318.
28.	Maliepaard, De Nederlandse landbouw, in Kreukniet (red.), De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen, 111, 56.
29.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 457.
30.	Van Zanden, De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw, 336-337.
31.	Grijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930, 188-190.
32.	Crijns en Kriellaars, a.w., 190-191.
33.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 179-181.
34.	Jansen en Rutten gebruiken deze termen om de ontwikkelingen in de Limburgse landbouw aan te geven. Jansen en Rutten, a.w., 195.
35.	Jansen en Rutten, a.w., 196-197.
36.	Trienekens, Tussen ons volk en de honger, 140-142.

37.	Trienekens, a. w., 164-165.
38.	Trienekens, a. w., 142.
39.	Jansen en Rutten, a. w., 203.
40.	Maliepaard, De Nederlandse landbouw na de Tweede Wereldoorlog, in Sneller, Geschiedenis vande Nederlandse landbouw, 499-500.
41.	Jansen en Rutten, a.w., 213 en 226.
42.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 230.
43.	Jansen en Rutten, a.w., 208-226.
44.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 49.
45.	Verslag van den toestand der Provincie Noord-Brabant, 1910, hoofdstuk XV, 4.
46.	A. w., 1910, hoofdstuk XV, 3.
47.	Van Zanden, <i>De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw</i> , 336.
48.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 307.
49.	A.w., 340.
50.	Philips, Jansen en Claessens, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 247.
51.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 141-142.
52.	Crijns en Kriellaars, a.w., 144-145.
53.	Crijns en Kriellaars, a.w., 319.
54.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 459.
55.	A.w., 462.
56.	Hollenberg en Peters, <i>Ontginningen in de Noordbrabantse Peel</i> , 157.
57.	Waarnemingen over den toestand der landbouwbevolking in Noord-Limburg, in Katholiek Sociaal Weekblad, jrg. IX (1910), nr. 27, 320.
58.	Geciteerd in Grijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 81.
59.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 133.
60.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 261 en 269.
61.	A. w., 268-269.
62.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 219.
63.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1913, 276-278, inv.nr. 134.
64.	Jansen en Rutten, a. w., 164.
65.	Bieleman, a.w., 222.
66.	Bieleman, a.w., 222-223.
67.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 188-'190.
68.	Bieleman, a.w., 223.
69.	Bieleman, a.w., 223.
70.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 170.
71.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1901, inv.nr. 133.
72.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1907, 197-198, inv.nr. 133.
73.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1907, 201-202, inv.nr. 133.
74.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1922, inv.nr. 134.
75.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 316-317.

76.	Bieleman, a.w., 224.
77.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken Eindhoven, 1932, 36.
78.	A.w., 1931,31.
79.	Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1931, 153.
80.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1931, 62.
81.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 190-191.
82.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1930, 86 87 en 137.
83.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 225 Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 188.
84.	Smits, Boeren met beleid, 111.
85.	Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1933, 57.
86.	Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1933, 44.
87.	Jansen en Rutten, a. w., 188-191.
88.	Bieleman, a. w., 225-226.
89.	Bieleman, a. w., 324 Jansen en Rutten, a.w., 192-193.
90.	Maliepaard, <i>De Nederlandse landbouw</i> , in Treurniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , 65.
91.	Bieleman, a.w., 324 Jansen en Rutten, a.w., 192-193.
92.	Bieleman, a.w., 229 en 324-325.
93.	Bieleman, a. w., 229.
94.	Bieleman, a.w., 229.
95.	Bieleman, a.w., 230.
96.	Kort overzicht van den geschiedenis van de ZNZ, 40-41.
97.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 203.
98.	Jansen en Rutten, a.w., 218-219.
99.	Jansen en Rutten, a.w., 220 Smits, Boeren met beleid, 155-157.
100.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 278.
101.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930,122.
102.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923,16 1, inv.nr. 134.
103.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 4 november 1901, inv.nr. 676
104.	RAL, ARM Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1936, inv.nr. 2.
105.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene vergadering 8 april 1935, inv.nr. 907.
106.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire met diverse mededelingen, 1 december 1948, inv.nr. 1008.
107.	Philips, Jansen en Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 265.
108.	Overzicht van het landbouwbedrijf 278.
109.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1913, 279, inv.nr. 134.
110.	Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoomzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia'te Helvoirt, 15-16.
111.	Een dergelijke waarschuwing wordt onder meer geuit door de directeur van 'St. Lucia' in Helvoirt.Archief Van der Heijden, map 3, Historisch overzicht ter gelegenheid van het 25-Jarig bestaan der Coöp. Stoomzuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Lucia 'te Helvoirt, 13.
112.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1950, inv.nr. 1105.

113.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930, 129.
114.	Land en Vee, 13 november 1908.
115.	Crijns en Kriellaars, a. w., 129.
116.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Venlo, 1911, 12-13.
117.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 7 november 1908, inv.nr. 676.
118.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 28 september 1927, inv.nr. 128.
119.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1929, inv.nr. 367.
120.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1936, inv.nr. 121.
121.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, circulaire no. 2 aan de leden van 'De Kempen', 2 februari 1948, inv.nr. 577.
122.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene ledenvergadering 27 april 1940, inv.nr. 907.
123.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, verslag Gezondheidscommissie voor Dieren van de Stichting voor de Landbouw over 1950, inv.nr. 182.
124.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, eerste jaarverslag Provinciale Gezondheidsdienst voor dieren in Noord-Brabant 1 mei 1946 - 30 april 1947, inv.nr. 182.
125.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notitie van de Gezondheidsdienst voor dieren van de Stichting voor de Landbouw inzake een plan ter stimulering van de bestrijding der tuberculose onder het rundvee, 21 februari 1950, inv.nr. 189.
126.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van S. van Dieten, directeur-dierenarts, aan bestuur coöperatieve zuivelvereniging 'De Kempen', 24 januari 1952, inv.nr. 189.
127.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen algemene vergadering Provinciale Gezondheidsdienst voor dieren in Noord-Brabant 5 januari 1950, inv.nr. 189.
128.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire van de directeur, november 1948, inv.nr. 1008.
129.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, overzicht in Mededelingen van de Stichting voor den Landbouw, jrg. V, nr. 19, 22 september 1950, inv.nr. 189.
130.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen algemene vergadering Provinciale Gezondheidsdienst voor dieren in Noord-Brabant 5 januari 1950, inv.nr. 189.
131.	Archief Van der Heijden, map 2, pamflet van het bestuur van CZ 'St. Odulphus' te Oirschot inzake mond- en klauwzeer, 19 december 1914.
132.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 10 september 1948, inv.nr. 677.
133.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1906, 188-197, inv.nr. 133.
134.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, verslag over het boekjaar 1 oktober 1920 t/m 30 september 1921, inv.nr. 1425.
135.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden van de zuivelconsulenten over 1910, inv.nr. 3.
136.	RANB, ARZC Noord-Brabant, aanhangsel bij het verslag van de werkzaamheden van de zuivelconsulenten over 1908, inv.nr. 3.
137.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1911, 295, inv.nr. 134.
138.	Idem.
139.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslagen 1925 en 1926, inv.nr. 621.
140.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden assistent-rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 1. 141. Idem.
142.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930, 334-335.
143.	Jansen en Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 128.
144.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1901, 210, inv.nr. 133.

145.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 281.
146.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 280.
147.	Philips, Jansen en Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 266.
148.	Philips, Jansen en Claessens, a. w., 235.
149.	Philips, Jansen en Claessens, a.w., 266.
150.	Crijns en Kriellaars, Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930,123-126.
151.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1918, inv.nr. 6.
152.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1920, inv.nr. 6.
153.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1931, inv.nr. 6.
154.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 15 oktober 1903, inv.nr. 676.
155.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 10 september 1948, inv.nr. 677.
156.	RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, jaarverslag over 1911, inv.nr. 708.
157.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1918, inv.nr. 6.
158.	RANB, AVDC, CZ 'De Kempen' te Eindhoven, circulaire no. 2 aan de leden van 'De Kempen', 2 februari 1948, inv.nr. 577.
159.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, subsidieregeling fokveedagen, 16 juni 1948, inv.nr. 184.
160.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1919, inv.nr. 6.
161.	Maliepaard, De Nederlandse landbouw, in Treurniet (red.), De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen, 52.
162.	De ontwikkeling van de K.I. in Noord-Brabant, in De Stamboek, officieel orgaan van het Nederlandsche Rundvee Stamboek, jrg. XXXI, nr. 17, 18 augustus 1949 aanwezig in RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, inv.nr. 188.
163.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van G. Derks (Prov. Gezondheidsdienst voor Dieren in Limburg) aan F. Smits van Oyen, 24 juli 1948, inv.nr. 188.
164.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van S. van Dieten, directeur-dierenarts afd. K.I. van 'De Kempen' aan de leden van 'De Kempen', 11 september 1950, inv.nr. 188.
165.	De ontwikkeling van de K.I. in Noord-Brabant, in De Stamboek officieel orgaan van het Nederlandsche Rundvee Stamboek, jrg. XXXI, nr. 17, 18 augustus 1949 aanwezig in RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, inv.nr. 188.
166.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering inzake k.i., 31 januari 1948, inv.nr. 188.
167.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan W.H. Derks, 21 februari 1948, inv.nr. 188.
168.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van S. van Dieten aan de leden van 'De Kempen', 11 september 1950, inv.nr. 188.
169.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering adviescommissie K.L, 14 oktober 1948, inv.nr. 188.
170.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergaderingen adviescommissie K.I., 3 november 1948 en 4 december 1948, inv.nr. 188.
171.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering adviescommissie K.L, 2 februari 1949, inv.nr. 188.
172.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering adviescommissie K.L, 8 februari 1950, inv.nr. 188.
173.	Idem.
174.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, bijzonder reglement voor de afdeling kunstmatige inseminatie van de coöperatieve zuivelvereniging De Kempen GA, 6 april 1948, inv.nr. 188.

175.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, balans afdeling k.i. van 'De Kempen' per 31 december 1950, inv.nr. 188.
176.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan W.H. Derks, 21 februari 1948, inv.nr. 188.
177.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering adviescommissie K.1., 2 februari 1949, inv.nr. 188.
178.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van F. Smits van Oyen aan W.H. Derks, 21 februari 1948, inv.nr. 188.
179.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van G. Derks aan F. Smits van Oyen, 24 juli 1948, inv.nr. 188.
180.	Idem.
181.	Philips, Jansen en Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 267. 182. Overzicht van het landbouwbedrijf, 278-279.
183.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 433.
184.	Philips, Jansen en Claessen, a.w., 267 en Overzicht van het landbouwbedrijf 279.
185.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 44-45.
186.	Overzicht van het landbouwbedrijf 281.
187.	Veetelling 1921, in Verslagen en mededeelingen van de directie van den landbouw, 1922, nr. 1, 21.
188.	Idem.
189.	Grijns en Kriellaars, a. w., 291.
190.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1933, inv.nr. 367.
191.	Maliapaard, De Nederlandse landbouw, in Kreukniet (red.), De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen, III, 17.
192.	Wintermans, De landbouw, in Dams (red.), <i>Drie Zaligheden</i> , 276.
193.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag over 1940, inv.nr. 621.
194.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 314.
195.	Bieleman, a.w., 314.
196.	Gebaseerd op gegevens uit Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 304-305.
197.	Rapporten en voorstellen betreffende den oeconomischen toestand der landarbeiders in Nederland, 12-13.
198.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslagen over 1911-1946, inv.nr. 1105.
199.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 281.
200.	Schetsen van het landbouwbedrijf, 454.
201.	Gegevens gebaseerd op Wintermans, a. w., 304-305.
202.	Vinken, De zuivelfabriek Flora industrie in Lierop, in Maas (red.), Lierop 'n beeld van een dorp, 130.
203.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1911, inv.nr. 1105.
204.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1939, inv.nr. 1105.
205.	Roosenschoon, a.w, 21.
206.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1910 inv.nr. 133.
207.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1900, inv.nr. 133 Landen Vee, 12 april 1907.
208.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1910, inv.nr. 133.
209.	Hylkema, Leerboek der zuivelbereiding, 47.
210.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903, inv.nr. 133.
211.	RANB, ARZC Noord-Brabant, notitie van de rijkszuivelconsulent over de regeling van melkcursussen in

	Noord-Brabant, ca. 1948, inv.nr. 29.
212.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 27 december 1922, inv.nr. 128.
213.	RANB, ARZC Noord-Brabant, notitie van de rijkszuivelconsulent over de regeling van de melkcursussen in Noord-Brabant, ca. 1948, inv.nr. 29.
214.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, verslag over het boekjaar 1 oktober 1926 t/m 30 september 1927, inv.nr. 1425.
215.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, verslag over het boekjaar 1 oktober 1923 t/m 30 september 1924, inv.nr. 1425.
216.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, verslag over het boekjaar 1 oktober 1929 t/m 30 september 1930, inv.nr. 1425.
217.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, verslag over het boekjaar 1 oktober 1935 t/m 30 september 1936, inv.nr. 1425.
218.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1915, 256, inv.nr. 134.
219.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden adjunct-rijkszuivelconsulent over 1923, inv.nr. 1.
220.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden assistent-rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 1.
221.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1935, inv.nr. 2 RANB, ARM Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1935, inv.nr. 6.
222.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1915, 256-257, inv.nr. 134.
223.	Idem.
224.	Idem.
225.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1915, 258, inv.nr. 134.
226.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1925, 170, inv.nr. 135.
227.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 157-170, inv.nr. 134 idem, 1925, 168-169, inv.nr. 135.
228.	Idem.
229.	Idem.
230.	Idem.
231.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 168, inv.nr. 134.
232.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1925, 176, inv.nr. 135.
233.	RANB, ARZC Noord-Brabant, brief F.W. de Vring aan de directeur van het Zuivelwezen, 14 augustus 1945, inv.nr. 1.
234.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag van de twee cursussen in melken, gehouden vanwege c.z. 'St. Jacobus' te Zeeland, 1947, inv.nr. 31.
235.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1926, inv.trr. 1.
236.	Van der Poel, Honderd jaar landbouwmecanisatie, 228-234.
237.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag 1946, inv.nr. 621.
238.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1911, inv.nr. 134.
239.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, circulaire 31 december 1948 en circulaire no. 20, 5 november 1949, inv.nr. 1008.
240.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1910, inv.nr. 133.
241.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 169, inv.nr. 134.
242.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 166-169, inv.nr. 134.
243.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 169, inv.nr. 134.
244.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1914, 268-269, Inv.nr. 134.
245.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 170, inv.nr. 134.

246.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 166, inv.nr. 134.
247.	RANB, AVDC, CZ 'St. Laurentius' te Vierlingsbeek, jaarverslag over 1950, inv.nr. 1105.
248.	Archief Van der Heijden, map 2, pamflet van de directeur van de coöp. stoomzuivelfabriek 'St. Odulphus' te Oirschot, z.d.
249.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, 166, inv.nr. 134.
250.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag over 1940, inv.nr. 621.
251.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1934, inv.nr. 2.
252.	RAL, ARZC Limburg, verslagen werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1935 en 1936, inv.nr. 2.
253.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslagen over 1924 en 1925, inv.nr. 621.
254.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslagen over 1925 en 1926, inv.nr. 621.
255.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag over 1938, inv.nr. 621.
256.	Voor dit overzicht zijn gebruikt de accountantsrapporten van de diverse coöperatieve zuivelfabrieken in RANB, AVDC, inv.nrs. 152,3 10 en 317.
257.	RANB, ARM Noord-Brabant, brief van F.W. de Vring aan de directeur van het Zuivelwezen, 14 augustus 1945, inv.nr. 1.

1.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1914, inv.nr. 134.
2.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering ZNZ en BCM 28 september 1893, inv.nr. 128.
3.	Gegevens gebaseerd op Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 304-305.
4.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalenders</i> , 1923 en 1931, inv.nr. 134idem, jaarverslag ZNZ 1940, inv.nr.121.
5.	De Kalenders zijn jaaragenda's, waarin artikelen met technische informatie zijn opgenomen, evenals gegevens omtrent de bond en haar fabrieken.
6.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 4 mei 1931, inv.nr. 126.
7.	<i>Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ</i> , 31.
8.	Van den Eerenbeemt, Van apotheker naar producent van boterkleursel, in Van den Eerenbeemt, <i>Van boterkleursel naar kopieersystemen</i> , 94-95.
9.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1924,113-116, inv.nr. 135.
10.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1935, inv.nr. 121.
11.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1946 en 1947, inv.nr. 121.
12.	Wintermans, a.w., 235.
13.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1897, 57, inv.nr. 133.
14.	Wintermans, a.w., 235.
15.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering 2 februari 1901, inv.nr. 128.
16.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903, 148, inv.nr. 133.
17.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1903,148-149, inv.nr. 133.
18.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 237.
19.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 24 augustus 1902, inv.nr. 125.
20.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 3 mei 1903, inv.nr. 125.
21.	Deze regels zijn omschreven in: Bieleman, <i>Boterproductie en botercontrole in Nederland</i> , 33-37 Knapp, <i>Botercontrole in Nederland</i> , 110 en verder RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 9 mei 1904, inv.nr. 128.
22.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering 9 mei 1904, inv.nr. 128.
23.	Bieleman, a.w., 33-35.
24.	Bieleman, a.w., 33-35.
25.	Knapp, a.w., 162-163.
26.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 9 mei 1904, inv.nr. 128.
27.	Bieleman, a. w., 36-37.
28.	Knapp,a.w,164-166.
29.	Hofhuis, <i>Enige grepen uit de geschiedenis van de botercontrole in de provincie Limburg</i> , 15.
30.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 242-243.
31.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1926, inv.nr. 123.
32.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1934, inv.nr. 123.
33.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1935, inv.nr. 123.
34.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1940, inv.nr. 123.
35.	RANB, AVDC, ZNZ, statuten BCM, 1931, inv.nr. 119.
36.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1931 en 1933, inv.nr. 123.

37.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1931, inv.nr. 123.
38.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1949, inv.nr. 123.
39.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 14 augustus 1930, inv.nr. 126.
40.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1930, 1931, 1945 en 1946, inv.nr. 123.
41.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1931, inv.nr. 123.
42.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1940, inv.nr. 123.
43.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1926-1950, inv.nr. 123.
44.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1950, inv.nr. 167.
45.	RANB, ARM Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1949, inv.nr. 166.
46.	RANB, AVDC, ZNZ, statuten BCM, 1931, inv.nr. 119.
47.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1926, 1930, 1934, 1939 en 1946, inv.nr. 123.
48.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1940, 1943-1946, inv.nr. 123.
49.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen BCM over 1943 en 1945, inv.nr. 123.
50.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1934 en 1936, inv.nr. 121.
51.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1937, inv.nr. 121.
52.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1939, inv.nr. 121.
53.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1943-1944-1945, inv.nr. 121.
54.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1935, inv.nr. 121.
55.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1934, inv.nr. 121.
56.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1937-1938, inv.nr. 121.
57.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering 2 februari 1901, inv.nr. 128.
58.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering 12 november 1905, inv.nr. 128.
59.	Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ, 32-33.
60.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene vergadering 4 mei 1908, inv.nr. 128.
61.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 251.
62.	RANB, AVDC, ZNZ, Kalender, '1913, 178-180, inv.nr. 134.
63.	<i>Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ</i> , 32-33.
64.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1913, 178-180, inv.nr. 134.
65.	Archief Van der Heijden, map 1, toespraak M. van der Heijden bij jubileum inspecteurs ZNZ, z.d.
66.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1913, 178-180, inv.nr. 134.
67.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1925, inv.nr. 135.
68.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 127.
69.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 249-250.
70.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1934, inv.nr. 121.
71.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1935, inv.nr. 121.
72.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslagen ZNZ over 1936 en 1937, inv.nr. 121.
73.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 23 januari 1918, inv.nr. 128.
74.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 20 juli 1918, inv.nr. 128.
75.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 15 december 1919, inv.nr. 128.
76.	Idem.
77.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 128.

78.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 25 juni 1923, inv.nr. 128.
79.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen algemene ledenvergadering ZNZ en BCM 29 december 1924, inv.nr. 128.
80.	Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 145.
81.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen vergadering vertrouwenscommissie 21 mei 1927, inv.nr. 131.
82.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie van J.M. Teepen over de status van de vertrouwenscommissie, z.j., inv.nr. 131.
83.	Oyen, De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in <i>Landbouwkundig tijdschrift</i> , november 1949, 763-764.
84.	RANB, AVDC, ZNZ, rapport studietoelcommissie ZNZ aan het bestuur van de ZNZ te Roermond, 17 mei 1947, inv.nr.
85.	Oyen, t.a.p., 764-765.
86.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 128.
87.	Oyen, t.a.p., 765.
88.	Oyen, t.a.p., 765.
89.	RANB, AVDC, CZNZ, jaarverslag CZNZ over 1948, inv.nr. 29.
90.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van F. Smits van Oyen aan J.M. Cobbenhagen, 8 mei 1948, inv.nr. 356.
91.	RANB, AVDC, CZNZ, notulen buitengewone hoofdbestuursvergadering CZNZ 24 april 1950, inv.nr. 30.
92.	Idem.
93.	Idem.
94.	Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 142.
95.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 195.
96.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 147-148.
97.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 78.
98.	Geciteerd in Wintermans, <i>Een halve eeuw botercontrole te Eindhoven</i> , 12.
99.	Wintermans, a.w., 17-18.
100.	Wintermans, a.w., 13-15.
101.	Wintermans, a.w., 15.
102.	Wintermans, a.w., 20.
103.	Wintermans, a.w., 23.
104.	Wintermans, a.w., 25-28.
105.	Wintermans, a.w., 37-41.
106.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag BCM over 1945, inv.nr. 123.
107.	RANB, AVDC, ZNZ, huishoudelijk reglement BCE, 1916, inv.nr. 101.
108.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslagen BCE over 1929, 1933, 1940, 1942, 1944, 1948-1950, 'inv.nrs. 160-167.
109.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1948, inv.nr. 165.
110.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1933, inv.nr. 161.
111.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1940, inv.nr. 162.
112.	RANB, ARM Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1944, inv.nr. 164.
113.	RANB, ARZC Noord-Brabant, jaarverslag BCE over 1942, inv.nr. 163.
114.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen van de bestuurs- en algemene vergaderingen 18 april 1908, inv.nr. 125.
115.	Hollenberg, <i>Gerlacus van den Elsen ord. praem.</i> , 166-168. 116. Hollenberg, a.w., 168.
117.	Land en hee, 30 juli 1909.

118.	Hollenberg, a.w., 169-170.
119.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 200-201.
120.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 55.
121.	RANB, AVDC, BZB, notulen vergadering van coöperatieve zuivelfabrieken 23 november 1909, inv.nr. 372.
122.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering 23 november 1909, inv.nr. 372.
123.	RANB, AVDC, BZB, notulen vergadering van coöperatieve zuivelfabrieken 22 december 1909, inv.nr. 372.
124.	RANB, AVDC, BZB, statuten en huishoudelijk reglement, 1910, inv.nr. 366.
125.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 22 december 1909, inv.nr. 370.
126.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 226-227.
127.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 71.
128.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1909-1950, inv.nr. 367.
129.	RANB, ARZC Noord-Brabant, rapport van de reorganisatiecommissie van de BZB aan het bestuur van de BZB, z.d., inv.nr. 38.
130.	Idem.
131.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering 3 juni 1949, inv.nr. 372.
132.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 26 juli 1949, inv.nr. 370.
133.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
134.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
135.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
136.	Idem.
137.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1921, inv.nr. 367.
138.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1922, inv.nr. 367.
139.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslagen BZB over 1923 en 1924, inv.nr. 367.
140.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1925, inv.nr. 367.
141.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
142.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1944, inv.nr. 367.
143.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1948, inv.nr. 367.
144.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering 28 oktober 1910, inv.nr. 372.
145.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
146.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
147.	Idem.
148.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
149.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
150.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1927, inv.nr. 367.
151.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1928, inv.nr. 367.
152.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1931, inv.nr. 367.
153.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1950, inv.nr. 367.
154.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering 28 oktober 1910, inv.nr. 372.
155.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
156.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1915, inv.nr. 367.
157.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1916, inv.nr. 367.

158.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1917, inv.nr. 367.
159.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
160.	Idem.
161.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1920, inv.nr. 367.
162.	Idem.
163.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1942, inv.nr. 367.
164.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1949, inv.nr. 367.
165.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
166.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1917, inv.nr. 367.
167.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
168.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1922, inv.nr. 367.
169.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1923, inv.nr. 367.
170.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1917, inv.nr. 367.
171.	Idem.
172.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1940, inv.nr. 367.
173.	Idem.
174.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1927, inv.nr. 367.
175.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1928, inv.nr. 367.
176.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1939, inv.nr. 367.
177.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1914, inv.nr. 367.
178.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
179.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1918, inv.nr. 367.
180.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
181.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
182.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1920, inv.nr. 367.
183.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1921, inv.nr. 367.
184.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
185.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
186.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1920, inv.nr. 367.
187.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
188.	Idem.
189.	Idem.
190.	RANB, AV DC, BZB, jaarverslag BZB over 1930, inv.nr. 367.
191.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1915, inv.nr. 367.
192.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1916, inv.nr. 367.
193.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
194.	Idem.
195.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1921, inv.nr. 367.
196.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1919, inv.nr. 367.
197.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1920, inv.nr. 367.
198.	Idem.

199.	Idem.
200.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1925, inv.nr. 367.
201.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1923, inv.nr. 367.
202.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1924, inv.nr. 367.
203.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie H. Creemers inzake het verloop der onderhandelingen over het treffen van een grensregeling tussen de BZB en de ZNZ, augustus 1927, inv.nr. 346.
204.	Deze grens is reeds genoemd in de bestuursvergadering van de BZB op 11 juni 1923: RANB, AVDC, inv.nr. 370.
205.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie H. Creemers inzake het verloop der onderhandelingen over het treffen van een grensregeling tussen de BZB en de ZNZ, augustus 1927, inv.nr. 346.
206.	Idem.
207.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 17 december 1925, inv.nr. 370.
208.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie H. Creemers inzake het verloop der onderhandelingen over het treffen van een grensregeling tussen de BZB en de ZNZ, augustus 1927, inv.nr. 346.
209.	Later moet Creemers overigens toegeven dat dit niet waar is. De stoomzuivelfabriek 'St. Isidorus' te Bladel was nooit eerder lid van de ZNZ geweest. Dit was wel het geval met de handkrachtfabriekjes waaruit de stoomzuivelfabriek is voortgekomen.
210.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie H. Creemers inzake het verloop der onderhandelingen over het treffen van een grensregeling tussen de BZB en de ZNZ, augustus 1927, inv.nr. 346.
211.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 2 juli 1926, inv.nr. 370.
212.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie H. Creemers inzake het verloop der onderhandelingen over het treffen van een grensregeling tussen de BZB en de ZNZ, augustus 1927, inv.nr. 346.
213.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 17 augustus 1926, inv.nr. 126.
214.	RANB, AVDC, BZB, notulen bestuursvergadering 13 februari 1931, inv.nr. 370.
215.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 4 mei 1931, inv.nr. 126.
216.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen bestuursvergadering 5 oktober 1931, inv.nr. 126.
217.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1931, inv.nr. 367.
218.	RANB, AVDC, ZNZ, concept-tekst overzicht van de besprekingen gehouden in de vergaderingen van de commissie ter bestudering van het vraagstuk van de samenwerking van de BZB en de ZNZ, z.d., inv.nr. 355.
219.	Idem.
220.	Idem.
221.	Idem.
222.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van J.M. Teepen aan F. Smits van Oyen, 24 december 1946, inv.nr. 355.
223.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van F. Smits van Oyen aan J.M. Teepen, 4 januari 1947, inv.nr. 355.
224.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van F. Smits van Oyen aan L.W.J. van Teeffelen, 22 februari 1947, inv.nr. 355.
225.	RANB, AVDC, ZNZ, notitie 'Reorganisatie van de Coöp. Zuivelfabrieken en organisaties in het Zuiden des Lands', inv.nr. 355.
226.	RANB, AVDC, ZNZ, concept-tekst overzicht van de besprekingen gehouden in de vergaderingen van de commissie ter bestudering van het vraagstuk van de samenwerking van de BZB en de ZNZ, z.d., inv.nr. 355.
227.	Meyers, Landbouwcoöperatie in Nederland, 48-49.
228.	Meyers, a.w, 49.
229.	Geluk, <i>Zuivelcoöperatie in Nederland</i> , 237.
230.	Geluk, a. w., 120-121.
231.	Meyers, a. w., 50.

232.	Meyers, a. w., 50.
233.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 80-81.
234.	Geluk, a.w., 250.
235.	Roosenschoon, a.w., 81.
236.	Roosenschoon, a.w., 81.
237.	Meyers, a. w., 50.
238.	Roosenschoon, a.w., 85.
239.	Roosenschoon, a.w., 85-86.
240.	Meyers, a. w, 50.
241.	Geluk, a. w., 250-251.

1.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1939, inv.nr. 885.
2.	RANB, AVDC, CZ 'De Oude Molen' te Asten, notulen algemene vergadering 19 april 1912, inv.nr. 701.
3.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, uitnodiging tot bijwoning van de buitengewone algemene ledenvergadering op 16 februari 1950, 11 februari 1950, inv.nr. 1008.
4.	Onder meer in Veghel bij 'St. Lambertus' in 1925. RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Veghel, notulen bestuursvergadering 11 december 1925, inv.nr. 1548.
5.	RANB, AVDC, CZ 'St. Christoffel' te Roermond, jaarverslag over 1924, inv.nr. 885.
6.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 8 oktober 1893, inv.nr. 676.
7.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen vergadering 24 december 1894 (in de notulen staat foutief vermeld 24 oktober 1894), inv.nr. 676.
8.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 55.
9.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius' te Heijthuizen, statuten, 1907, inv.nr. 860.
10.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius' te Heijthuizen, huishoudelijk reglement, 1907, inv.nr. 860.
11.	Wintermans, <i>Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie</i> , 262-263.
12.	RANB, AVDC, BZB, notulen algemene ledenvergadering 4 september 1913, inv.nr. 372.
13.	SHC, archief G. Oyen, notitie van G. Oyen over de bestuursfunctie aan een coöperatieve zuivelfabriek, map aanvullingen.
14.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 22 mei 1913.
15.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 56-57.
16.	Archief Van der Heijden, toespraak M. van der Heijden op bijeenkomst Bond van Directeuren van Coöperatieve Zuivelfabrieken van de ZNZ, z.d., map 1.
17.	RANB, AVDC, CZ 'St. Isidorus' te Bladel, notulen algemene ledenvergadering 18 februari 1916, inv.nr. 583.
18.	RANB, AVDC, ZNZ, modelinstructie voor de directeur van een coöperatieve zuivelfabriek, z.j., inv.nr. 349.
19.	RANB, AVDC, ZNZ, brief ZNZ-vertrouwenscommissie aan het bestuur van CZ 'H. Henricus' te Uden, 12 mei 1937, inv.nr. 131.
20.	RANB, AVDC, ZNZ, notulen vergadering adviescommissie met enkele leden van het bestuur der zuivelfabriek te Uden, 5 maart 1945, inv.nr. 131.
21.	RANB, AVDC, ZNZ, resumé van de behandeling van een kwestie tussen mevr. de wed. Fr.Ch. Wintermans en het bestuur CZ 'De Eendracht' te Gemert, inv.nr. 131 idem, brief van bestuur CZ 'De Eendracht' te Gemert aan de leden van de ZNZ-vertrouwenscommissie, z.d. idem, brief van J.H. Kruip aan de leden van de ZNZ-vertrouwenscommissie, 30 augustus 1946.
22.	Roosenschoon, <i>De Brabantse zuivelcoöperaties en haar directeuren</i> , 1-2.
23.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1925, 55, inv.nr. 135.
24.	RANB, AVDC, CZ 'St. Antonius' te Heijthuizen, statuten, 1907, inv.nr. 860.
25.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag over 1920, inv.nr. 621.
26.	Reglement onderlinge verzekering van rundvee te Someren, opgenomen in <i>Het landbouwbelang van Someren</i> , 1 augustus 1914, aanwezig in RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, inv.nr. 715.
27.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen algemene vergadering 24 februari 1903, inv.nr. 676.
28.	Van der Heijden, <i>Bevolking en bestaan in Gilze-Rijen</i> , 29.
29.	Van der Heijden e.a., <i>Mortel ons dorp</i> , 163.
30.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 222.
31.	Bieleman, a. w, 221.

32.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Asten, stukken betreffende de geschiedenis van de fabriek, 1929, inv.nr. 706.
33.	Dilling, <i>De Peelstreek</i> , 134.
34.	Dilling, a.w., 137-138.
35.	Cultivator, <i>Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie</i> , 32.
36.	Dilling, a.w., 133-134.
37.	Duffhues, hoor een betere toekomst, 49.
38.	Cultivator, a.w., 2.
39.	Cultivator, a.w., 9.
40.	Smits, Boeren met beleid, 81-82.
41.	Bax en Nieuwenhuis, Boerenemancipatie in Brabant, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , deel XVIII (1980), 167.
42.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 348.
43.	Jonker, Boerenvreugde of boerenverdriet?, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XIV (1988) nr. 4, 390-391.
44.	Jonker, t.a.p., 394.
45.	Jonker, t.a.p., 395.
46.	Jonker, t.a.p., 398.
47.	Land en vee, 12 november 1909.
48.	Derks en Van Heyst, 'Een boerin hoorde 's avonds thuis te blijven', in Derks, Halkes en Van Heyst (red.), 'Roomse dochters', 106-107.
49.	Derks en Van Heyst, t.a.p., 109-110.
50.	Derks en Van Heyst, t.a.p., 110.
51.	Janssen, 'Zonder veel ophef en in stilte', in Vossen, Kruijtzter en De Vries (red.), <i>Vrouwen tussen grenzen</i> , 72-74.
52.	Derks en Van Heyst, t.a.p., 111-115.
53.	Derks en Van Heyst, t.a.p., 110.
54.	Janssen, t.a.p., 74.
55.	Smits, Boeren met beleid, 147.
56.	Jonker, Boerenvreugde of boerenverdriet?, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XIV (1988), nr. 4, 408.
57.	Wiersma, <i>Erf en wereld</i> , 216.
58.	Verslag der Kamer van Koophandel te Venlo, 1897, 6.
59.	Munters, <i>De stille revolutie</i> , 56.
60.	Munters, a.w., 62-63.
61.	Noordbrabantsch Dagblad Het Huisgezin, jrg. 1 nr. 18 (21 oktober 1910), artikel C.C. Prinsen, <i>Verkeerde weg</i> .
62.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 360.
63.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 49.
64.	RANB, AVDC, CZ 'Venray' te Venray, diverse circulaires 1948-1950, inv.nr. 1008.
65.	Schuurman, <i>Materiële cultuur en levensstijl</i> , 288.
66.	Zie ook Schuurman, a. w., 4.
67.	Schuurman, a. w., 272 en 281.
68.	Schuurman, a.w., 255-256.
69.	Schuurman, a.w., 274.

70.	Schuurman, a.w., 277.
71.	Schuurman, De ontwikkeling van de woning en het huisraad, in De Mooij en Van de Weijer (red.), <i>Rijke oogst van schrale grond</i> , 103.
72.	Zie ook Schuurman, Materiële cultuur en levensstijl, 270.
73.	Overzicht van het landbouwbedrijf 321.
74.	Van Dam, <i>Oud-Brabants dorpsleven</i> , 27-28.
75.	Overzicht van het landbouwbedrijf 321-322.
76.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 149 en 273.
77.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden zuivelconsulenten over 1907, inv.nr. 3.
78.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 128.
79.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 6.
80.	Van der Poel, <i>Honderdjaar landbouwmechanisatie</i> , 51-52.
81.	Overzicht van het landbouwbedrijf, 320-321.
82.	Van Dam, <i>Oud-Brabants dorpsleven</i> , 26.
83.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 310.
84.	Van Dam, a.w., 26-27.
85.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 273.
86.	Van Dam, a. w., 26-27.
87.	Van Dam, a.w., 30.
88.	Crijns en Kriellaars, a. w., 342.
89.	Van Dam, a. w., 31-32.
90.	<i>Landen Vee</i> , 19 november 1920.
91.	W. Schermerhorn, Stad en platteland, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 31.
92.	H.G.W. van der Wielen, Gaat de dorpsgemeenschap herleven ?, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 44.
93.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 310.
94.	Van Dam, <i>Oud-Brabants dorpsleven</i> , 30.
95.	Daru, Een verborgen eiland in een verborgen continent, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XIX (1993) nr. 4, 408.
96.	Barentsen, a.w., 350. 97. Van Dam, a. w., 27.
98.	Jobse-van Putten, De voeding in de agrarische samenleving van Noord-Brabant en het noorden van Limburg, in De Mooij en Van de Weijer (red.), <i>Rijke oogst van schrale grond</i> , 69.
99.	Jobse-van Putten, t.a.p., 71.
100.	Scholliers, Sociale ongelijkheid en voedselconsumptie sedert 1850, in De Knecht-van Eekelen en Stasse-Wolthuis (red.), <i>Voeding in onze samenleving</i> , 85-86.
101.	Jobse-van Putten, t.a.p., 77.
102.	Jobse-van Putten, t.a.p., 78-88.
103.	De Leeuw, <i>Kleding in Nederland</i> , 259.
104.	De Leeuw, a.w., 260-262.
105.	RANB, AVDC, ZNZ, jaarverslag ZNZ over 1934, inv.nr. 121.
106.	<i>Landen Vee</i> , 4 januari 1907.
107.	SHC, documentaire verzamelingen, collectie Truyen, nota van P.J. Truyen over de oprichting en uitgave van Land en Vee in de jaren 1907-1912, 1912.

108.	<i>Land en Vee</i> , 24 december 1909.
109.	SHC, documentaire verzamelingen, collectie Truyen, nota van P.J. Truyen over de oprichting en uitgave van <i>Land en Vee</i> in de jaren 1907-1912, 1912.
110.	Het landbouwbelang van Someren, 1914, aanwezig in RANB, AVDC, CZ 'De Zomerbloem' te Someren, inv.nr. 715.
111.	RANB, AVDC, CZ 'St. Oda' te Sint-Oedenrode, jaarverslag over 1920, inv.nr. 621.
112.	Van den Berg, Het karakter der plattelandssamenleving, 60.
113.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalenders</i> , 1900, 1902 en 1910, inv.nr. 133.
114.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalenders</i> , 1900-1910, inv.nr. 133.
115.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalenders</i> , '1904, 1907, 7 911 en 1912, inv.nr. 133-134.
116.	RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB 1940, inv.nr. 367.
117.	Van den Eerenbeemt, <i>In het spoor van de vooruitgang</i> , 198-199.
118.	Boekholt, De Nederlander gaat naar school, in Van Holthoon (red.), <i>De Nederlandse samenleving sinds 1815</i> , 214.
119.	Van den Eerenbeemt, a.w., 198-199.
120.	Boekholt, t.a.p., 215.
121.	Verhoeven en Van Hees, 'Dat niet in strijd soms 't zwakke hart moog zwichten...', in Noordbrabants Historisch Jaarboek, deel VII (1990), 180-181.
122.	Verhoeven en Van Hees, t.a.p., 181.
123.	Verhoeven en Van Hees, t.a.p., 184-187.
124.	Smit, Het landbouwhuishoudonderwijs in Nederland, 19-20.
125.	Van den Eerenbeemt, <i>In het spoor van de vooruitgang</i> , 199.
126.	Goudswaard, Agrarisch onderwijs, 175.
127.	Van Loon, <i>Honderd jaren Maatschappij van Landbouw</i> , 32.
128.	Claessens, De ontwikkeling van de landbouw in Venray, Horst en Sevenum (1850-1914), in <i>Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg</i> , deel VI (1962), 164.
129.	Claessens, t.a.p., 164.
130.	Wintermans, <i>Geschiedenis van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond</i> , 252-253.
131.	Noordbrabantsch Dagblad <i>Het Huisgezin</i> , jrg. IV nr. 1013 (9 februari 1914), artikel C.C. Prinsen, RK Landbouwschool.
132.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 310.
133.	Goudswaard, a.w., 172.
134.	Goudswaard, a.w., 242-244.
135.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 230-231.
136.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 312.
137.	Goudswaard, a. w., 242-244.
138.	Goudswaard, a.w., 260-261.
139.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923, inv.nr. 134.
140.	Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 141 en 148.
141.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 232-233.
142.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 312.
143.	Smit, <i>Het landbouwhuishoudonderwijs in Nederland</i> , 20-27.
144.	Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Venlo, 1911, 5 en 12-13. 145. Smit, a.w., 37.

146.	Smit, a.w., 39.
147.	Smit, a.w., 44.
148.	Smit, a. w., 41.
149.	Janssen, 'Zonder veel ophef en in stilte', in Vossen, Kruijtzter en De Vries (red.), <i>Vrouwen tussen grenzen</i> , 70-71.
150.	Smit, a.w., 45.
151.	Smit, a.w., 45.
152.	Goudswaard, <i>Agrarisch onderwijs</i> , 187.
153.	Goudswaard, a.w., 186-187.
154.	Smit, <i>Het landbouwhuishoudonderwijs in Nederland</i> , 51.
155.	Smit, a. w., 55.
156.	Smit, a. w., 56.
157.	Merkus-Rdmgens, Landbouwhuishoudcursus van de NCB, in Rondon de plaets, jrg. I(1989), introductienummer, 12.
158.	Merkus-Rómgens, t.a.p., 14-16.
159.	Janssen, 'Zonder veel ophef en in stilte', in Vossen, Kruijtzter en De Vries (red.), <i>Vrouwen tussen grenzen</i> , 74.
160.	Smit, a.w., 65-67.
161.	Smit, a.w., 68.
162.	Smit, a. w., 68.
163.	Smit, a.w., 69.
164.	RANB, AVDC, ZNZ, <i>Kalender</i> , 1923,172, inv.nr. 134.
165.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 210-211.
166.	Kriellaars, <i>Enige beschouwingen over het gezinsbedrijf in de landbouw</i> , 7-10.
167.	Kriellaars, a. w., 10-11.
168.	Van der Veen, <i>Zij telt voor twee</i> , 26-27.
169.	Van der Veen, a. w., 36-38.
170.	Van der Veen, a. w., 38-39.
171.	Lodder, Boterbereiding en boerinnenverzet, in Backerra e.a. (red.), <i>Vrouwen van het land</i> , 55.
172.	Lodder, t.a.p., 55.
173.	Geciteerd in Wiersma, <i>Erf en wereld</i> , 89.
174.	Van der Zee, <i>De Friesche boeren-coöperatie</i> , 51.
175.	Gielen, De 'natuurlijke bestemming' van een boerendochter, in Backerra e.a. (red.), <i>Vrouwen van het land</i> , 110.
176.	J. Frost, Agrarverfassung und Landwirtschaft in den Niederlanden, Berlijn 1906, 343. Aangehaald in Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 150-151.
177.	Saal, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 199.
178.	Crijns en Kriellaars, a.w., 158 en 346 en Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 326.
179.	RANB, ARZC Noord-Brabant, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1924, inv.nr. 6.
180.	Saal, a. w., 202-204.
181.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1930, inv.nr. 2.
182.	RAL, ARZC Limburg, verslag werkzaamheden rijkszuivelconsulent over 1927, inv.nr. 1.
183.	RANB, ARM Noord-Brabant, verslag over de verrichtingen van de assistent-zuivelconsulent in Noord-Brabant van 1 oktober 1904 tot 1 januari 1906, inv.nr. 2.
184.	Van der Veen, <i>Zij telt voor twee</i> , 39.

185.	<i>Overzicht van het landbouwbedrijf</i> , 338.
186.	Saal, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 204-205.
187.	<i>De Roomsche boerin</i> , 31-32.
188.	A.w., 30.
189.	A.w., 12-13.
190.	Saal, a.w., 129-132.
191.	Saal, a.w., 133-134.
192.	Dekker, Van den Eerenbeemt en De Leeuw, <i>Levensloop, cultuur en mentaliteit</i> , 38.
193.	Dekker, Van den Eerenbeemt en De Leeuw, a. w., 46-47.
194.	Dekker, Van den Eerenbeemt en De Leeuw, a. w., 46-47.
195.	Crijns en Kriellaars, <i>Gemengd landbouwbedrijf 1886-1930</i> , 344-345.
196.	Cultivator, <i>Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie</i> , 33.
197.	Van Lieshout en Rikken, Geen lusten zonder lasten, in Grever en Van der Veen (red.), <i>Bij ons moeder en ons Jet</i> , 41.
198.	Van Lieshout en Rikken, t.a.p., 43-44.
199.	Saai, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 209.
200.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 312.
201.	Daru, Een verborgen eiland in een verborgen continent, in <i>Tijdschrift voor sociale geschiedenis</i> , jrg. XIX (1993) nr. 4, 397.
202.	Daru, t.a.p., 397.
203.	Daru, t.a.p., 411, 420-421.
204.	Merkus-Rbmgens, Landbouwhuishoudcursus van de NCB, in <i>Rondom de plaets</i> , jrg. I(1989), <i>introductienummer</i> , 15-18.
205.	Op de effecten van huishoudonderwijs op de eetgewoonten van de bevolking heeft A. van Otterloo gewezen in <i>Eten en eetlust in Nederland</i> .
206.	Merkus-Römgens, t.a.p., 13 en 16.
207.	Onder meer in zijn boek <i>Materiële cultuur en levensstijl</i> .
208.	<i>Land en vee</i> , 29 april 1938.
209.	Derks en Van Heyst, Katholieke vrouwencultuur een theoretische terreinverkenning, in Derks, Halkes en Van Heyst (red.), <i>'Roomse dochters'</i> , 344.
210.	Van den Elsen, <i>De boerenstand of sociologie der boeren</i> , 203-204.
211.	Van den Elsen, a.w., 203-204.
212.	Van den Elsen, a. w., 204-206.
213.	Van den Elsen, a.w., 204-206.
214.	<i>Katholiek Sociaal Weekblad</i> , jrg. XIII (1914), nr. 43, 24 oktober 1914.
215.	Van den Elsen, a. w., 202-203.
216.	<i>Landen Vee</i> , 17 januari 1913.
217.	Van den Elsen, a.w., 202-203.
218.	<i>Land en vee</i> , 12 oktober 1928.
219.	Dekker, Van den Eerenbeemt en De Leeuw, <i>Levensloop, cultuur en mentaliteit</i> , 7.
220.	Van den Ban, <i>Boer en landbouwvoorlichting</i> , 25.
221.	<i>Meierijsche Courant</i> , 20 december 1893.

222.	Roosenschoon stelt in <i>Van vader op zoon</i> , 42, dat niet van een economische boerengemeenschap kan worden gesproken, omdat iedere boer voor zichzelf leefde en werkte. Hij noemt de boeren uit die tijd individualisten.
223.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 35, 54-55.
224.	Barentsen, Het gezinsleven in het oosten van Noord-Brabant, in <i>Mensch en maatschappij</i> , jrg. II (1926),47-49.
225.	Barentsen, t.a.p., 48.
226.	Wichers, <i>De oude plattelandsbeschaving</i> , 30.
227.	Barentsen, t.a.p., 48.
228.	Linssen, <i>Verandering en verschuiving</i> , 340.
229.	Uijtdewilligen, De zuivelcoöperatie St. Joseph te Nispen, in Jaarboek Heemkundekring <i>De Heerlijkheid Nispen</i> , 1994, 73.
230.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 197.
231.	Saai, <i>Sociale dynamiek</i> , 18-19.
232.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 44.
233.	Van den Berg, a.w., 45-47.
234.	Rapporten en voorstellen betreffende den oeconomischen toestand der landarbeiders in Nederland, 14-15.
235.	Saal, <i>Sociale dynamiek</i> , 16-17.
236.	Bieleman, <i>Geschiedenis van de landbouw in Nederland</i> , 224.
237.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 32-33.
238.	Maliapaard, De Nederlandse landbouw, in Kreukniet (red.), <i>De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen</i> , III, 63.
239.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 348.
240.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg</i> , 380.
241.	Cultivator, <i>Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie</i> , 6.
242.	P. Hollenberg, Pater van den Elsen een boerenapostel en boerengeneraal in Norbertijner Habijt, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 215.
243.	Schermerhorn, Stad en platteland, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 31.
244.	Van den Berg, <i>Het karakter der plattelandssamenleving</i> , 38-41.
245.	Cultivator, <i>Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie</i> , 44.
246.	Saal, <i>Sociale dynamiek</i> , 18-19.
247.	Saal, a.w., 13-14.
248.	Cultivator, a.w., 7-8.
249.	Saal, a.w., 13-14.
250.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 42.
251.	RANB, AVDC, CZ 'St. Martinus' te Breda, jubileumuitgave ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de fabriek, 1936, inv.nr. 1419.
252.	Idem.
253.	De Brouwer, <i>De Brabantse ziel</i> , 37-38.
254.	Huishof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 91.
255.	RANB, AVDC, CZ 'St. Anthonius Abt' te Stramproy, notulen bestuursvergadering 15 januari 1893, inv.nr. 676.
256.	Hulshof, a.w., 92.
257.	<i>Land en vee</i> , 4 januari 1907.
258.	SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering 16 februari 1932.

259.	<i>Land en vee</i> , 4 januari 1907.
260.	RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Huijbergen, programmaboekje bij gelegenheid van de feestelijke herdenking van het 25-jarig bestaan 1914-1939, inv.nr. 1312.
261.	Zoals bij 'De Hoop' in Baarle-Nassau: RANB, AVDC, CZ 'De Hoop' te Baarle-Nassau, notulen algemene vergadering 25 november 1907, inv.nr. 1426.
262.	Besters, Verdaasdonk, Voermans, Vroom en Hulst (red.), <i>Tussen ploegen en ploegendienst</i> , 45.
263.	Hulshof, <i>Boeren en boter in Bavel</i> , 24-26.
264.	ABH, archief Boerenbond IV, C3, brief van mgr. A.F. Diepen aan het bestuur van CZ 'Onder Gods Zegen' te Dinther, 8 maart 1933 SA Peelland, archief CZ 'St. Hubertus' te Liessel, notulen bestuursvergadering met raad van toezicht 22 november 1921.
265.	Merkx, De rol van de geestelijk adviseur in maatschappelijke organisaties, in Gouw en Stienstra (red.), <i>Onderzoekt alles</i> , 127.
266.	Op deze wijze wordt de geestelijk adviseur van de BZB, deken P.G.H. Dirckx, herdacht bij zijn overlijden in 1935. Dirckx is vanaf 1919 als geestelijk adviseur aan de bond verbonden en wordt door velen als een "model-geestelijk adviseur" beschouwd. RANB, AVDC, BZB, jaarverslag BZB over 1935, inv.nr. 367.
267.	ABH, archief Boerenbond IV, C2, brief P. Dirckx aan mgr. A.F. Diepen, 16 juni 1928.
268.	RANB, AVDC, ZNZ, brief van pastoor H.J. Smits aan St. van Romunde, 16 november 1946, inv.nr. 131.
269.	Caspers, Het jaarlijks algemeen huisbezoek, in <i>Trajecta</i> , jrg. IV (1995), nr. 2, 132, 136-138.
270.	Duffhues, <i>hoor een betere toekomst</i> , 57.
271.	Duffhues, a.w., 69.
272.	ABH, archief Boerenbond IV, C2, brief van W. van Kessel, geestelijk adviseur NCB, aan mgr. A.F. Diepen, 18 juli 1928.
273.	Idem.
274.	ABH, archief Boerenbond IV, C2, brief van P. Dirckx aan mgr. A.F. Diepen, 3 augustus 1928.
275.	ABH, archief Boerenbond IV, C2, brief van mgr. A.F. Diepen aan het bestuur van de BZB, 30 september 1928.
276.	ABH, archief Boerenbond IV, C3, correspondentie met de zuivelfabrieken te Bergeyk, Erp en Vlijmen, 1928-1931.
277.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, notulen vergadering commissie inzake de moeilijkheden bij coöperatieve zuivelfabrieken rond Tilburg 23 april 1948, inv.nr. 186.
278.	RANB, AVDC, CZ 'St. Lambertus' te Swalmen, notulen algemene ledenvergaderingen 25 maart 1938 en 16 mei 1939, inv.nr. 907.
279.	Ligtvoet en De Wit, Meten met twee maten, in <i>Publikaties van het archivariaat Nassau-Brabant</i> , nr. 64 (1985), 7-17.
280.	Hierop wijzen ook Ligtvoet en De Wit, t.n.p., 61.
281.	RANB, archief Smits van Oyen openbaar leven, brief van het hoofd van de afdeling Noord-Brabant van het Bedrijfschap voor Zuivel aan J.P. van Dal, 24 augustus 1948, inv.nr. 191.
282.	Saal, <i>Sociale dynamiek</i> , 3 en 23.
283.	Deze en andere eigenschappen noemt L. Van Molle in haar artikel over de beeldvorming ten aanzien van boeren in België: Van Molle, Voorstellingen van de agrarische samenleving in België rond 1900, in <i>Bijdragen tot de geschiedenis</i> , jrg. LXVI (1983), 131-150. Deze beelden zijn even goed toepasbaar op de Noordbrabantse en Limburgse situatie.
284.	Van Molle wijst hier ook voor België op in Van Molle, t.a.p., 144.
285.	Citaat uit het jaarverslag van de KNBTB over 1934. Aangehaald in Smits, <i>Boeren met beleid</i> , 110.
286.	Jansen, Geschiedenis en regionale identiteit in Limburg, in Dekker (red.), <i>Sporen en spiegels</i> , 70 Nissen, De ontplooiing van het regionaal zelfbewustzijn in de beide provincies Limburg na 1839, in <i>Eenheid en scheiding van de heide Limburgen</i> , 197-201.

287.	Van den Eerenbeemt, Nabeschouwing: op zoek naar een vierkante cirkel?, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Brabant gemeten</i> , 156.
288.	Van den Akker, Religieuze aspecten, in Van den Eerenbeemt (red.), <i>Brabant gemeten</i> , 131.
289.	De Brouwer, <i>De Brabantse ziel</i> , 51.
290.	Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 103.
291.	Van Oudheusden, a.w., 25.
292.	Van Oudheusden, a. w., 86.
293.	Archief Van der Heijden, map 1, Brabantsch Volkslied door J.J. Wintermans.
294.	Archief Van der Heijden, map 1, 'Ons Kempenland volkslied voor Kempenaars' door J.J. Wintermans.
295.	P.C. de Brouwer, Boerengeloof en boerenverstand, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 16.
296.	De Brouwer, t.a.p., 16-17.
297.	De Brouwer, <i>De Brabantse ziel</i> , 53.
298.	Archief Van der Heijden, map 1, programma gouden jubileum NCB afdeling Duizel, 12 februari 1947.
299.	De Brouwer, Boerengeloof en boerenverstand, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 17-19.
300.	A. Coolen, Cultuurwaarden in het boersche leven, in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 68.
301.	Coolen, t.a.p., 68 en 71.
302.	Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 127-128.
303.	Van Oudheusden, a. w., 29 en 103.
304.	Derks en Van Heyst, 'Een boerin hoorde 's avonds thuis te blijven', in Derks, Halkes en Van Heyst (red.), 'Roomse dochters', 112 en 115.
305.	W. Schermerhorn, <i>Stad en platteland</i> , in Heymeijer (red.), <i>Wij boeren</i> , 29.
306.	Barentsen, <i>Het oude Kempenland</i> , 326-327.
307.	Saal, <i>Het boerengezin in Nederland</i> , 135-136.
308.	Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 18.
309.	<i>Land en vee</i> , 6 maart 1908.
310.	Davids, Mensen en dieren op het Brabantse platteland, in De Mooij en Van de Weijer (red.), <i>Rijke oogst van schrale grond</i> , 62.
311.	Davids, t.a.p., 65-66.
312.	Davids, t.a.p., 67.
313.	SAE, CZ 'St. Joseph' te Eindhoven, jaarverslag over 1 mei '19'19 - 30 april 1920.
314.	Van Oudheusden, <i>Brabantia Nostra</i> , 161 en 207.
315.	Davids, t.a.p., 67.
316.	Van Oudheusden, a. w., 161.
317.	Van Oudheusden, a.w., 161.
318.	Geciteerd in Van Oudheusden, a. w., 218-219.

1.	Janssen, Van lokale markt tot internationale handel, in Remigius Dicteren en Jansen (red.), <i>Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg</i> , deel XXXIII, 62-99.
2.	<i>Jaarverslag Kamer van Koophandel en Fabrieken Eindhoven</i> , 1927, 23.
3.	Van Zanden, <i>De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw</i> , 279 en Minderhoud, <i>Landbouw-coöperatie in Nederland</i> , 30.
4.	Roosenschoon, <i>Van vader op zoon</i> , 56.
5.	Situation de la laiterie en Belgique, in <i>Bulletin de l'Agriculture</i> , 1903, 351-352.
6.	Van Molle, <i>Ieder voor allen</i> , 42-
7.	Van Molle, <i>Katholieken en landbouw</i> , 141.
8.	Van Molle, Innovation technologique et changement social, in Kurgan-van Hentenryk et Stengers (eds.), <i>L'Innovation technologique</i> , 170-171.
9.	Mommens, <i>Politieke, institutionele en economische componenten in de ontwikkeling van de Belgische zuivelsector tijdens het Interbellum</i> , 179.
10.	Berekend naar aanleiding van Blomme, The economic development of Belgian agriculture, 141-142. Voor de Eerste Wereldoorlog ligt de benodigde hoeveelheid melk in België op 28,9 kg., in 1930 op 27,9 kg. en in 1939 op 25,8 kg. Deze cijfers kunnen worden afgezet tegen de Zuidnederlandse, zoals in paragraaf 5.2.2. gegeven.
11.	Van Molle, t.a.p., 170-171.
12.	Blomme, a.w., 140.
13.	Van Molle, t.a.p., 170-171.
14.	Mommaas, <i>Moderniteit, vrije tijd en de stad</i> , 10.
15.	Jansen en Rutten, <i>Geschiedenis van de landbouw in Limburg in de twintigste eeuw</i> , 211.
16.	Jansen en Rutten, a.w., 209.
17.	Jansen en Rutten, a.w., 210.
18.	Van der Lans en De Kuyper (red.), <i>Overleven in vooruitgang</i> , 38.
19.	Jansen en Rutten, a. w, 211.

BIJLAGE:**blz. [575-584]****REGIONALE INDELING VAN DE COÖPERATIEVE ZUIVELFABRIEKEN OP DE NOORD-BRABANTSE EN LIMBURGSE ZANDGRONDEN*¹**

1. PEEL			
Omgeving Weert			
BUDEL	(Schoordijk)	Landbouwers Eendracht	1893-1914.
BUDEL		De Vooruitgang	1894-1914.
BUDEL	(Schoot)	St. Isidorus	1904-1917.
BUDEL		St. Antonius Fabriek sluit in 1966.	1913-1948.
ELL		St. Antonius	1893-1909.
ELL		De Hoogstraat	1908-1952.
HEIJTHUIZEN		De Hoop	1901-(....).
HEIJTHUIZEN		St. Antonius Fabriek sluit in 1979.	1906-1976.
HUNSEL	(Dorp)	St. Brigitta	1892-1923.
HUNSEL	(Haelder)	St. Jacobus	1893-1909.
HUNSEL		St. Jacobus	1908-(1918).
LEVERDIJ		Samenwerkende Melkerij	(1904)-1908.
MAARHEEZE		MaarheezerZuivelfabriek	1894-(1908).
NEDERWEERT	(Hulsel)	De Eendracht	1892-1904.
NEDERWEERT	(Horik)	De Nijverheid	1894-1908.
NEDERWEERT	(Kraan)	St. Brigida	1894-1909.
NEDERWEERT	(Strateris)	De Ster	1894-1904.
NEDERWEERT	(Boeket)	De Geest des Tijds	1896-1908.
NEDERWEERT	(Rosveld)	De Pelikaan	1897-1908.
NEDERWEERT	(Bossersstraat)	Wilhelmina	(1900)-1901.
NEDERWEERT	(Dijk)	De Boterbloem	1898-1925.
NEDERWEERT		St. Lambertus Fabriek sluit in 1964.	1906-1948.
OSPEL	(Dorp)	De Vlijt	1893-1907.
OSPEL	(Klaarstraat)	Eendracht Maakt Macht	1893-1908.
OSPEL		St. Isidorus	1906-1946.
ROGGEL	(Nieke)	De Vooruitgang	1893-1909.
ROGGEL	(Kom)	Ons Genoegen	(1894)-1909.

¹ Voor het overzicht in de bijlage is gebruik gemaakt van de volgende hoofdbronnen:

- Archieven kantongerechten en arrondissementsrechtbanken.
- RANB; AVDC; Kalenders; uitgegeven door de ZNZ; 1897-1932, inv.nrs. 133-135.
- Andrik; Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in *Een eeuw boeren op papier*. Aangevuld met gegevens uit tal van archivalia; bronnenpublicaties en literatuur; die tijdens het onderzoek zijn bestudeerd.

( ) =Een jaartal tussen haakjes geeft aan dat van de betreffende coöperatie het begin- of eindjaar niet zeker is. In ieder geval bestaat de coöperatie in het aangegeven jaar.

ROGGEL	(Heide)	De Heidebloem	(1901)-1909.
ROGGEL	(Kruisheide)	De Goede Hoop	(1901)-1909.
ROGGEL		St. Petrus Fabriek sluit in 1952.	1908-1950.
SOERENDONK		De Eendracht	1896-1914.
SOERENDONK	(Gastel)	Coöp. Roomboterfabriek Gastel	1906-1914.
STRAMPROY	(Dorp)	St. Anthonius Abt Fabriek sluit in 1965.	1892-1948.
STRAMPROY	(Heyeroth)	St. Benedictus	1894-1909.
TUNGELROY		Coöp. Boterbereiding	1892-1926.
WEERT	(Swartbroek)		1893-1909.
WEERT	(Altweert)	St. Antonius	1894-1909.
WEERT	(Boshoven)		1895-1909.
WEERT	(Hushoven)	St. Donatus	1895-1909.
WEERT	(Laar)	Hoop op Welzijn	1893-1909.
WEERT	(Moezel)	De Eendracht	1895-1909.
WEERT	(Leuken)	St. Job	1900-1909.
WEERT		St. Martinus. Fabriek blijft voortbestaan.	1908-1948.
Omgeving Helden/Horst			
HELDEN		Helden-Dorp	1893-1904.
HELDEN		Egchel	1893-1904.
HELDEN		Heuvelhoek	1893-1909.
HELDEN	(Stox)	Helden-Stox	1893-1909.
HELDEN	(Eindt)	Eindt	1894-1909.
HELDEN		Beringen	1894-1909.
HELDEN		Everloo	1897-1909.
HELDEN	(Beringerhoek)	Coöp. Roomboterfabriek	1898-1908.
HELDEN		St. Lambertus Fabriek sluit in 1973.	1904-1954.
HELDEN		Grashoek	1909-1911.
HORST	(America)		1894-1911.
HORST	(Middelijk)	Constantia	1894-1907.
HORST		Oostenrijk	1900-1911.
HORST	(Hegelsum)	Antonius	1900-1911.
HORST		St. Lambertus Fabriek sluit in 1961.	1911-1950.
METERIK		De Eendracht	1898-1907.
METERIK		St. Jan Fabriek sluit in 1952.	1907-1950.
MEIJEL	(dorp)	Mortel	1892-1908.
MEIJEL		Meijel-Donk	1893-1908.
MEIJEL		Meijel-Molenstraat	1893-1908.
MEIJEL		St. Nicolaas	1908-1966.
PANNINGEN		Helden-Panningen	1893-1909.
PANNINGEN		H. Maria	1908-1954.

SEVENUM	(Steeg)	De Boterbloem	1895-1912.
SEVENUM	(Hees)	St. Joseph	1896-1912.
SEVENUM		De Roos	1896-1912.
SEVENUM		Vorst	1896-1912.
SEVENUM		De Eijgen	1899-1912.
SEVENUM		Steinhagen	1900-1912.
SEVENUM		De Broek	(1904)-1912.
SEVENUM		St. Sebastianus vh. De Boerenbond	1911-1971.
Omgeving Deurne			
AARLE-RIXTEL		Roomboterfabriek	1894-1902.
ASTEN	(Dorp)	De Oude Molen	1893-1957.
ASTEN	(Housden)	De Hoop	1893-1934.
ASTEN	(Ommel)	De Goede Hoop	1896-1916.
ASTEN		??	(1899)-xxxx
BAKEL		De Jonge Prins	1894-1912.
BAKEL		De Eendracht	1894-1912.
BAKEL		Bakel en Milheeze sluit ca. 1958.	1911-xxxx
BEEK EN DONK		De Eendracht	1894-1967.
BOEKEL		De Kroon	1893-1912.
BOEKEL	(Molenwijk)	Landbouwclub	1894-1912.
BOEKEL		De Boterbloem	1912-1970.
DEURNE	(Derp)		1893-1912.
DEURNE	(Haageind)		1893-1912.
DEURNE	(Neerkant)	St. Willibrordus	1893-1943.
DEURNE	(Zeilberg)	Veenboer	1893-1909.
DEURNE		St. Isidorus Fabriek sluit in 1972.	1912-1971.
GEMERT	Boekend	??	1897-(...).
GEMERT		Natura	(1898)-(1899).
GEMERT		De Eendracht	1915-1970.
HELENAVEEN		Helenaveen	1895-1912.
HELMOND		De Eendracht Fabriek sluit in 1983.	1906-1982.
LIEROP	(Hersel)	De Eendracht	(1901)-1909.
LIEROP		Flora	1895-1946.
LIESHOUT		Landbouwers Welvaren	1897-1944.
LIESSEL		Samenwerkende Roomboterfabriek	1893-1909.
LIESSEL		Tevredenheid	1898-1908.
LIESSEL		St. Hubertus	1907-1958.
MIERLO	(Broek)	Landbouwers Welstand en Genoegen	1894-1917.
MIERLO	(Hout)	Landbouwers Welvaren	1894-1932.
MIERLO	(Overakker)	Vriendschap	(1898)-1917.

MIERLO		St. Lucia	1916-1960.
MILHEEZE		Landbouwers Welvaren	1893-1929.
MORTEL		Mortels Welvaren	1906-1954.
SOMEREN	(Eindt)	Einder Samenwerkende Boterfabriek	1893-19 10.
SOMEREN	(Holstraat)		(1894)-1910.
SOMEREN	(Postel)	De Postel	(1894)-1910.
SOMEREN		De Rient	(1894)-1910.
SOMEREN		Varsel	(1894)-1910.
SOMEREN		De Kievit	(1897)-1910.
SOMEREN		De Eendracht	(1908)-(1918).
SOMEREN		De Zomerbloem	1908-1957.
VLIERDEN		Brouwhuis	1894-1920.
VLIERDEN	(Dorp)	De Nijverheid	1894-1927.
Omgeving OplooNenray			
BERGEN	(Well)	Concordia	1896-1917.
BERGEN	(Aijen)	St. Antonius Abt	(1901)-1917.
BERGEN	(Wellerlooi)	St. Catharina	(1902)-1917.
BERGEN	(Dorp)	St. Petrus	(1907)-1917.
BERGEN		St. Antonius abt Fabriek sluit in 1967.	1917-1950.
BEUGEN		Volharding	1894-1907.
BEUGEN	(Rijkevoort)	St. Cunera	1905-1972.
BLITTERSWIJK		De Eendracht	1897-1914.
BROEKHUIZEN		Wilhelmina	1897-1948.
MAASHEES	(1898)-(1900).		
MEERLO	(Swolgen)	Brigitta	1896-1933.
OOSTRUM		H. Maria	1912-1946.
OPLOO		Oploo's Welvaart	1895-1915.
OPLOO		De Eendracht	1897-(1918).
OVERLOON		Onderlinge Hulp	1896-19 10.
SAMBEEK		De Eendracht	(1899)-(1910).
SAMBEEK		St. Jan	(1909)-1916.
SIEBENGEWALD		St. Hubertus	(1903)-1917.
ST. ANTHONIS		De Eendracht Fabriek sluit in 1975.	1907-1971.
TWIST		De Vooruitgang	1909-1922.
VENRAY	(Oirlo)	De Eendracht	1896-1913.
VENRAY	(Overbroek)	St. Brigida	1896-1906.
VENRAY	(Leunen)	St. Catharina	1897-1904.
VENRAY	(Merselo)	St. Jansbond	1897-1915.
VENRAY	(Heide)	St. Jozefsbond	1897-1900.
VENRAY	(Lull)	St. Antonius	1898-1913.

VENRAY		Venray Fabriek sluit in 1986.	1904-1971.
VIERLINGSBEEK	(Groeningen)	Wilhelmina	1897-1910.
VIERLINGSBEEK		St. Laurentius	1907-1972.
VORTUM	(Mullum)	St. Cornelius	(1898)-1910.
WANROY		St. Cornelius	1906-1949.
WANSSUM	(Geisteren)	Samenmelkerij	1897-1913.
WANSSUM		De Eendracht	(1901)-1913.
II. LIMBURGS ZAND- GEBIED			
Omgeving Roermond			
AZENRAY		St. Brigitta	(1905)-(1920).
BAEXEM		De Schoestraat	1901-(....).
BAEXEM		St. Anthonius	(1895)-1908.
BEEGDEN		De Boterkoe	1899-1915.
BEESEL		De Kruisberg	(1912)-1917.
BUGGENUM		Centrum	1893-1909.
BUGGENUM		Coöperatief	1891?-1909.
DIETEREN		St. Cornelius	1898-1912.
DIETEREN		St. Stephanus	1900-1917.
ECHT	(Berkelaer)		1894-1909.
ECHT	(Dorp)		1897-1909.
ECHT	(Koningsbosch)	St. Gothardus	(1906)-(1917).
ECHT	(Gebroek)	St. Leonardus	(1906)-1909.
ECHT		St. Isidorus Fabriek sluit ca. 1970.	1902-1948.
GRATHEM	(Papeveld)		(1893)-1899.
GRATHEM		De Eendracht	1897-1909.
GRATHEM		St. Serverinus	(1909)-1914.
HAELEN		Concordia	1899-1909.
HEEL		Recht door Zee	1894-1914.
HERKENBOSCH		St. Lucia	1905-1924.
HERTEN		n.n.	1905-19 10.
HERTEN	(Ool)	St. Brigida	1903-1910.
57R			
HOLTUM		St. Martinus	1898-1917.
HORN		De Drie Horens Fabriek sluit in 1956.	1900-1947.
LINNE		St. Antonius	1900-1910.
MAASBRACHT	(Beek)	St. Brigitta	(1894)-1921.
MAASBRACHT		St. Joost	(1906)-1910.
MAASBRACHT		Eigen hulp	(1909)-1910.

MAASBRACHT		De Driesprong Fabriek sluit in 1953.	1909-1947.
MAASNIEL		Wilhehnina	1898-1923.
MELICK	(Waterscheid)	Eigen Hulp	1906-1911.
MELICK		De Boterbloem	1906-1923.
MERUM		St. Hubert	1894-(1905).
MONTFORT		St. Antonius van Padua	1906-1910.
NEER		Steeg	1893-1907.
NEER	(Rijksweg)		(1906)-1907.
NEER		St. Martinus Fabriek sluit in 1952.	1906-1947.
NEERITTER		St. Lucia	(1905)-1934.
OHE EN LAAK	(Laak)	St. Anna	1900-1909.
OHE EN LAAK	(Ohé)	Het Maasland	1896-1918.
PANHEEL		St. AntoniusFabriek sluit in 1952.	1913-1947.
POSTERHOLT	(Borg)	n.n.	1905-1911.
POSTERHOLT	(Donk)	De Boterkoe	1905-1918.
POSTERHOLT	(Dorp)	St. Mathias	1906-1918.
POSTERHOLT		Ons Belang Fabriek sluit in 1948.	1910-1947.
ROERMOND		St. Christoffel Fabriek sluit in 1979.	1908-1947.
ROOSTEREN		St. Gerlach	1897-1909.
ROOSTEREN		De Maasweide	1899-1943.
SINT-ODILIENBERG	(Dorp)	St. Odilia	1900-1911.
SINT ODILIENBERG	(Reutje)	Ons Belang	1905-1911.
STEVENSWEERT	(Eiland)	De Goede Hoop	1896-(1914).
STEVENSWEERT		St. Stephanus	1915-1943.
SUSTEREN		De Hoop	1898-1918.
SWALMEN		St. Antonius	1902-(....).
SWALMEN		St. Lambertus Fabriek sluit in 1956.	1904-1947.
THORN		St. Benedictus	1909-1937.
THORN		St. Michiel	1893-(1918).
VLODROP		St. Martinus	1900-1931.
VLODROP		De Lindeboom	(1909)-1916.
WESSEM		St. Medard	1895-1913.
WESSEM		St. Rochus	(1910)-(1918).
Omgeving Venlo			
ARCEN	(Velden)	St. Isidorus	1894-1928.
ARCEN	(Dorp)	Coöp. Boterfabriek	1897-1929.
BAARLO		St. Odilia	1899-1943.
BELFELD		St. Andreas	1906-1921.
GRUBBENVORST	(Dorp)		1895-1909.
HASSELT		Juliana	(1915)-(1918).

KESSEL		St. Petrus en Paulus	1908-1930.
LOTTUM		Gertruida	1894-1909.
MAASBREE	(Dorp)	De Vlijt	1893-1909.
MAASBREE		Heeske	1894-1904.
MAASBREE		Rinkesfort	(1900)-1906.
MAASBREE	(Tongerlo)	Samenwerking	(1904)-1906.
MAASBREE		Korte Hei	1904-1906.
MAASBREE		St. Aldegondis Fabriek sluit in 1952.	1905-1950.
VENLO		St. Martinus Fabriek sluit in 1982.	1910-1950.
III. KEMPEN			
Omgeving Bladel			
BERGEIJK	(het Hof)		1894-1915.
BERGEIJK	(bet Loo)		1894-1915.
BERGEIJK		Weebosch	(1898)-1915.
BERGEIJK		St. Bemardus	1913-1947.
BLADEL		De Hoeven	1897-(1910).
BLADEL		L'Union	1897-1917.
BLADEL		St. Isidorus Fabriek sluit in 1976.	1915-1947.
CASTEREN		De Vriendschap	(1898)-1917.
DUIZEL		Kempenland	1894-1913.
EERSEL	(Hoogstraat)		1895-1913.
EERSEL	(Markt)		... - 1898.
EERSEL	(Hint)		1898-1913.
EERSEL	(Dijk)	De Lelie	1898-1913.
EERSEL		St. Benedictus Fabriek sluit ca. 1960.	1912-1947.
HAPERT		Zegenoord	(1897)-1917.
HOOGELOON		De Hoop	(1897)-1917.
HOOGELOON		St. Pancratius Fabriek sluit ca. 1962.	1916-1947.
HULSEL		De Dageraad	(1898)-1917.
KNEGSEL		De Vooruitgang	(1897)-1917.
LUYKSGESTEL		Kempen	(1899)-(1900).
LUYKSGESTEL		Centrum	(1899)-1915.
MIDDELBEERS		De Goede Hoop	(1898)-1918.
MIERDE	(Hooge en Lage)	Mirtha	(1898)-1928.
MIERDE	(Lage)	De Ster	(1899)-1929.
MiERDE	(Hooge)	De Hoop	(1899)-(1900).
MIERDE	(Hooge en Lage)	St. Joseph	1916-(...).
NETERSEL		Boterfabriek Netersel	1897-1917.
OERLE	(Zand)	De Lindebloem	1901-1916.

OERLE	(Kerk)	St. Jansvereniging	1901-1916.
OERLE		St. Jan	1916-1947.
OOSTELBEERS		De Vooruitgang	(1898)-1918.
OOSTELBEERS		De Beersen Fabriek sluit ca. 1952/1953.	1918-1947.
REUSEL		Het Weyereind	1897-(1910).
REUSEL	(Dorp)	Norbertus	1897-1917.
STEENSEL		De Meibloem	(1897)-(1906).
VELDHOVEN		De Veldbloem	1895-1917.
VESSEM		??	(1899).
VESSEM		De Hoop	(1898)-1917.
WINTELRE		De Klaverbloem	1897-1917.
Omgeving Valkenswaard			
BORKEL EN SCHAFT		??	1894-(1904).
BORKEL EN SCHAFT'		De Nijverheid	1916-1942.
DOMMELEN		De Boterbloem	1894-1913.
HEEZE	(Emmerikstraat)		(1894)-1917.
HEEZE	(Kapelstraat)	St. Nicasius	(1894)-1917.
HEEZE		De Eendracht	(...)-1964.
HEEZE		Heeze-Leende Fabriek sluit in 1968.	1916-1967.
LEENDE		Wilhelmina	(1896)-(1916).
LEENDE	(Strijp)	De Eensgezindheid	1899-1937.
RIETHOVEN		Ceres	(1896)-1916.
VALKENSWAARD		Hollandia Fabriek sluit ca. 1960.	1893-1947.
WAALRE		??	(1894)-(1900).
WESTERHOVEN		Natura	(1894)-1918.
WESTERHOVEN		St. Isidorus	1915-1931.
ZESGEUCHTEN		??	(1897)-(1900).
IV. CENTRAAL-BRABANT			
Omgeving Eindhoven			
BEST		??	(1898)-(1899).
BEST		??	(1899).
EINDHOVEN		St. Joseph Fabriek blijft voortbestaan.	1916-1948.
GERWEN		Landbouwers Eendracht	1893-1902.
LIEMPDE		Het Haantje 1898-1947. Fabriek sluit ca. 1950.	
NEDERWE'11'EN		??	(1898)-(1899).
NUENEN		Vrede is ons Genoegen	1898-(1918).

NUENEN		St. Clemens	1916-1929.
OIRSCHOT	(Heuvel)	Heuvel en Dun	(1898)-1912.
OIRSCHOT	(Notel)	Notel	(1898)-1912.
OIRSCHOT	(Spoordonk)	Vereeniging ter verbetering der Zuivelbereiding	(1898)-1912.
OIRSCHOT	(Straten)	De Volharding	(1898)-1912.
OIRSCHOT		St. Odulphus Fabriek sluit in 1976.	1911-1947.
SINT-OEDENRODE	(Heikant)		(1898)-(1899).
SINT-OEDENRODE	(Nijnsel)	Nijnsel	1898-1917.
SINT-OEDENRODE	(Olland)	De Eendracht	(1899)-1917.
SINT OEDENRODE	(Vernhout)	De Victorie	1901-(1915).
SINT OEDENRODE		St. Oda Fabriek sluit in 1979.	1916-1947.
SON	(Aanschot)		(1898)-(1900).
SON		De Zonnebloem	1897-1913.
SON		St. Petrus Fabriek sluit ca. 1954.	1912-1947.
STRATUM		Coöp. Moderne Melkinr. (Coöp. tot 1914/15).	1911-1919.
STRIJP		De Eensgezindheid	1896-1917.
WOENSEL		Landbouwers Eendracht	1896-1908
	ZEELST	n.n.	1893-(1910).
Omgeving Tilburg			
DIESSEN	(Dorp)	De Dageraad	1902-1929.
DIESSEN	(Baarschot)	Ons Genoegen	(1909)-1924.
DONGEN		Dongen Fabriek sluit in 1975.	1899-1969.
581			
GILZE		De Goede Verwachting	1903-1985.
HAAREN		St. Joseph	1916-1958.
HILVARENBEEK		Concordia	(1909)-1929.
HILVARENBEEK	(Esbeek)	Unitas	(1909)-1929.
HILVARENBEEK		De Boterbloem	(1910)-1929.
HILVARENBEEK		St. Adrianus	1929-1949.
MOERGESTEL		St. Ermelindus	1902-1964.
OISTERWIJK		De Boterbloem	1897-(1906).
OISTERWIJK		St. Lucia	(1917)-1948.
RIJEN		De Hoop	1897-1968.
TILBURG		Coöp. Tilburgsche Melkinr. CTM Fabriek blijft voortbestaan.	1913-1972.
UDENHOUT		St. Isidorus Fabriek sluit in 1975.	1916-1965.
VRUHOEVE-CAPELLE		De Toekomst	1909-1965.
Omgeving 's-Hertogenbosch			

BERLICUM		St. Norbertus	1916-1966.
BOXTEL		De Hoop Fabriek sluit in 1961.	1903-1949.
DEN DUNGEN		St. Jacobus	(1917)-1947.
DRUNEN		Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek	1905-1965.
ELSHOUT		Boterij Drunen en Elshout	(1906)-1918.
ESCH		St. Willebrord	1903-1942.
GEMONDE		St. Lambertus	1913-1949.
HAARSTEEG		Natura	1894-(1895).
HELVOIRT		St. Lucia	1916-1953.
'S-HERTOGENBOSCH		St. Jan Fabriek blijft voortbestaan.	1918-1972.
NULAND		St. Jan	1916-1946.
SCHIJNDEL		De Boerenbond (afdeling NCB)	1901-1977.
SINT MICHELSGESTEL	(Het Maaskantje)	St. Jacobus	1913-....
VLIJMEN		De Vooruitgang voorheen St. Jan	1909-1965.
V. NOORDOOST BRA-BANT			
Omgeving Oss			
BERGHEM		St. Joseph	1916-1963.
GEF'EN		??	(1899)-(1908)
HEESCH		De Volharding	(1899)-(1917).
HEESCH		St. Petrus Banden	1916-1947.
HERPEN	(Dorp)		(...)-1916.
HERPEN	(Koolwijk)		(...)-1916.
NISTELRODE		Wilhelmina	(1898)-(1918).
NISTELRODE		Door Eendracht Sterksluit ca. 1967.	(1928)-
OSS		De Eendracht	(1909)-(1925).
OSS		St. Willibrordus	(1925)-1964.
REEK		St. Donatus	1901-1954.
SCHAIJK	(Schaijkschestraat)	De Vooruitgang	(1899)-1913.
SCHAIJK	(Rundstraat)	De Onderneming	(1899)-1913.
SCHAIJK	(Hooghei)	De Heidebloem	(1899)-1913.
SCHAIJK		St. Jozef	1911-1957
VINKEL		Desmos (?)	(1900).
Omgeving Mill			
CUIJK		St. MaartenFabriek sluit in 1975.	1904-197 1.
DINTHER		??	(1900)-(1909).
DINTHER		??	(1409).
DINTHER		Onder Gods Zegen Fabriek sluit in 1973.	1916-1972.
ERP	(Boerdonk)	St. Isidorus	(1909)-1918.

ERP		De Hoop	(1897)-(1918).
ERP		St. Joseph	1916-1956.
ESCHAREN		De Eendracht	(1909)-1917.
GASSEL		De Boterbloem	1901-1937.
I-IAPS		De Volharding	1906-1946.
HEESWIJK		De Boterij	(1909)-1922.
LINDEN		St. Isidorus	1915-1937.
MILL		St. Willibrordus	1907-1972.
OTTERSUM		St. Jan	1903-1949.
UDEN		Landmans Welvaren	1902-1913.
UDEN		H. HenricusFabriek sluit in 1971.	1912-1970.
VEGHEL		??	(1899).
VEGHEL		??	(1899).
VEGHEL	(het Ven)	De Eendracht	(1909)-1910.
VEGHEL	(Zij taart)	Eendracht Maakt Macht	(1898)-(1918).
VEGHEL	(Eerde)	Nooit Gedacht	1899 - (19 10).
VEGHEL		St. Lambertus	1916-1985.
VOLKEL		De Eendracht	(1909)-1913.
VOLKEL		St. Athonius Abt	1912-1941.
ZEELAND		St. Jacobus	1909-1971.
VI. WEST-BRABANT			
Omgeving Baarle-Nassau			
ALPHEN		St. Willibrordus	1901-1933.
BAARLE-NASSAU		De Hoop	1904-1972.
CASTELRE		DeVerbroedering	1901-1941.
CHAAM		Landbouwers Welvaren	1899-1967.
RIEL		St. Antonius	1902-1975.
ULICOTEN		De Eendracht	1899-1967.
Omgeving Breda			
BAVEL		St. Brigida	1901-1959.
DORST		St. Marcoen voorheen De Eendracht	1902-1947.
ETTEN-LEUR		De Hoop	1901-1972.
OOSTERHOUT		Oosterhout	1899-1942.
OOSTERHOUT (Oosteind)		Eendracht	1899-1968.
PRINCENHAGE		St. Martinus	1910-1977.
PRINSENBEK		St. Gertrudis	1904-1979.
RIJSBERGEN		St. Bavo	1912-1972.
TETERINGEN		St. Willibrordus	1902-1963.

ULVENHOUT		St. Laurentius voorheen Hoop op Zegen	1906-1965.
ZUNDERT		Landbouwers Welvaren	1899-1972.
Omgeving Roosendaal/Bergen op Zoom			
HOEVEN		De Goudbloem	(1899)-(1901).
HOEVEN		Helpt elkander	1901-1980.
HUIJBERGEN		De Hoop	1914-1968.
NISPEN		St. Joseph	1903-1916.
OSSENDRECHT		Ossendrechtse Coöp. Stoomroomboterfabriek	(1899)-(1901).
ROOSENDAAL		Het Anker (voorheen Vol Verwachting)	1903-1964.
RUCPHEN		Ons Verlangen	1903-1912.
RUCPHEN		De Roomton	1911 -1916.
SPRUNDEL		St. Jan (voorheen Recht en Plicht)	1903-1955.
WOUW	(Moerstraten)	Coöperatieve stoomzuivelfabriek	1894-(1904).
WOUW		Wouwsche Coöp. Stoomzuivelf.en Graanmaalderij	1894-1964.

Rijksarchief Limburg**Archief Kantongerecht te Roermond, 1842-1923**

Registers tot inschrijving der akten van oprichting van coöperatieve verenigingen, 1894-1917, inv. nrs. 330, 332 en 334.

Archief Kantongerecht te Weert, 1842-1934

Registers van inschrijving van de akten van coöperatieve vereniging, 1901-1920, doos nr. 187.

Archief van het rijkszuivelconsulentschap voor Limburg te Roermond, 1920-1958

Doorslagen van de jaarverslagen van het rijkszuivelconsulentschap gericht aan de Directeur-Generaal van de Landbouw, 1920-1947, inv.nr. 1-3.

Doorslagen van de maandverslagen van het rijkszuivelconsulentschap gericht aan de Directeur-Generaal van de Landbouw, 1950-1958, inv.nr. 5.

Doorslagen van de 14-daagse verslagen van het rijkszuivelconsulentschap gericht aan de Directeur van het Zuivelwezen, 1946-1948, inv.nr. 6.

Rijksarchief Noord-Brabant**Archief van de Dienst Arbeidsinspectie, tweede district te Breda, 1890-1959**

Stukken betreffende werktijden in zuivelbedrijven in het tweede district, 1921-1959, inv.nr. 170.

Archief Kantongerecht te Eindhoven, 1838-1930

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van (naamloze) vennootschappen, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en coöperatieve verenigingen, 1877-1922, inv.nrs. 495-502.

Archief Kantongerecht te Helmond, 1839-1930

Registers van inschrijving van oprichting, van ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1894-1920, inv.nr. 295.

Archief Kantongerecht te 's-Hertogenbosch, 1838-1930

Register van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1883-1920, inv.nr. 548.

Archief Kantongerecht te Heusden, 1838-1933

Register van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1901-1916, inv.nr. 260.

Archief Kantongerecht te Oirschot, 1838-1930

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1897-1920, inv.nr. 311-313.

Archief Kantongerecht te Oosterhout, 1838-1933

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van (naamloze) vennootschappen, vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen en tevens van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1844-1921, inv.nrs. 209-218.

Archief Kantongerecht te Oss, 1838-1933

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1911-1921, inv.nrs. 227-228.

Archief Kantongerecht te Tilburg, 1838-1930

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van (naamloze) vennootschappen, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en coöperatieve verenigingen tot 11 november 1907, 1842-1921, inv. nrs. 521-527.

Register van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1907-1917, inv.nr. 53 1.

Archief Kantongerecht te Veghel, 1838-1933

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van (naamloze) vennootschappen, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en coöperatieve verenigingen, 1894-1920, inv.nr. 176.

Archief Kantongerecht te Waalwijk, 1839-1933

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1889-1921, inv.nrs. 372-373.

Archief Kantongerecht te Zevenbergen, 1838-1929

Registers van inschrijving van oprichting, ontbinding of wijziging van coöperatieve verenigingen, 1899-1923, inv.nrs. 168-171.

Archief Notaris A.F.K. Hockers te Someren Jaar 1893, doos nr. 2669.**Archief Rechtbank van eerste Aanleg, later Arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenbosch, 1811 - 1939**

Minuten van akten van inschrijving van oprichting, ontbinding en/of wijziging van vennootschappen, 1839-1921, inv.nrs. 1544 en 1546.

Archief van de rijkszuivelconsulentschappen in de provincie Noord-Brabant, 1904-1969

Stukken betreffende de taak van de rijkszuivelconsulenten en de rijksveeteeltconsulenten in Nederland, 1912-1955, inv.nr. 1.

Doorslag van een verslag van de assistent zuivelconsulent, gericht aan de Zuivelcommissie in Noord-Brabant, 1904-1905, inv.nr. 2.

Doorslagen van de gezamenlijke jaarverslagen van de zuivelconsulenten in Noord-Brabant, gericht aan de Zuivelcommissie voor Noord-Brabant, 1906-1911, inv.nr. 3.

Doorslagen van de jaarverslagen van de rijkszuivelconsulent voor oostelijk Noord-Brabant, gericht aan de Directeur-Generaal van de Landbouw, 1912-1917, inv.nr. 4.

Doorslagen van de jaarverslagen van de rijkszuivelconsulent voor westelijk Noord-Brabant, gericht aan de Directeur-Generaal van de Landbouw, 1912-1917, inv.nr. 5.

Doorslagen van de jaarverslagen van de rijkszuivelconsulent voor de provincie Noord-Brabant, gericht aan de Directeur-Generaal van de Landbouw, 1918-1941, inv.nr. 6.

Doorslagen van de 14-daagse verslagen van de Rijkszuivelconsulent voor de provincie Noord-Brabant, gericht aan het Ministerie van Landbouw en Visserij, 1946-1948, inv.nr. 8.

Stukken betreffende de regeling van melkerscursussen in Noord-Brabant, 1947, inv.nr. 29.

Ontvangen verslagen van de op zuivelfabrieken in Noord-Brabant gehouden melkerscursussen, 1946-1947, inv.nr. 31.

Agenda's en notulen van vergaderingen van de Statutencommissie van de Brabantse Zuivelbond, 1948-1953, inv.nr.36.

Stukken betreffende de statuten en wijzigingen van de statuten van de Brabantse Zuivelbond, 1926-1956, inv.nr. 37.

Agenda's en notulen van vergaderingen alsmede een afsluitend rapport van de Reorganisatiecommissie van de Brabantse Zuivelbond, 1947-1948, inv.nr. 38.

Stukken betreffende de statuten en de statutenwijzigingen van de Coöperatieve Overmelkverwerkingscentrale, 1947-1950, inv.nr. 157.

Agenda's en notulen van vergaderingen van de Coöperatieve Overmelkverwerkingscentrale, 1949-1951, inv.nr. 158.

Jaarverslagen van het Botercontrolestation Eindhoven, 1929, 1933, 1940, 1942, 1944, 1948-1950, inv.nrs. 160-167.

*Archief voorgangers DMV Campina BV 1892-1979**Coöperatieve Zuivelfabriek 'Bergeyk' voorheen 'St. Bernardus', Bergeyk*

Jaarverslagen, 1938-1941, 1945-1946 en 1961-1969, inv.nr. 10.

Notulen algemene leden- en bestuursvergaderingen (met de raad van toezicht), 1913-1949, inv.nr. 11-16.

Balansen en exploitatierekeningen, 1915-1954, inv.nr. 24.

Coöperatieve Zuivelvereniging Zuid-Nederlandse Zuivelbond CZNZ, Roermond

Jaarverslagen, 1948-1950 en 1959-1963, inv.nr. 29.

Notulen van hoofdbestuursvergaderingen, met bijlagen, 1947-1953, inv.nr. 30.

Statuten en (huishoudelijke) reglementen van het botercontrolestation Eindhoven BCE, 1916/1937 en 1977, inv.nr. 101.

Staat van totaalcijfers met betrekking tot bij de CZNZ aangesloten fabrieken, 1950, inv.nr. 107.

Zuid Nederlandsche Zuivelbond ZNZ, Roermond Statuten en huishoudelijke reglementen, 1898-1960, inv.nr. 118-120.

Jaarverslagen ZNZ, 1934-1947, inv.nr. 121.

Jaarverslagen BCM, 1926, 1928, 1930-1931, 1932/1937, 1939-1940 en 1943-1956, inv.nr. 123.

Notulen van (hoofd)bestuursvergaderingen van de ZNZ en van het botercontrolestation Maastricht BCM (1893-1921), met bijlagen, 1893-1896 en 1901-1971, inv.nrs. 125-126.

Notulen van algemene ledenvergaderingen van de ZNZ en het botercontrolestation Maastricht BCM, met bijlagen, 1893-1971, inv.nr. 128.

Notulen van vergaderingen van de vertrouwenscommissie, met bijlagen, 1927-1969, inv.nr. 131.

Kalenders (agenda's), uitgegeven door de ZNZ, 1897-1934, inv.nr. 133-135.

Accountantsrapporten inzake administratieve controles van bij de bond aangesloten bedrijven, 1918-1985: Asten (1919-1950), inv.nr. 145; Baarlo (1929-1943), inv.nr. 148; Berlicum (1929-1965), inv.nr. 152; Eersel (1929-1950), inv.nr. 170; Oirschot (1929-1954), inv.nr. 257; Panningen (1911-1954), inv.nr. 263; Posterholt (1929-1952), inv.nr. 264; Swalmen (1929-1956), inv.nr. 310; Udenhout (1929-1956), inv.nr. 316; Valkenswaard (1929-1960), inv.nr. 319; Venlo, St. Martinus (1929-1960), inv.nrs. 328 en 329; Wanroij (1929-1948), inv.nr. 338; Weert, St. Martinus (1929-1965), inv.nr. 340; Zeeland (1930-1970), inv.nr. 342; Zundert (1912-1966), inv.nr. 343.

Stukken betreffende besprekingen over het treffen van een grensregeling tussen de werkgebieden van de ZNZ en BZB, 1923-1926, inv.nr. 346.

Stukken betreffende arbeidsvoorwaarden en salarisregelingen binnen de Nederlandse zuivelindustrie, 1926-1980, inv.nr. 349.

Stukken betreffende de kwaliteit, kosten, verwerking en verkoop van consumptiemelk, 1927/1947, inv.nr. 350.

Stukken betreffende de RK Bond van beheerders (directeuren) van coöperatieve zuivelfabrieken in Brabant en Limburg, 1935-1965, inv.nr. 354.

Stukken betreffende de (re)organisatie van de zuivelsector in het ZNZ-gebied (commissie Smits van Oyen). 1946- 1947 en 1963, inv.nr. 355.

Stukken betreffende de reorganisatie bij de ZNZ, 1947-1949, inv.nr. 356.

Coöperatieve Zuivelexport- en Verwerkingsvereniging Brabant ZEV, Breda

Statuten en huishoudelijke reglementen, 1918/1966, inv.nr. 359.

Jaarverslagen, 1920 en 1922-1969, inv.nr. 360. Mijnreglement van de Coöperatieve Brabantsche Botermijn te Roosendaal, 1921, inv.nr. 363.

Statuten en jaarverslagen van de Coöperatieve Overmelk-Verwerkings-Centrale (C.O.C.) te Breda, 1946-1950, inv.nr. 364.

Brabantse Zuivelbond BZB, Breda

Statuten en huishoudelijke reglementen van de BZB, 1910-1969, inv.nr. 366.

Jaarverslagen van de BZB, 1914-1968 en 1970-1972, inv.nr. 367.

Statuten, huishoudelijk reglement en verslagen Noord-Brabantsche Zuivelbond te Eindhoven, 1904-1908, inv.nr. 368.

Notulen van bestuursvergaderingen, 1909-1954, inv.nr. 370.

Notulen van algemene ledenvergaderingen, 1909-1973, inv.nr. 372.

Accountantsrapporten inzake administratieve controles van bij de bond aangesloten bedrijven, 1911-1975: Berghem (1930-1963, tot 1952 controle door de ZNZ), inv.nr. 386; 's-Hertogenbosch (1919-1956), inv.nr. 415; Hoeven, Helpt Elkander (1914-1953), inv.nr. 418; Oss, St. Willibrordus (1925-1961), inv.nr. 432.

Stukken betreffende de geschiedenis van de BZB. 1909-1967, inv.nr. 485.

Zuid-Nederlands Koelhuis NV Roermond

Statuten, 1934 en 1960, inv.nr. 506.

Notulen van commissarissen- en algemene aandeelhoudersvergaderingen, 1932-1971, inv.nr. 50'.

Coöperatieve Centrale Melkproductiefabriek 'D, Meierij', Veghel

Statuten, 1947-1971, inv.nr. 516.

Stukken betreffende caseïne, 1949-1970. inv.nr. 520.

Coöperatieve Zuivelvereniging - De Kempen, Eindhoven

Jaarverslagen, 1948-1962, inv.nr. 566. Correspondentie en circulaires. 1947-1962, inv.nr. 577.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Isidorus', Bladel

Statuten en huishoudelijk reglement, 1929. inv.nr. 582.

Notulen algemene ledenvergaderingen, 583-584.

Notulen bestuursvergaderingen. 1915-1934. inv.nr. 585.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Joseph', Eindhoven

Verslag van het onderzoek naar de organisatie en de werkwijzen van de melkinrichting St. Joseph te Eindhoven, door dr. ir. M.G. Ydo, 1950, inv.nr. 607.

Jaarverslagen 1935-1945, inv.nr. 1656. Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Oda', Sint-Oedenrode

Jaarverslagen, 1920-1936, 1938-1942 en 1946, inv.nr. 621.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Odulphus', Oirschot

Statuten en huishoudelijke reglementen, 1911 en 1930, inv.nr. 637.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Anthonius Abt', Stramproy

Notulen van bestuurs- en algemene ledenvergaderingen, 1892-1918 en 1948-1964, inv.nrs. 676677.

Kasboek, 1895, inv.nr. 680.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Martinus', Weert

Overige stukken, waaronder foto's van het bestuur, 1942-1960 en z.d., inv.nr. 687.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Oude Molen', Asten

Jaarverslagen, 1925-1935, 1939-1942 en 1947-1953, inv.nr. 700.

Notulen van algemene ledenvergaderingen, 1893-1915, inv.nr. 701.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', Asten

Stukken betreffende de geschiedenis van de fabriek, 1929, inv.nr. 706.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Zomerbloem', Someren

Jaarverslagen, 1910-1913, 1919-1937, inv.nr. 708.

Balansen en exploitatierekeningen, 1911-1940, inv.nr. 713.

Het landbouwbelang van Someren, periodiek van de fabriek, 1914, inv.nr. 715.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Eendracht', Beek en Donk

Notulen van algemene leden- en bestuursvergaderingen (met de raad van commissarissen), met statuten, 1894-1954, inv.nr. 716.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'Helpt Elkander', Hoeven

Notulen van algemene leden- en bestuursvergaderingen (met de raad van toezicht/commissarissen), 1901-1925, inv.nr. 754-755.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Antonius', Heijthuisen

Statuten en huishoudelijke reglementen, 1906-1955, inv.nr. 860.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Christoffel', Roermond

Jaarverslagen, 1917, 1919, 1923-1925, 1927-1928, 1930-1933, 1935, 1938-1941 en 1946-1947, inv.nr. 885.
Taxatierapport inzake de fabrieksinventaris, 1948, inv.nr. 897.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Gambertus', Swalmen

Notulen van algemene ledenvergaderingen, 1905-1951, inv.nr. 907.

Coöperatieve Zuivelvereniging 'Noord-Limburg', Venlo

Jaarverslagen, 1950-1956 en 1963-1969, inv.nr. 913.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Lambertus', Horst Statuten, 1950, inv.nr. 929.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Jan', Meterik Statuten, 1931, inv.nr. 932.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Eendracht', St. Anthonis

Balansen en exploitatierekeningen, 1908-1922, inv.nr. 956.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Sebastianus', Sevenum

Statuten en huishoudelijke reglementen, 1929-1964, inv.nr. 989.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'Venray', Venray

Circulaires aan de leden, 1930-1950, inv.nr. 1008.

Register van rentebetalingen aan leden op basis van aandelen per 100 kg. geleverde melk, 1910-1916, inv.nr. 1029.

Balansen en winst- en verliesrekeningen, 1904-1960, inv.nr. 1043.

Contracten tussen de zuivelfabriek en (hulp)melkbezorgers over het venten van melk(producten), 1946-1964, inv.nr. 1077.

Verkoopboeken van ijs, 1950-1951, inv.nr. 1078.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Laurentius', Vierlingsbeek

Jaarverslagen, 1911-1934, 1939-1940, 1943-1944, 1946, 1950-1968 en 1970-1971, inv.nr. 1105.

Balansen en exploitatierekeningen, 1910-1936, inv.nr. 1114.

Stukken betreffende een grensregeling tussen de zuivelfabrieken in Vierlingsbeek en St. Anthonis, 1937-1943, inv.nr. 1115.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Cunera', Beugen (Rijkevoort)

Stukken betreffende de geschiedenis van de fabriek, 1931-1966, inv.nr. 1131.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Joseph', Berghem

Notulen algemene ledenvergaderingen, 1927-1952, inv.nr. 1143.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Willibrordus', Oss

Notulen bestuursvergaderingen, 1936-1956, inv.nr. 1151.

Coöperatieve Tilburgsche Melkinrichting CTM, Tilburg

Jaarverslagen, 1915-1952, inv.nrs. 1171-1173.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'Dongen', Dongen

Jaarverslagen, 1924, 1937-1939, 1958-1960 en 1964-1966, inv.nr. 1205.

Eerste Langstraatsche Stoomzuivelfabriek, Drunen

Jubileumuitgave ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de fabriek, 1955, inv.nr. 1278.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', Huijbergen

Jubileumuitgaven ter gelegenheid van het 25- en 50-jarig bestaan van de fabriek, 1939 en 1964, inv.nr. 1312.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'Het Anker' voorheen 'Vol Verwachting', Roosendaal

Jaarverslagen, 1913-1919, 1922-1940, 1945, 1948, 1950-1951 en 1953-1964, inv.nr. 1315.

Notulen van algemene ledenvergaderingen, 1903 1927, inv.nr. 1316.

Notulen van bestuursvergaderingen, 1940-1946, inv.nr. 1323.

Wouwsche Coöperatie, Wouw

Statuten, huishoudelijke reglementen en ledenlijsten, 1894-1956, inv.nr. 1330.

Overige stukken voornamelijk betreffende financiën, 1894-1915, inv.nr. 1343.

Coöperatieve Melkinrichting en Zuivelfabriek 'Martinus', Breda

Ledenregisters met statuten, 1911-1960, inv.nr. 1413-1414.

Staten van dagproducties, 1911-1933, inv.nr. 1417. Jubileumuitgave ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de fabriek, 1936, inv.nr. 1419.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', Baarle-Nassau

Jaarverslagen, 1916-1971, inv.nr. 1425.

Notulen van algemene ledenvergaderingen, 1907/1930, inv.nr. 1426.

Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Willibrordus', Teleringen

Notulen van algemene leden- en bestuursvergaderingen (met de raad van toezicht), 1902-1953, inv.nrs. 1473-1481.

Documentatie

Brochure van mr. A.7. Haakman, De regelingen van loonen en andere arbeidsvoorwaarden in de zuivelindustrie en in het melkinrichtingsbedrijf, 1943, inv.nr. 1575.

Persoonlijk archief van E.J.M. Smits van Oyen

Gedeelte betreffende zijn privéleven, 1895-1984

Correspondentie van E.J.M. Smits van Oyen met Dr. G.W.A. Smulders over de geschiedenis van de coöperaties op het gebied van zuivel en vee en vlees, 1977-1978, inv.nr. 431.

Gedeelte betreffende zijn openbaar leven, 1920-1979

Notulen met bijlagen van de Commissie van Toezicht van de RK Middelbare Zuivelschool, 1948-1953, inv.nr. 88.

Stukken betreffende verbouwingen en inventarisvernieuwingen (afdeling bouw bureau), 1925 en 1947-1953, inv.nrs. 167-180.

Stukken betreffende personele aangelegenheden van de algemene organisatie en aangesloten fabrieken, 1937-1939 en 1946-1952, inv.nr. 181.

Stukken betreffende de samenwerking met diverse organisaties, 1946-1952: Provinciale Gezondheidsdienst voor dieren in Noord-Brabant, 1946/1952, inv.nr. 182; Coöperatieve slijters centrales, 1947-1951, inv.nr. 183; Fok- en Contróle-verenigingen, 1949-1952, inv.nr. 184.

Stukken betreffende de financiële administratie van de algemene organisatie en de aangesloten fabrieken, 1946-1955, inv.nr. 185.

Notulen van de commissie inzake de moeilijkheden bij de coöperatieve zuivelfabrieken rond Tilburg, 1947-1948, inv.nr. 186.

Stukken betreffende melklevering, -kwaliteit en -uitbetaling van de algemene organisatie en de aangesloten fabrieken, 1947-1953, inv.nr. 187.

Notulen met agenda's en bijlagen betreffende de afdeling Kunstmatige Inseminatie 'St. Jan' te Oerle, 1947-1954, inv.nr. 188.

Stukken betreffende de tbc-bestrijding van het rundvee, 1947-1954, inv.nr. 189.

Stukken betreffende reorganisatie van aangesloten fabrieken, 1947-1954, inv.nr. 190.

Nota's en correspondentie betreffende de melklevering op zondag, 1948-1949, inv.nr. 191.

Stukken betreffende kredietaanvragen en uitbetalingslijsten voor de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te

Eindhoven, 1948-1952, inv. nr. 192.

Stukken betreffende vervoersmiddelen (afdeling bouwbureau), 1948-1952, inv.nr. 193.

Stukken betreffende de aan- en verkoop van onroerend goed, 1948-1952, inv.nr. 194.

Streekarchief regio Eindhoven-Kempenland

Jaarverslagen van de coöperatieve melkinrichting en stoomzuivelfabriek 'St. Joseph' te Eindhoven, 1917/1918-1946/1947.

Jaarverslagen van de coöperatieve stoomzuivelfabriek en melkinrichting 'St. Petrus' te Son, 1922, 1927, 1928 en 1934.

Streekarchief Peelland Landbouwverslagen Deurne, 1893-1895.

Archief stoomzuivelfabriek 'St. Hubertus'te Liessel Bouwtekening van de stoomzuivelfabriek, z.j.

Ledenregister, statuten, aktes en overige zaken, 1893-1958.

Notulen van bestuursvergaderingen en algemene ledenvergaderingen, 1907-1951.

Gemeentearchief Roermond

Documentatieverzameling

Jaarverslagen coöperatieve melkinrichting en zuivelfabriek 'St. Christoffel' te Roermond,

1926 en 1937, inv.nr. 267.

Gemeentearchief Roosendaal en Nispen

Archieven van de Coöperatieve Zuivelfabrieken te Roosendaal, 1912-1976

Coöperatieve Stoomzuivelfabriek 'Vol Verwachting'

Staten houdende de proefbalansen, de balansen, alsmede de verlies- en winstrekeningen van de zuivel- en de condensafdeling per 30 juni 1912, inv.nr. 1.

Coöperatieve Fabrieken van Melkproducten 'Het Anker'

Staten houdende gegevens over de productie en de productiemiddelen van de vestiging te Nispen in 1916, verzameld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (1917), inv.nr. 3.

Register houdende gegevens over de lonen van en de inhoudingen bij werknemers, 1934-1939, inv.nr. 128.

Register houdende gegevens over omslagen over en kapitaalbijschrijvingen bij leden, 1921-1928, inv.nr. 166.

Coöperatieve Wouwse Stoomzuivelfabriek en Graanmaalderij

Verslag over 1950, inv.nr. 197.

Staten houdende kwantitatieve en financiële gegevens over de melk verkocht door en de lonen, verdiend door venters, alsmede over de melk, afgenomen door belanghebbenden bij de fabriek, (1950-1954), inv.nr. 344.

Archief bisdom 's-Hertogenbosch

Archief Boerenbond IV.

C1. Zuivelbond varia

C2. Zuivelbond en NCB C3. Zuivelfabrieken

C4. RK 'St. Willibrordusvereniging van bezitters van het FNZ-diploma assistent-directeur'

C5. Melkslijtersgilde 'St. Isidorus' te Eindhoven

D1. Hogere Agrarische School, 's-Hertogenbosch

Sociaal Historisch Centrum voor Limburg

Archief zuivelfabriek Sibema Echt, voorheen CZ 'St. Isidorus' te Echt

Inspectierapporten, 1917-1949, doos 1. Statuten, 1933, doos 2.

Jaarverslagen, 1931-1934, doos 2.

Notulen bestuur- en ledenvergaderingen, 1916-1941 en 1948-1955, doos 2.

Archief vereniging van beheerders van zuivelfabrieken aangesloten bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond

Notulen vergaderingen 1910-1916.

Archief van G. Oyen

Stukken voortgevloeid uit de functie van G. Oyen als hoofdinspecteur van de CZNZ, map a. Stukken voortgevloeid uit zijn lidmaatschap van de 'Studiecommissie van de ZNZ', juli 1946-juli 1947, map b.

Map eerste aanvulling, 1913-1968.

Documentaire verzamelingen betreffende Noorden Midden-Limburg verzameling Ing. G.J. Gooden te Meijel
Bestek met kladbegroting en staat van aanwijzing voor de bouw van een stoomzuivelfabriek te Meijel, 1908, nr. 6.
verzameling mr. JE Truyen te Baarlo en dr. WT Truyen te Boxtel

Nota van P.J. Truyen over de ontwikkeling van de ZNZ en de botermijnen te Maastricht en Roermond in de jaren 1892-1912, niet gedateerd, nr. 52.

Nota van P.J. Truyen als voorzitter van de ZNZ over de oprichting en uitgave van Land en Vee in de jaren 1907-1912, i.v.m. een geschil tussen ZNZ en LLB over hun bijdrage, niet gedateerd, nr. 54.

Particulier archief prof. dr. H.RJ.M. van den Eerenbeemt, Tilburg

Archief Mgr. C. C. Prinsen (1852-1941) `

Herinneringen', memoires van Prinsen, inv.nr. 290

Particulier archief dr. M.C.A. van der Heijden, Vught

Toespraken. Brieven aan M. van der Heijden.

Drukwerk, curiositeitshalve bewaard. Map 1.

Brieven en andere documenten betreffende M. van der Heijden (privé) en overige familieleden. Persoonlijke brieven aan M. van der Heijden. Map 2.

Stukken betreffende `St. Odulphus' te Oirschot. Drukwerk andere zuivelfabrieken en instellingen. Map 3.

Kranten en -knipsels (betreffende zuivel- en Oirschotse zaken). Map 4.

BRONNENPUBLIKATIES EN LITERATUUR

Het aandeel van enkele indirecte belastingen en landbouwerisheffingen in de gezinsuitgaven, rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage 1939.

Aben, J.A.M., Transport en agrarische ontwikkeling; de betekenis van een tramlijn voor de agrarische ontwikkelingen in Bladel en Reusel, 1892-1902, in *Varia Historica Brabantica*, deel X (1981), 131-158.

Abma, E., Leiding en leden in landbouwcoöperaties, Meppel z.j.

Adriaansens, H.P.M., Algemene sociologie, Den Haag 1983.

Akker, N.K. van den, Religieuze aspecten, in H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), *Brabant gemeten; bestuurlijk, economisch-sociaal en cultureel-religieus in recent historisch perspectief*, Tilburg 1983, 124-152.

Albrecht, G., *Die soziale Funktion des Genossenschaftswesens*, Berlijn 1965.

Andrik, J., Het ontstaan van DMV Campina te Veghel, in *Een eeuw boeren op papier; tentoonstelling over de archieven van drie landbouwcoöperaties in het zuiden*, Campina, CHV, Suiker Unie, 's-Hertogenbosch 1988, 17-50.

Bakker, M.S.C., Boter, in H.W. Lintsen e.a. (red.), *Geschiedenis van de techniek in Nederland; de wording van een moderne samenleving, 1800-1890*, deel 1, *Techniek en modernisering; landbouw en voeding*, Zutphen 1991, 102-133.

Ban, A.W. van den, Boer en landbouwvoorlichting; de communicatie van nieuwe landbouwmethoden, Assen 1963.

Barentsen, P.A., Het oude Kempenland; een proeve van vergelijking van organisme en samenleving, Groningen 1935.

Barentsen, P.A., Het gezinsleven in het oosten van Noord-Brabant, in *Mensch en Maatschappij*, jrg. II (1926), 44-60.

Bax, M. en A. Nieuwenhuis, Boerenemancipatie in Brabant: vergruizeling van een beeld, in *Tijdschrift voor sociale geschiedenis*, deel XVIII (1980), 163-180.

Becker, F en J. Frieswijk, Bedrijven in eigen beheer; kolonies en produktieve associaties in Nederland tussen 1901 en 1958, Nijmegen 1976.

Beeld van de Nederlandse zuivel; een structuurstudie van het produktschap voor zuivel, Rijswijk 1974.

Berg, P W J. van den, Het karakter der plattelandssamenleving, Assen 1949.

Besters, C., M.F. Verdaasdonk, M.A.M. Voermans, W. Vroom en F.J. Hulst (red.), Tussen ploegen en ploegendienst; 500 jaar ambacht en industrie in Etten-Leur, Etten-Leur 1993.

Bieleman, G.J., Boterproductie en botercontrole in Nederland, Den Haag 1904.

Bieleman, J., *Geschiedenis van de landbouw in Nederland 1500-1950*, Meppel 1992.

Blomme, J., *The economic development of Belgian agriculture: 1880-1980; a quantitative and qualitative analysis*, Leuven 1993.

Boekholt, ETh.F.M., De Nederlander gaat naar school, in F.L. van Holthoon (red.), *De Nederlandse samenleving sinds 1815; wording en samenhang*, Assen 1985, 203-223.

Boekraad, H.A.M., Enkele aspecten van de industrie 1875-1914, in H.F.J.M. van den Eerenbeemt en L.P.L. Pirenne (red.), *'s-Hertogenbosch op de drempel van een nieuwe tijd; aspecten van het economisch en sociaal leven na 1850*, Nijmegen 1960, 143-168.

Bol, H.H.J., Het coöperatief georganiseerde bankwezen in Nederland, Deventer 1982.

Bos, G.J., P.A. Flach, N.G.A. van Solingen en A.E den Hartog, 85 jaar voedingsmiddelenadvertenties in Nederlandse tijdschriften, in A. de Knecht-van Eekelen en M. Stasse-Wolthuis (red.),

Voeding in onze samenleving in cultuurhistorisch perspectief, Alphen aan den Rijn/Brussel 1987, 135-159.

Bouman, P.J., Geschiedenis van den Zeeuwschen landbouw in de negentiende en twintigste eeuw en van de Zeeuwsche landbouw-maatschappij 1843-1943, Wageningen 1946.

Bouman, P.J., Landbouworganisaties, in Z.W. Sneller (red.), Geschiedenis van de Nederlandse landbouw 1795-1940, Groningen 1951, 234-251.

Brouwer, P.C. de, De Brabantse ziel, Tilburg 1947.

Brouwer, P.C. de. Boerengeloof en boerenverstand, in G.J. Heymeijer (red.), Wij boeren; een boek voor jonge boeren en tuinders, Heemstede 1941, 16-19.

Burema, L.. De voeding in Nederland van de middeleeuwen tot de twintigste eeuw, Assen 1953.

Bijnen, J.F.C.M.. De roomboterfabriekjes van Oerle. in Campinia. jrg. XX (1990) nr. 79, 174-177.

Cammaert, A.P.M.. Het verborgen front; geschiedenis van de georganiseerde illegaliteit in de provincie Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog, deel I en II. Leeuwarden/Mechelen 1994.

Caspers, Ch. A.-I.. Het jaarlijks algemeen huisbezoek in katholiek Nederland rond de eeuwwisseling, in Trajecta, tijdschrift voor de geschiedenis van het katholiek leven in de Nederlanden, jrg. 1V (1995). nr. 2. 122-140.

Claessens, Th. J. A. H.. De ontwikkeling van de landbouw in Venraai. Horst en Sevenum (1850-1914), in Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg. deel VI. Maastricht 1962, 102-181.

Coolen, A., Cultuurwaarden in het boersche leven, in G.J. Heymeijer (red.), Wij boeren; een boek voor jonge boeren en tuinders, Heemstede 1941, 65-72.

Croesen, V. R. I. J., Geschiedenis van de ontwikkeling van de Nederlandsche zuivelbereiding in het laatste van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw, Den Haag 1932.

Croesen, V. R. I. J., Is het met een economische exploitatie van een zuivelfabriek verenigbaar, dat ook de hygienische eischen worden in acht genomen?, in Tijdschrift voor sociale hygiëne, deel III (1901), 1-13.

Crijns, A. H. en F. W. J. Kriellaars, Het gemengde landbouwbedrijf op de zandgronden in Noord-Brabant 1800-1885, Tilburg 1987.

Crijns, A. H. en F. W. J. Kriellaars, Het gemengde landbouwbedrijf op de zandgronden in Noord-Brabant 1886-1930, Tilburg 1992.

Cultivator, Boeren-gemeenschap en boeren-organisatie, Tilburg z.j.

Dam, B. van, Oud-Brabants dorpsleven; wonen en werken op het Brabantse platteland, z.pl. 1972.

Daru, M., m.m.v. H. Lakmaker, Een verborgen eiland in het verborgen continent; een historiografische verkenning van de geschiedenis van de huishoudelijke arbeid, in Tijdschrift voor sociale geschiedenis, jrg. XIX (1993) nr. 4, 381-431.

Dauids, K., Mensen en dieren op het Brabantse platteland, in Ch. de Mooij en R. van de Weijer (red.), Rijke oogst van schrale grond; een overzicht van de Zuidnederlandse materiële cultuur ca. 1700-1900, Zwolle 1991, 55-67.

Dekker, J. C., H. F. J. M. van den Eerenbeemt en K. P. C. de Leeuw, Levensloop, cultuur en mentaliteit; een geschiedenis van het alledaagse bestaan, Tilburg 1990.

Dekker, J. C., Het ontstaan van de zuivelcoöperaties in het zuiden van Nederland, in Industriële Archeologie, jrg. XI (1991) nr. 40, 121-135.

- Dekker, J.**, De geschiedenis van de Nederlandse zuivelbereiding, 1850-1970; over melkboeren, boterkletzers en kaaskoppen, in Stoomzuivelfabriek Freia en de ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelindustrie, 1850-1970, Arnhem 1992,7-16.
- Derks, M. en A. van Heyst**, 'Een boerin hoorde 's avonds thuis te blijven; Jo Merckx (1922) en Grada Schlebusch-Sloot (1917): de Katholieke Nederlandse Boerinnenbond, in M. Derks, C. Halkes en A. van Heyst (red.), 'Roomse dochters'; katholieke vrouwen en hun beweging, Baarn 1992, 101-132.
- Derks, M. en A. van Heyst**, Katholieke vrouwencultuur: een theoretische verkenning, in M. Derks, C. Halkes en A. van Heyst (red.), 'Roomse dochters'; katholieke vrouwen en hun beweging, Baarn 1992,325-346.
- Diepenbeek, W.J.J. van**, De coöperatieve organisatie; coöperatie als maatschappelijk en economisch verschijnsel, Rijswijk 1990.
- Dilling, K.**, De Peelstreek; een Nederlandsch gebied voor landverhuizing en voedselproductie, Wageningen 1920.
- Dols, M.J.L. en J. Sevenster**, Productie en bestemming van melk in Nederland; een landbouwen voedingseconomische studie, Rotterdam 1950.
- Driek; 'ne Brabantse boer die vroom en sober leefde, met zich en zêssie maaide, stijf en oud werd, Liempde 1986.
- Duffhues, T., A. Felling en J. Roes**, Bewegende patronen; een analyse van het landelijk netwerk van katholieke organisaties en bestuurders, 1945-1980, Baarn 1985.
- Duffhues, T.**, Voor een betere toekomst; het werk van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond voor bedrijf en gezin, 1896-1996, Nijmegen 1996.
- Duijvendak, M.**, Rooms, rijk of regentesk; elitevorming en machtsverhoudingen in oostelijk Brabant, circa 1810-1914, 's-Hertogenbosch 1990.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, 's-Hertogenbosch in de Bataafse en Franse tijd 1794-1814; bijdrage tot de kennis van de sociaal-economische structuur, Nijmegen 1955.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den, FE van Lanschot** als intermediaire tussen de Nederlandsche HandelMaatschappij en de nijverheid in Noord-Brabant, 1825-1846, Nijmegen 1956.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, Ontwikkelingslijnen en scharnierpunten in het Brabants industrieel bedrijf 1777-1914, Tilburg 1977.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, Industrieel ondernemerschap en mentaal klimaat 1914-1940, Tilburg 1979.
- Eerenbeemt, H.E.J.M. van den**, Bestaan en bedrijvigheid; aspecten van het sociaal en economisch leven in stad en Meierij van 's-Hertogenbosch, 1750-1850, Tilburg 1975.
- Eerenbeemt, H.E.J.M. van den**, Mens en maatschappij in beweging; wortels, patronen en ontwikkelingslijnen in het sociaal-economisch leven van West-Europa vóór 1940, Tilburg 1987.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, In het spoor van de vooruitgang; het moderniseringsproces in de Nederlandse samenleving, 1730-1980, Tilburg 1989.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, Middenstandskrediet en het ontstaan van de Bossche Hanzebank, in Bedrijf en Samenleving; economisch-historische studies over Nederland in de 19e en 20e eeuw, Alphen aan den Rijn 1967, 25-64.
- Eerenbeemt, H.R.J.M. van den**, Corporatisme en katholiek sociaal denken 1891-1901, in Sociale Wetenschappen,jrg. XI(1968)nr.3,236-248.
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den**, Ideeën rond 1900 van katholieken in Nederland over een reconstructie der maatschappij, in Sociale Wetenschappen, jrg. XIII (1970) nr. 4, 257-284.

Eerenbeemt, H.F.J.M. van den, Brabantse produkten in de twintiger jaren van de negentiende eeuw, in *Varia Historica Brabantica*, dl. IV, 's-Hertogenbosch 1975, 299-305.

Eerenbeemt, H.F.J.M. van den, Nabeschouwing: op zoek naar een vierkante cirkel, in H.ELM. van den Eerenbeemt (red.), *Brabant gemeten; bestuurlijk, economisch-sociaal en cultureel-religieus in recent historisch perspectief*, Tilburg 1983, 153-161.

Eerenbeemt, H.E.J.M. van den, Is de stoommachine wel de eerste maatstaf voor het begrip eerste industriële revolutie?, in *Industriële Archeologie*, jrg. VII (1987) nr. 22, 50-61.

Eerenbeemt, H.E.J.M. van den, Van apotheker naar producent van boterkleursel, 1877-1918, in H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), *Van boterkleursel naar kopieersystemen; de ontstaansgeschiedenis van Océ-van der Grinten, 1877-1956*, Leiden 1992, 88-170.

Eerenbeemt, H.F.J.M. van den, Het diversificatieproces bij de boterkleurselproducenten L. en F. van der Grinten te Venlo voor 1918, in *Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek*, deel LVI (1993), 183-222.

Elsen, G. van den, *Twintig brieven uit Amerika*, Helmond 1907.

Elsen, G. van den, *De boerenstand of sociologie der boeren; een leerboek voor sociale cursussen en voordrachten*, deel 1-111, Helmond z.j.

Elsen, P van den, *Boerenapostel Pater Gerlacus van den Elsen 1853-1925*, Gemert 1983.

Engelhardt, W.W., *Allgemeine Ideengeschichte des Genossenschaftswesens; Einführung in die Genossenschafts- und Kooperationslehre auf geschichtlicher Basis*, Darmstadt 1985.

Finis, B., *Wirtschaftliche und ausser-wirtschaftliche Beweggründe mittelständischer Genossenschaftspioniere des landwirtschaftlichen Bereichs; am Beispiel von F. W. Raiffeisen und W Haas; zur Integration der Beweggründe in eine empirische Genossenschaftstheorie und in Theorien der Sozial- und Wirtschaftspolitik*, Berlin 1980.

FNZ-Vraagbaak, 's-Gravenhage z.j.

Franssen, J.J.M., *De Bossche arbeider in zijn werk- en leefmilieu in de tweede helft van de negentiende eeuw*, deel I en II, Tilburg 1976.

Frietema, H.J., *Productie en prijsvorming op de Engelsche markt van Nederlandsche, Deensche en koloniale boter*, Haarlem 1937.

Frietema, H.J., *De coöperatie in verband met de maatschappelijke organisatie van het economisch leven*, Amsterdam 1941.

Galle, R.C.J., *De coöperatie*, Zwolle 1993.

Gastel, L.J.E van, 'Geene slechte gronden zijn er, slechts slechte boeren'; de landbouw in Roosendaal in de negentiende eeuw, in L.J.P. van Gastel en M.R. Hermans (red.), *Stappen in het verleden*, Roosendaal 1992, 151-173.

Geluk, J.A., *Zuivelcoöperatie in Nederland; ontstaan en ontwikkeling tot omstreeks 1930*, z.pl. 1967.

Giebels, H.M.T.M., *Katholicisme en socialisme; het zelfbeeld van de Eindhovense christen-socialisten in het spanningsveld tussen traditie en moderniteit, 1885-1920*, Tilburg 1994.

Gielen, A., De 'natuurlijke bestemming' van een boerendochter. De opvoeding van boerenmeisjes in Horst in het begin van de twintigste eeuw, in F. Backerra e.a. (red.), *Vrouwen van het land; anderhalve eeuw plattelandsvrouwen in Nederland*, Zutphen 1989, 101-111.

Gorisse, J.J.A.M., *Roosendaal tussen platteland en stad*, deel B, 1900-1970, Tilburg 1995.

- Goudswaard, N.B.**, Agrarisch onderwijs in Nederland 1783-1983; hoe het wor(s)telde en groeide, Culemborg 1986.
- Haar, A.A. ter**, Boter: voor veehouders behandeld, Amsterdam 1897.
- Hartog, A.E den** (red.), Voeding als maatschappelijk verschijnsel, Utrecht/Antwerpen 1982.
- Heemskerk, P.Q.**, 60 jaar Coöp. Zuivelfabriek De Goede Verwachting te Gilze, z.pl. 1967.
- Hermans, R.**, De Wouwse Coöperatieve Zuivelfabriek, in De Vierschaer, jrg. IX (1991) nr. 3/4, 2-159.
- Heijden, C.G.W.P van der**, Het heeft niet willen groeien; zuigelingen- en kindersterfte in Tilburg, 1820-1930; omvang, oorzaken en maatschappelijke context, Tilburg 1995.
- Heijden, C.G.W.P van der**, Wevende landbouwers of landbouwende wevers? Een onderzoek in het Oostbrabants textielgebied aan het einde van de negentiende eeuw, in Textielhistorische bijdragen, deel XXVII (1988),53~80.
- Heijden, C.G.W.E van der**, Boterhandel in Zuidoost-Brabant 1870-1895; een terreinverkenning, in Noordbrabants Historisch Jaarboek, deel VI (1989),105-130.
- Heijden, C.G.W.P van der en G.W.J. Rooijackers**, Agrarische cultuur in de Kempen: Bladel 1880-1900; bronnenintegratie als sleutel tot endogene evoluties, in Tijdschrift voor sociale geschiedenis, jrg. XVII (1991) nr. 1, 1-27.
- Heijden, C.J.M. van der**, Bevolking en bestaan in Gilze-Rijen 1850-1914, Tilburg 1984.
- Heijden, K. van der**, e.a., Mortel ons dorp, Mortel-Gemert 1992.
- Hoepen, L. van** (red.), Van veertig zegenrijke melkjaren 1908-1948; gedenkboek ter gelegenheid van het veertig jarig bestaan van de Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne, z.pl. 1948.
- Hoffmann, W.G.**, De ontwikkeling van de margarine-industrie, in J.H. van Stuijvenberg (red.), Honderd jaar margarine 1869-1969, 's-Gravenhage 1969,1-28.
- Hofhuis, J.**, Enige grepen uit de geschiedenis van de botercontrole in de provincie Limburg van 1904 tot 1954, z.pl. z.j. Hofstee, E.W., Over de oorzaken van de verscheidenheid in de Nederlandsche Landbouwgebieden, Groningen 1946.
- Hollenberg, P.**, Pater van den Elsen; een boerenapostel en boerengeneraal in Norbertijner Habijt, in G.J. Heymeijer (red.), Wij boeren; een boek voor jonge boeren en tuinders, Heemstede 1941, 212228.
- Hollenberg, P.**, Gerlacus van den Elsen ord. praem.; emancipator van de Noordbrabantse boerenstand 1853-1925, Den Bosch 1956.
- Hollenberg, P en C.E.H.M. Peters**, Ontginningen in de Noordbrabantse Peel in de 19e eeuw, Tilburg 1980.
- Hoof, P.J.** 't, Nederlandsche boerderijen, Amsterdam 1941.
- Horn-van Nispen, L.C.W J.M. ten**, Jan B.M. van Besouw; een sociaal geïnspireerd ondernemer rond 1900, Tilburg 1971.
- Huishoudelijk Reglement der stoomzuivelfabriek van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond, afdeling Schijndel te Schijndel, Schijndel 1901.
- Hulshof, B.A.M.**, Boeren en boter in Bavel; geschiedenis van een zuivelcoöperatie, Breda 1986.
- Hylkema, H.B.**, Leerboek der zuivelbereiding, Leeuwarden 1896.
- Jaarverslagen der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat te Waalwijk, 1926 1931.

Jaarverslagen der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Tilburg en omstreken, 1922-1940.

Jaarverslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Limburg, 1925-1939.

Jaarverslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Limburg te Venlo, 1922-1934.

Jaarverslagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor oostelijk Noord-Brabant te Eindhoven, 1922-1938.

Jansen, G.J. en J.P.M. Sterk, 'Tussen macht en tegenmacht'; de geschiedenis van de Nederlandse Kaas Unie 1956-1983, in Jaarboek voor de geschiedenis van bedrijf en techniek, deel IV, Utrecht 1987, 246-268.

Jansen, J.C.G.M. en W.J.M.J. Rutten, Geschiedenis van de landbouw in Limburg in de twintigste eeuw, Leeuwarden/Mechelen 1992.

Jansen, J.C.G.M., Onderweg naar een nieuwe samenleving, in Remigius Dicteren O.E.M. en J.C.G.M. Jansen (red.), Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg, deel XXXIV, Leeuwarden/Maastricht 1989, 1-16.

Jansen, J.C.G.M., Geschiedenis en regionale identiteit in Limburg, in J.C. Dekker (red.), Sporen en spiegels; beschouwingen over geschiedenis en identiteit, Tilburg 1995, 67-74.

Janssen, J.H.M., Van lokale markt tot internationale handel; de commercialisatie van de landbouw in Heythuysen 1850-1914, in Remigius Dieteren O.F.M. en J.C.G.M. Jansen (red.), Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg, deel XXXIII, Assen 1988, 62-99.

Janssen, P., Zonder veel ophef en in stilte; het geïnstitutionaliseerde scholings- en vormingswerk voor plattelandsvrouwen in Limburg 1900-1935, in H. Vossen, B. Kruijtzter en Y. de Vries, Vrouwen tussen grenzen; Limburgse vrouwen in de 19e en 20e eeuw, Roermond 1990, 65-75.

Jappe Alberts, W., Geschiedenis van de beide Limburgen; beknopte geschiedenis van het gebied omvattende de tegenwoordige Nederlandse en Belgische provincies Limburg, deel II, Assen 1974.

Jaspers, H., De stoomzuivelfabriek Sint Antonius en haar voorgangers, in Aa-kroniek, jrg. V (1986), 102-122.

Jobse-van Putten, J., De voeding in de agrarische samenleving van Noord-Brabant en het noorden van Limburg, in Ch. de Mooij en R. van de Weijer (red.), Rijke oogst van schrale grond; een overzicht van de Zuidnederlandse materiële cultuur, ca. 1700-1900, Zwolle 1991, 69-89.

Jonker, J., Boerenvreugde of boerenverdriet? De NCB en de emancipatie van het Brabantse platteland, 1896-1920, in Tijdschrift voor sociale geschiedenis, jrg. XIV (1988) nr. 4, 387-409.

Jonker, J.P.B., Welbegrepen eigenbelang; ontstaan en werkwijze van boerenleenbanken in Noord-Brabant, 1900-1920, in Jaarboek voor de geschiedenis van bedrijf en techniek, deel V (1988), 188-207.

Katholiek Sociaal Weekblad, jrg. 1 (1902) - jrg. XIII (1914).

Keesing, F.A.G., De conjuncturele ontwikkeling van Nederland en de evolutie van de economische overheidsbeleid, 1918-1939, Utrecht 1947.

Knapp, W.H.C., Botercontrole in Nederland; de geschiedenis van de Nederlandsche botercontrole in verband met de boterwetgeving en -handel, Schiedam 1927.

Knuvelder, G., Vanuit wingewesten; een sociografie van het zuiden, Hilversum 1930.

Kolweiden-Wijdeven, A., Landverhuizing van Noord- en Midden-Limburg naar Noord-Amerika in de jaren 1847-1877, doctoraalscriptie KU Nijmegen 1982, niet gepubliceerd.

Kort overzicht van de geschiedenis van den ZNZ ter gelegenheid van zijn vijftigjarig bestaan 1893-1943, gevierd 1946, z.pl. z.j.

Korteweg, S., De landbouw op de zandgrond, in ZW. Sneller (red.), Geschiedenis van de Nederlandse landbouw 1795-

1940, Groningen 1951, 373-396.

Kramer, F., De fascinerende wereld van melk; een geschiedenis van De Meierij, Veghel 1991.

Kriellaars, F W J., Enige beschouwingen over het gezinsbedrijf in de landbouw, Leiden 1951.

Kroon, A.M.B.G. de, 100 jaar melk en zuivel in Venray e.o., Venray 1984.

Kruip, J.H. en G. Oyen, Handleiding ten dienste der administrateurs, bestuursleden en commissies van comptabiliteit der aangesloten vereenigingen van de ZNZ, Roermond 1926.

Kuypers, M.J.G., De winkelstand op het platteland, in Katholiek Sociaal Weekblad, jrg. IV (1905) nr. 34, 399-400.

Laar, L.J.M. van de, Culturele aspecten, in H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), Brabant gemeten; bestuurlijk, economisch-sociaal en cultureelreligieus in recent historisch perspectief, Tilburg 1983, 110-123.

Lamberts, E., J. de Mayer, G. de Neef, L. Dhaene, L. Schokkaert en L. Vints, De invloed van het katholicisme op het maatschappelijk leven in de beide Limburgen (1839-1989), in Eenheid en scheiding van de beide Limburgen; verslagbundel van het op 26 mei 1989 te Alden Biesen gehouden congres bij gelegenheid van de herdenking 150 jaar beide Limburgen, Leeuwarden/Maastricht 1989, 125-163.

Land en Vee; weekblad van de Limburgschen Landbouwbond en den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond, 1907-1940.

Lans, J. van der en H. de Kuyper (red.), Overleven in vooruitgang; boeren in Brabant, Tilburg 1992.

Leep, R., De coöperatie; enkele bedrijfseconomische aspecten van verwerkings- en afzetcoöperaties, Amsterdam 1985.

Leeuw, K.P.C. de, Kleding in Nederland 1813-1920; van een traditioneel bepaald kleedpatroon naar een begin van modern kleedgedrag, Tilburg 1991.

Lieshout, J. van en B. Rikken, Geen lusten zonder lasten; huwelijk, seksualiteit en geboorten op de Kempense zandgronden, 1850-1940, in M. Grever en A. van der Veen (red.), Bij ons moeder en ons Jet; Brabantse vrouwen in de 19de en 20ste eeuw, Den Bosch 1989, 34-50.

Ligtvoet, J. en M. de Wit, "Metten met twee maten"; ontwikkelingen die geleid hebben tot coöperatie en conflict in de gemeente Wouw: 1800-1920, doctoraal scriptie 1981, niet gepubliceerd.

Ligtvoet, J. en M. de Wit, Metten met twee maten; 'de Wouwse melkkwestie', in Publikaties van het archivariaat Nasau-Brabant, nr. 64 (1985), 3-82.

Linssen, G.C.P., Verandering en verschuiving; industriële ontwikkeling naar bedrijfstak in Middenen Noord-Limburg 1839-1914, Tilburg 1969.

Linssen, G.C.P., Venlo en Van der Grinten, in H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), Van boterkleursel naar kopieersystemen; de ontstaansgeschiedenis van Océ-van der Grinten, 1877-1956, Leiden 1992, 14-87.

Lodder, T., Boterbereiding en boerinnenverzet in Friesland, 1880-1910, in F. Backerra e.a. (red.), Vrouwen van het land; anderhalve eeuw plattelandsvrouwen in Nederland, Zutphen 1989, 45-65.

Loerakker, A.J., Ontstaan en geschiedenis van de Nederlandse RK Landarbeidersbond Sint Deusededit; veertigjaar geschiedenis en een worsteling van een halve eeuw, z.pl. z.j.

Loon, P. J. van, Honderd jaren Maatschappij van Landbouw in Noord-Brabant 1851-1951, Amsterdam 1951.

Maandblad van de Nationale Coöperatieve Raad (NCR), jrg. IX (1947).

Maliepaard, C.H.J., De Nederlandse landbouw in de crisis voor de Tweede Wereldoorlog, in ZW. Sneller (red.), Geschiedenis van de Nederlandse landbouw 1795-1940, Groningen/Djakarta 1951, 472-485.

Maliepaard, C.H.J., De Nederlandse landbouw na de Tweede Wereldoorlog, in Z.W. Sneller (red.),

Geschiedenis van de Nederlandse landbouw 1795-1940, Groningen/Djakarta 1951, 499-511.

Maliapaard, C.H.J., De Nederlandse landbouw, in P.B. Kreukniet (red.), De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen, Utrecht/ Antwerpen 1952, 1-95.

Meerijische Courant, 1893-1894, 1897-1900, 1902, 1928.

Merkus-Römgens, M., Landbouwhuishoudcursus van de NCB, in Rondon de plaets, jrg. I(1989), introductienummer, 12-18.

Merckx, A.J., De rol van de geestelijk adviseur in maatschappelijke organisaties, in R.G.M. Gouw en N. Stienstra (red.), Onderzoekt alles...; artikelen door een aantal vrienden aangeboden aan bisschop Theodorus G.A. Hendriksen ter gelegenheid van zijn zestigjarig priesterjubileum 1932-1992, Utrecht 1992, 126-134.

Mertens, P.J.J., Het sociaal-maatschappelijk leven en de Brabantse identiteit, in H.F.L.M. van den Eerenbeemt, Brabant gemeten; bestuurlijk, economisch-sociaal en cultureel-religieus in recent historisch perspectief, Tilburg 1983, 70-109.

Messing, F.A.M., Het ontstaan van GrootEindhoven 1890-1920; spanningen tussen bevolking en materieel bestaan, Tilburg 1980.

Messing, F.A.M., Over de kwaliteit van enkele voedingsmiddelen in Nederland ca. 1900, in het bijzonder in Eindhoven en omgeving, in Brabants Heem, jrg. XXX (1978), 158-164.

Meulen, H. van der, Nederlanders en hun voeding 1852-1977, in Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek, deel XLVIII (1985), 48-70.

Meurkens, P., Bergeijkse Notabelen 1800-1920, Bergeijk 1977.

Meyers, E.M., Landbouwcoöperatie in Nederland, Amsterdam 1907.

Meijs, E., Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Hoop', z.pl. 1985.

Michielsen, Sociale actie ten platten lande, in Katholiek Sociaal Weekblad, jrg. HI (1904) nr. 27, 315-317.

Minderhoud, G., De Nederlandsche landbouw, Haarlem 1935.

Minderhoud, G., Landbouw-coöperatie in Nederland, Groningen 1940.

Molle, L. Van, Katholieken en landbouw; landbouwpolitiek in België, 1884-1914, Leuven 1989.

Molle, L. Van, Ieder voor allen; de Belgische Boerenbond 1890-1990, Leuven 1990.

Molle, L. Van, Voorstellingen van de agrarische samenleving in België rond 1900, in Bijdragen tot de geschiedenis, jrg. LXVI (1983), 131-150.

Molle, L. Van, Innovation technologique et changement social: le cas de L'agriculture belge, 19e et 20e siècles, in G. Kurgan-Van Hentenryk en J. Stengers (eds.), L'Innovation technologique; facteur de changement (XIXe-XXe siècles), Brussel 1986, 153-184.

Mommaas, H., Moderniteit, vrijetijd en de stad; sporen van maatschappelijke transformatie en continuïteit, Utrecht 1993.

Mommens, Th.E., Politieke, institutionele en economische componenten in de ontwikkeling van de Belgische zuivel-sector tijdens het Interbellum, on-uitgegeven licentiaatverhandeling, Leuven 1985.

Munters, Q.J., De stille revolutie op het agrarische platteland; boeren en openbaar bestuur 1917-1986, Assen/Maastricht 1989.

Het Nederlands Condensboek, z.pl. 1978.

De Nederlandsche Industrie; beschrijvende catalogus van de voortbrengselen der Nederlandsche nijverheid, met adreslijst van de Nederlandsche fabrikanten, jrg. I-IV, 's-Gravenhage 1915-1918.

Nederlandsche Staatscourant, 1899.

Neuhaus, U., Melk de witte levensbron, Den Haag z.j.

Nissen, P.J.A., De ontplooiing van het regionaal zelfbewustzijn in de beide provincies Limburg na 1839, in Eenheid en scheiding van de beide Limburgen; verslagbundel van het op 26 mei 1989 te Alden Biesen gehouden congres bij gelegenheid van de herdenking 150 jaar beide Limburgen, Leeuwarden/Maastricht 1989, 181-212.

Nooij, A.T.J., e.a., Inleiding in de agrarische sociologie; overleving en beheersing, Leiden/Antwerpen 1991.

Nijverheidsstatistiek 1887-1889, Enquête H.W.E. Struve en A.A. Bekaar. Provincie Noord-Brabant.

Opstal, Th. van, Ruim 50 jaren zuivelhandel in Gilze, in De Mulder, jrg. IX (1988), nr. 26, 6-11.

Otterloo, A.H. van, Eten en eetlust in Nederland (1840-1990); een historisch-sociologische studie, Amsterdam 1990.

Oudheusden, J.L.G. van, Brabantia Nostra; een gewestelijke beweging voor fierheid en 'schoner' leven, 1935-1951, Tilburg 1990.

Overzicht omtrent de gang van zaken gedurende de eerste 50 jaar van het bestaan der coöperatieve zuivelfabriek & maalderij te Wouw, 17 mei 1894 - 17 mei 1944, z.pl. z.j.

Overzicht van het landbouwbedrijf in Nederland, rapport Staatscommissie voor den landbouw, ingesteld bij K.B. van 20 juni 1906, no. 72, Den Haag 1912.

Oyen, G., De reorganisatie bij de Zuid-Nederlandse Zuivelbond, in Landbouwkundig tijdschrift, november 1949, 763-769.

Peel- en Kempenbode, 1894,1910.

Pel, J.A., Economische bedrijvigheid in transitie; Boxtel in de negentiende en twintigste eeuw, Tilburg 1994.

Philips, J.F.R., J.C.G.M. Jansen en Th.J.A.H. Claessens, Geschiedenis van de landbouw in Limburg 1750-1914, Assen 1965.

Pirenne, L.P.L., 150 jaar Bossche Kamer van Koophandel en Fabrieken 1841-1991 in vogelvlucht, z.pl. 1991.

Poel, J.M.G. van der, Honderdjaar landbouwmechanisatie, Wageningen 1967.

Poel, J.M.G. van der, Landbouwgeschiedenis, in H. Baudet en H. van der Meulen, Kernproblemen der economische geschiedenis, Groningen 1978, 46-55.

Ponsioen, J.A., Theoretische vraagstukken bij de studie van sociale verandering, in A.N.J. den Hollander e.a. (red.), Drift en koers; een halve eeuw sociale verandering in Nederland, Assen 1962,1-12.

Priester, P.R., De economische ontwikkeling van de landbouw in Groningen 1800-1910; een kwalitatieve en kwantitatieve analyse, Wageningen 1991.

Rapporten en voorstellen betreffende den oeconomischen toestand der landarbeiders in Nederland, rapport Staatscommissie voor den landbouw, ingesteld bij K.B. van 20 juni 1906, no. 72, 's-Gravenhage 1909.

Rapporten en voorstellen betreffende den oeconomischen toestand der landbouwers in Nederland, rapport Staatscommissie voor den landbouw, ingesteld bij K.B. van 20 juni 1906, no. 72, 's-Gravenhage 1912.

Reijs, J., De boerin op de zandgronden in OostNoord-Brabant 1880-1910, in Jaarboek voor vrouwengeschiedenis 1980, Nijmegen 1980, 208-237.

- Romein, J.**, Het onvoltooid verleden; kulturhistorische studies, Amsterdam 1937.
- De Roomsche boerin door drie belangstellenden*, Haarlem 1922.
- Roosenschoon, C.R.**, *Van vader op zoon; gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Algemeene Nederlandsche Zuivelbond*, Den Haag 1950.
- Roosenschoon, C.F.**, *De Brabantse zuivelcoöperaties en haar directeuren; een historisch overzicht van een dynamische halve eeuw*, Breda 1972.
- Roosenschoon, C.R.**, *Een wandeltocht door 75 jaar zuivelgeschiedenis*, z.pl. 1975.
- Roosenschoon, C.F.**, *Twee fabrieken, één streven; 80 jaar zuivelcoöperatie in West-Brabant*, z.pl. 1976.
- Roy, E.P.**, *Coöperatives: development, principles and management*, Danville 1976.
- Saal, C.D.**, *Sociale dynamiek; structuurveranderingen in de plattelandssamenleving*, Groningen/ Djakarta 1952.
- Saal, C.D.**, *Het boerengezin in Nederland; sociologische grondslagen gezin en bedrijf*, Assen 1958.
- Scheirs, J.**, Een botermolen in Tilburg (wijk Broekhoven), in *Nieuwsbrief TIMS-Nederland*, nr. 7(1993), 11-13.
- Schermerhorn, W.**, Stad en platteland, in G.J. Heymeijer (red.), *Wij boeren; een boek voor jonge boeren en tuinders*, Heemstede 1941, 22-32.
- Schetsen van het landbouwbedrijf in Nederland, rapport Staatscommissie voor den landbouw, ingesteld bij K.B. van 20 juni 1906, no. 72, Den Haag 1912.*
- Schilstra, W.N.**, *Vrouwenarbeid in landbouw en industrie in Nederland in de tweede helft der negentiende eeuw*, Nijmegen 1976.
- Scholliers, P.**, Sociale ongelijkheid en voedselconsumptie sedert 1850, in A. de Knecht-van Eekelen en M. Stasse-Wolthuis (red.), *Voeding in onze samenleving in kulturhistorisch perspectief, Alphen aan den Rijn/Brussel 1987*, 68-92.
- Schrover, M.**, Het vette, het zoete en het wederzijdse profijt; arbeidsverhoudingen in de margarineindustrie en in de cacao- en chocolade-industrie in Nederland, 1870-1960, Hilversum 1991.
- Schutte, G.J.**, (red.), Een arbeider is zijn loon waardig; honderd jaar na Rerum Novarum en Christelijk Sociaal Congres 1891: de ontwikkeling van het christelijk-sociale denken en handelen in Nederland, 1891-1914, 's-Gravenhage 1991.
- Schuurman, A.J.**, Materiële cultuur en levensstijl; een onderzoek naar de taal der dingen op het Nederlandse platteland in de 19e eeuw: de Zaanstreek, Oost-Groningen, Oost-Brabant, Utrecht 1989.
- Schuurman, A.J.**, De ontwikkeling van de woning en het huisraad, in Ch. de Mooij en R. van de Weijer (red.), *Rijke oogst van schrale grond; een overzicht van de Zuidnederlandse materiële cultuur, ca. 1700-1900*, Zwolle 1991, 91-109.
- Situation de la laiterie en Belgique, in *Bulletin de l'Agriculture*, 1903, 327-389.
- Slicher van Bath, B.H.**, De agrarische geschiedenis van West-Europa, 500-1850, Utrecht 1987.
- Slicher van Bath, B.H.**, De agrarische geschiedenis als wetenschap en haar relatie tot de sociologie, in *Mens en maatschappij*, jrg. XXXVII (1962), 8191.
- Slicher van Bath, B.H.**, Stromingen in de agrarische geschiedenis gedurende de laatste 35 jaar, in *Historiunculæ*, jrg. X (1965), 79-81.
- Smit, G.G.**, Het landbouwhuishoudonderwijs in Nederland; ontstaan, ontwikkeling en betekenis, 1908-1965, 's-Gravenhage 1966.

- Smits, M.**, Boeren met beleid; honderd jaar Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond, 1896-1996, Nijmegen 1996.
- Sneller, Z.W.**, Anderhalve eeuw in vogelvlucht, B, 1880-1940, in Z.W. Sneller (red.), Geschiedenis van de Nederlandse landbouw 1795-1940, Groningen 1951, 82-122.
- Spierenburg, P.**, De verbroken betovering; mentaliteitsgeschiedenis van preïndustrieel Europa, Hilversum 1988.
- Spoorenberg, J.**, De eerste 30 jaar van de Eindhovense zuivelindustrie, in 't Gruun Buukske, jrg. XXI (1992) nr. 1, 9-26.
- Steenbergen, J.T.F.**, Het centrifugaal werktuig voor het ontroomen van verse melk, in De Volksvlijt, tijdschrift voor nijverheid, landbouw, handel en scheepvaart, 1880, 27-32.
- Steneker, E.S.S.**, De ontwikkeling van het agrarisch bedrijf in en om Tilburg in de 19e eeuw, in Brabantia, jrg. VIII (1959) nr. 7-8, 168-183.
- Stuijvenberg, J. B. van**, De ontstaansgronden van de landbouwcoöperatie in her-overweging, Den Haag 1977.
- Tellegen, E., Max Weber (1864-1920), in L. Rademaker en E. Petersma (red.)**, Hoofdfiguren uit de sociologie, deel 1, Klassieken, Utrecht 1974, 951-14.
- Thelen, A.A.J., Lambert Poell (1872-1937) en de katholieke sociale beweging; sociaal-klerikaal spanningsveld in het Bossche Diocees 1896-1915 - analyse van een mentaliteit**, Tilburg 1990.
- De Tijd**, 16 oktober 1950.
- Trienekens, G.M.T.**, Tussen ons volk en de honger; de voedselvoorziening 1940-1945, Utrecht 1985.
- Tijn, Th. van**, Geschiedenis als bron van inzicht in de maatschappelijke structuur van Noord-Brabant; het platteland van de Meierij in de 19e en 20e eeuw, in Plaatsbepaling van het historisch onderzoek betreffende Noord-Brabant, Tilburg 1982, 123-133.
- Uitkomsten van het onderzoek naar den toestand van den landbouw in Nederland, ingesteld door de Landbouwcommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 18 september 1886, nr. 28; deel III en IV, 's-Gravenhage 1890.
- Uijtdewilligen, C.M.A.J.**, De zuivelcoöperatie St. Joseph te Nispen, in Jaarboek Heemkundekring De Heerlijkheid Nispen, 1994, 68-99.
- Vandendael, P.**, De ontwikkeling van de zuivelnijverheid in België (1880-1914); bijdrage tot de geschiedenis van den Belgischen Boerenbond, in Onze Ploeg, november en december 1938.
- Vanduffel, F.**, Industrialisatie en verandering: Lommel tussen 1890 en 1914, Assen 1983.
- Vannoppen, H.**, Eet- en drinkgewoonten in Midden-Brabant van 1790 tot 1990, in De Brabantse folklore en geschiedenis, nr. 267-268, (1990), 284-321.
- Veen, A. van der, Zij telt voor twee; vrouwenarbeid in Noord-Brabant, 1889-1940, 's-Hertogenbosch 1989. De veetelling van 1921, in verslagen en mededeelingen van de Directie van den landbouw, 's-Gravenhage 1922, nr. 1, 1-36.
- Veldhuizen, G.**, De boterfabriek "Heeze-Leende", in Heemkronyk, jrg. XXVII (1988) nr. 2, 36-50.
- Veldink, J.G.**, Het weidebedrijf, in Z.W. Sneller (red.), Geschiedenis van de Nederlandse landbouw, 1795-1940, Groningen 1951, 346-372.
- Velthoven, H. van**, Noord-Brabant op weg naar groei en welvaart 1850-1920, Nijmegen 1963.
- Velthoven, H. van**, De vestiging van de moderne zuivelindustrie in Noord-Brabant en Limburg, in Tijdschrift voor

Economische Geographie, 15 juni 1924, nr. 6, 175-185.

Verhoeven, T.H.G., en M.L.G. van Hees, Dat niet in strijd soms 't zwakke hart moog zwichten; rooms-katholieke opvoeding in oostelijk Noord-Brabant 1900-1930, in Noordbrabants Historisch Jaarboek, deel VII (1990), 178-205.

Verlagen van de handelingen der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Langstraat en van den toestand van handel en nijverheid in haar gebied, 1932-1938.

Verlagen van de handelingen der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant en over den toestand van handel en nijverheid in het gebied der Kamer, 1932-1936.

Verlagen van de inspecteurs van den arbeid in het koninkrijk der Nederlanden, 1899 en 1900, 1901 en 1902, 1911.

Verlagen der Kamer van Koophandel en Fabrieken der Gemeente Tilburg, 1914-1921.

Verlagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken gevestigd te Eindhoven; gemeenschappelijk voor de gemeenten Eindhoven, Woensel, Gestel en Stratum. 1916-1921.

Verlagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch en omstreken, 1922-1950.

Verlagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Slidden-Limburg, 1923-1924.

Verlagen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor westelijk Noord-Brabant, 1922-1931.

Verlag van de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw, 1894.

Verlagen van den toestand der gemeente Roemond. I 1891-1920.

Verlagen van den toestand der provincie Noord-Brabant. 1860, 1870, 1890, 1893, 1901, 1910 en 1915.

Verlagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industriëlen middenstand in de provincie Limburg. ingesteld door de Commissie voor de Middenstandsenquête, benoemd bij Koninklijk besluit van 15 september 1908, nr. 49. Amsterdam 1909.

Verlagen van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie Noord-Brabant, ingesteld door de Commissie voor de Middenstandsenquête, benoemd bij Koninklijk besluit van 15 september 1908, nr. 49, Amsterdam 1909.

Vet, J. de, Rijen land van melk en honing, in De Mulder, jrg. X (1989) nr. 32, 1-5.

Vinken, G.P.J., De zuivelfabriek Flora; industrie in Lierop, in T. Maas (red.), Lierop 'n beeld van een dorp, 125-131.

De Volksvlijt, tijdschrift voor nijverheid, landbouw, handelen scheepvaart, 1874 en 1880.

Vries, W. de, 150 jaar welstand: de Maatschappij tot bevordering van welstand, voornamelijk onder landlieden, 1822-1972, Tilburg 1972.

Vroom, C.W., Bureaucratie, het veelzijdig instrument van de macht; een voorstel tot herordening van de organisatiesociologie, z.pl. 1979.

Waarnemingen over den toestand der landbouwbevolking in Noord-Limburg, in *Katholiek Sociaal Weekblad*, jrg. IX (1910), nr. 27.

Weisser, G. (red.), Genossenschaften und Genossenschaftsforschung; strukturelle und ablaufanalytische, historische und systematische Aspekte der Genossenschaften des 19. und 20. Jahrhunderts, Göttingen 1971.

Westerlaken, J. van der, De R.K. Coöperatieve Zuivelfabriek en Melkinrichting 'St. Laurentius', in Brieven van Paulus, jrg. XVI (1991), nr. 84, 157-164.

Wichers, A.J., *De oude plattelandsbeschaving; een sociologische bewustwording van de 'overherigheid'*, Wageningen

1965.

Wielen, H.G.W. van der, *Gaat de dorpsgemeenschap herleven?*, in *G.J. Heymeijer (red.), Wij boeren; een boek voor jonge boeren en tuinders*, Heemstede 1941, 36-48.

Wiersma, J.P., *Erfen wereld; over de agrarische toestand in Friesland na 1870, de doorbraak der coöperatieve gedachte, de opkomst van de Friese landbouwcoöperatie en haar ontwikkeling tot in onze tijd*, Drachten 1959.

Willemsens, P en K. de Wit, *De bakermat van de Nederlandse zuivelindustrie*, Gorssel 1995.

Wintermans, H.C., *De Landbouw*, in A. Dams, F.J.P. Huijbregts en J. Spoorenberg (red.), *Drie Zaligheden*; Eersel, Duizel, Steensel, Hapert 1989, 259-291.

Wintermans, H., *De geschiedenis van de coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Benedictus'*, in *De Rosdoek*, nr. 73 (april 1995), 6-28.

Wintermans, J.J., *Een halve eeuw gewestelijke zuivelcoöperatie; geschiedenis van den ZuidNederlandschen Zuivelbond - (Z.N.Z.)*, Roermond 1944.

Wintermans, J.J., *Geschiedenis van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond (N.C.B.)*, Den Bosch 1946.

Wintermans, J.J., *Een halve eeuw botercontrole te Eindhoven 1901-1951*, z.pl. 1950.

Woorst, G.J. ter, *De coöperatieve onderneming*, Den Haag 1982.

Woorst, G.J. ter, *De coöperatie; opzet, structuur en werkwijze*, Utrecht 1989.

Wijst, M.A. van der, *Brabantse handels- en fabrieksmerken 1881-1899*, in *Brabants heem*, jrg. XXXIV (1982), 97-103.

Zande, K.H.M. van der, *Beknopt leerboek der zuivelbereiding*, Groningen 1895.

Zanden, J.L. van, *De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw in de negentiende eeuw 1800-1914*, Utrecht 1985.

Zee, Th. van der, *De Friesche boeren-coöperaties in haar maatschappelijk verband; een studie van gemeenschapsleven*, Sneek 1933.

Zeeuwe, A.J.M., *Het archief van de rijkszuivelconsulentschappen in de provincie Noord-Brabant (1904-1969)*, Tilburg 1981.

Zeeuwe, A.J.M., *Inventaris van het archief van het rijkszuivelconsulentschap voor Limburg te Roermond (1920-1958)*, Tilburg 1981.

Zoetmulder, S.H.A.M., *Honderd jaren OostBrabants bedrijfsleven 1852-1952; gedenkboek in opdracht van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Oostelijk Noord-Brabant te Eindhoven bij gelegenheid van haar honderdjarig bestaan*, Eindhoven 1952.

De Zuidwillemsvaart, 1893.

Zijderveld, A.C., *De samenleving als schouwspel; een sociologisch leer- en leesboek*, Den Haag 1987.

Zijderveld, A.C., *Individualisering en anti-institutionalisme*, in A. van den Broek en B. Seuren (red.), *Individualisering en solidariteit; Oldendorff-lezingen 1994*, Tilburg 1994, 3-18.

LIJST VAN SCHEMA'S, TABELLEN EN KAARTEN

- Schema 1 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Weert 148
- Schema 2 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Weert 149
- Schema 3 De vorming van nieuwe buurtschapscoöperaties in de omgeving Helden/Horst 149
- Schema 4 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Helden/Horst 151
- Schema 5 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Deurne 154
- Schema 6 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Deurne 155
- Schema 7 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Oploo/Venray 157
- Schema 8 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Oploo/Venray 157
- Schema 9 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Roermond 161
- Schema 10 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Roermond 162
- Schema 11 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Venlo 165
- Schema 12 De vorming van interlokale zuivelcoöperaties in de omgeving Bladel 169
- Schema 13 De vorming van lokale zuivelcoöperaties in de omgeving Eindhoven 174
- Tabel 1 Aantal coöperatieve zuivelfabrieken op de zandgronden van Noord-Brabant en Limburg, 1900-1950 191
- Tabel 2 Aantal coöperatieve Zuivelfabrieken naar hoeveelheid verwerkte melk per jaar (x miljoen kg.), 1930 193
- Tabel 3 Overzicht van de boterproductie in een aantal coöperatieve handkrachtfabrieken, 1897-1900 (in kg. per jaar)
- Tabel 4 Overzicht van de boterproductie in zes coöperatieve stoomzuivelfabrieken, 1910-1939 (in kg. per jaar) 248
- Tabel 5 Overzicht van de jaarlijkse boteraanvoer bij de afdeling Boterexport ZNZ, ZEV-Brabant en de botermijn in 's-Hertogenbosch, 1920-1939 (in kg.) 331
- Tabel 6 Gemiddelde prijs per kg. boter in gulden, 1920-1932 357
- Tabel 7 Uitbetaald melkgeld per 100 kg. melk in een aantal coöperatieve zuivelfabrieken, 1930-1950 379
- Tabel 8 Aantal melk- en kalkkoeien per 100 ha. cultuurgrond, 1910-1949 425
- Tabel 9 Gemiddeld aantal koeien per lid van de bij de ZNZ aangesloten zuivelcoöperaties, 1895-1940 425
- Tabel 10 Verdeling van het aantal koeien van de leden der CZ 'St. Laurentius'te Vierlingsbeek, 1911-1946 426
- Tabel 11 Gemiddelde melklevering per koe van de leden van de bij de ZNZ aangesloten zuivelcoöperaties (in kilogrammen per jaar), 1895-1940 427
- Kaart 1 Overzicht van de coöperatieve zuivelfabrieken op de zandgronden in Noord-Brabant en Limburg, 1899. 194
- Kaart 2 Overzicht van de coöperatieve zuivelfabrieken op de zandgronden in Noord-Brabant en Limburg, 1910. 194
- Kaart 3 Overzicht van de coöperatieve zuivelfabrieken op de zandgronden in Noord-Brabant en Limburg, 1918. 195
- Kaart 4 Overzicht van de coöperatieve zuivelfabrieken op de zandgronden in Noord-Brabant en Limburg, 1950. 195

LIJST VAN AFKORTINGEN

Verenigingen/instellingen

BCE	Botercontrolestation Eindhoven
BCM	Botercontrolestation Maastricht
BZB	Brabantsche Zuivelbond
CBTB	Christelijke Boeren- en Tuindersbond
CCB	Coöperatieve Centrale Boerenleenbank
COC	Coöperatieve Overrnkelverwerkingscentrale
CTM	Coöperatieve Tilburgsche Melkinrichting
CZNZ	Coöperatieve Zuid-Nederlandse Zuivelbond
FNZ	Algemeene Nederlandsche Zuivelbond (Federatieve vereniging van bonden van coöperatieve zuivelfabrieken)
KNBTB	Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond
KNLC	Koninklijk Nederlandsch Landbouw Comité
LCB	Limburgsche Christelijke Boerenbond LLB Limburgsche Landbouwbond
LLTB	Limburgsche Land- en Tuinbouwbond NBZ Noord-Brabantsche Zuivelbond
NCB	Noordbrabantsche Christelijke Boerenbond
NCZ	Nederlandsche Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale
ZEV	Coöperatieve Zuivel-Export-Vereeniging Brabant
ZKB	Zuivel-Kwaliteitscontrole-Bureau ZNZ Zuid-Nederlandsche Zuivelbond

Overig

ABH	Archief Bisdom 's-Hertogenbosch
ARZC	Archief rijkszuivelconsulentschap(pen)
AVDC	Archief voorgangers DMV-Campina
a.w.	aangehaald werk
CZ	coöperatieve zuivelfabriek
e.v.	en verder
GA	Gemeentearchief
ha.	hectare
hfk.	hoofdstuk
inv.nr.	inventaris nummer
jrg.	jaargang
kcal.	kilocalorie
kg.	kilogram
k.i.	kunstmatige inseminatie
KUB	Katholieke Universiteit Brabant
lt.	liter
nr.	nummer
pag.	pagina
pk.	paardekracht
RAL	Rijksarchief Limburg
RANB	Rijksarchief Noord-Brabant
red.	redactie
SA	Streekarchief
SAE	Streekarchief regio Eindhoven-Kempenland
SHC	Sociaal Historisch Centrum voor Limburg
t.a.p.	ter aangehaalde plaatse
z.j.	zonder aanduiding jaar
z.pl.	zonder aanduiding plaats

Foto tekst

blz.	
3	<i>Boerenerf in Noord-Brabant, 1943. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
23	<i>Een weinig voorkomend beeld: een boer aan de karnton. De boterbereiding is vrijwel algemeen vrouwenwerk. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
43	<i>Het gemengd bedrijf op de zandgronden is een gezinsbedrijf met veel en goedkope arbeidskrachten maar zonder financieel kapitaal. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
46	<i>Boerenkinderen op erf, Bavel circa 1890. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
49	<i>In de negentiende eeuw komen deze koeien op de zand- en heidegronden in het zuiden veelvuldig voor. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
51	<i>De stootkarn wordt op de boerderijen in de Noordbrabantse en Limburgse zandstreken algemeen gebruikt om boter te maken. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
55	
55	
76	<i>Brabants boerenmeisje gaat met twee koeien over een mul zandpad. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
87	<i>J.J.C. Ament, oprichter van de coöperatieve boterfabriek in Tungelroy en voorman in het zuivelorganisatiewezen. (Bron: RANB, AVDC)</i>
93	<i>.Th. herheggen ontwikkelde zich via het openbaar bestuur en de coöperatieve zuivelfabriek te Buggenum tot een boerenemancipator. (Bron: RANB, AVDC)</i>
97	<i>Het gebouw van de voormalige handkrachtfabriek in het buurtschap Geisteren bij Wanssum. (Foto: P. Swenker. Bron: RANB, AVDC)</i>
105	<i>Door de hoge ramen heeft de zuivelfabriek te Oisterwijk iets weg van een kerk. De allure die het fabrieksgebouw daarmee uitstraalt, drukt de belangrijke plaats van de zuivelfabriek in de dorpsgemeenschap uit. (Bron: RANB, AVDC)</i>
108	<i>Melkaanvoer aan de coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Benedictus' te Eersel, die in 1913 is ontstaan uit drie buurtschapscoöperaties te Eersel en de coöperatie uit Duizel. (Bron: RANB, AVDC)</i>
114	<i>De bouw van een nieuwe fabriek voor de zuivelcoöperatie in Prinsenbeek, 1930. (Foto: Joh. Celdtmeijer. Bron: RANB AVDC)</i>
114	<i>Melkventers met paarden en karren voerde coöperatieve melkinrichting 'St. Martinus' te Venlo. (Bron: RANB, AVDC)</i>
123	<i>Bij een bombardement op 31 mei 1944 raakt de zuivelfabriek 'Het Anker' te Roosendaal zeer zwaar beschadigd. Onder het personeel vallen vele doden en gewonden. Op de foto de ravage na het bombardement. (Foto: J. Sturm. Bron: GA Roosendaal en Nispen)</i>
131	<i>De hoofdrolspelers in het reorganisatieproces van de ZNZ, 1947. Zittend de oprichters van de CZNZ, v. l. n. r.: J. Loonen, E Smits van Oyen en F. Slangen. Staand v. l. n. r.: de secretaris van de CZNZ, J.M. Teepen, en de secretaris van de ZNZ, G. Oyen. (Bron: RANB, AVDC)</i>
147	<i>Symbolische weergave van het samengaan van de coöperaties te Stramproy en Tungelroy in 1926. Een gedenksteen met deze weergave is bevestigd aan de voorgevel van het fabrieksgebouw (zie afbeelding pag. 150). (Bron: RANB, AVDC)</i>
150	<i>De coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. AnthoniusAbt'te Stramproy, waar vanaf 1926 boeren uit Stramproy en Tungelroy hun melk brengen. De gedenksteen (afbeelding op pag. 147) bevindt zich bovenaan de gevel. (Bron: RANB, AVDC)</i>
152	<i>Melkrijders voeren de melk aan bij de zuivelcoöperatie te Panningen. (Bron: RANB, AVDC)</i>
159	<i>Het gebouw van de voormalige handkrachtfabriek in het buurtschap Leunen bij Venray. (Foto: P. Swenker. Bron: RANB, AVDC)</i>

163	<i>De coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Antonius'te Panheel. (Bron: RANB, AVDC)</i>
164	<i>Personeel van de coöperatieve zuivelfabriek 'St. Petrus en Paulus' te Kessel, voor het plateau waarop de melkontvangst plaatsvindt. Voor de mannen staan twee botervaten. (Bron: RANB, AVDC)</i>
167	<i>De wegen en paden in de meest afgelegen en arme gebieden zijn veelal onverhard en daardoor slecht begaanbaar. Hier nemen twee boerinnen koeien mee over een zandpad. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
168	<i>De coöperatieve stoomzuivelfabriek 'De Beersen'komt in 1918 tot stand uit een ie van 'De Goede Hoop'te Middelbeers en 'De Vooruitgang'te Oostelbeers. (Bron: RANB, AVDC)</i>
175	<i>De coöperatieve zuivelfabriek 'St. Clemens'te Nuenen (foto) wordt in 1929 gesloten. De leden gaan over naar 'St. Joseph'te Eindhoven. (Bron: RANB, AVDC)</i>
182	<i>De coöperatieve zuivelfabriek 'K Henricus'te Uden. Een beeld van de heilige naar wie de coöperarie is genoemd, prijkt in een nis aan de voorgevel (links). (Bron: RANB, AVDC)</i>
185	<i>De wegen in het westen van Noord-Brabant zijn veelal verhard. Dit gebied ligt dan ook veel minder geïsoleerd dan het oostelijk zandgebied. Op de foto de klinkerweg van Roosendaal naar Wouw rond 1910. (Prentbriefkaart Nauta. Bron: GA Roosendaal en Nispen)</i>
189	<i>De coöperatieve stoomzuivelfabriek 'Het Anker' te Roosendaal in 1915. In vergelijking met defabrieken in de oostelijke zandstreken is dit een groot complex. Links de ook al niet onaanzienlijke directeurswoning. (Uit: Noordbrabants nijverheid. Bron: GA Roosendaal en Nispen)</i>
205	Hoofdstuk 5
207	<i>Personeel en helpers van de handkrachtfabriek te Tungelroy tonen de karn, boterkneder en ander materiaal. De centrifuge staat klaarblijkelijk nog in het gebouw. (Bron: RANB, AVDC)</i>
208	<i>Reconstructie van de indeling van een handkrachtfabriek. In het werklokaal staan de centrifuge (1), karn (2), kneedtafel (3) en karnemelkbak (4).</i>
213	<i>De stoommachine in de coöperatieve zuivelfabriek te Heijthuisen. (Bron: RANB, AVDC)</i>
216	<i>Plattegrond van de stoomzuivelfabriek 'St. Antonius' in Budel (1914)</i>
224	<i>De coöperatieve zuivelfabriek 'St. Martinus' te Weert. Het gebouw straalt een aan soberheid grenzende degelijkheid uit. Alleen het metselwerk en het beeld van de patroonheilige aan de voorgevel bieden enige versiering. (Bron: RANB AVDC)</i>
231	<i>Het personeel van de coöperatieve zuivelfabriek te Sint-Oedenrode in 1916. Zittend v.l.n. r.: de assistent-directeur, de directeur, de ondermelktapper en de machinist. Staand v.l.n.r.: de melkweger een venter, de botermaker, een venter en de centrifugist. Het verschil in functieniveau komt fraai tot uitdrukking in het uiterlijk voorkomen van de personeelsleden. (Bron: RANB, AVDC)</i>
244	<i>Handkrachtcentrifuge. De melk wordt in de bak bovenop het apparaat geschonken. Uit de twee pijpjes onderaan de centrifuge stromen de ondermelk (bovenste pijpje) en de room (onderste pijpje). Het apparaat wordt met de slinger (rechts) in beweging gebracht. (Bron: collectie auteur)</i>
246	
246	
250	??
260	<i>Het met putwater schoongemaakte melkgerei staat te drogen op het erf. De hygiënische omstandigheden bij de melkwinning en -bewaring zijn nog verre van optimaal. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
264	<i>Monstername van de aangevoerde melk bij de zuivelcoöperatie te Helvoirt, circa 1948. (Bron: RANB, AVDC)</i>
296	<i>Propaganda voor het rijks botermerk: de dienstmeid heeft, tot ergernis van mevrouw, margarine gekocht. (Bron: collectie M. C.A. van der Heijden, Vught)</i>
298	<i>Fabrieken bewaren de boter soms nog in Keulse potten. Vaten, kisten en kartonnen dozen vinden allengs meer toepassing. (Bron: RANB, AVDC)</i>
301	<i>Wikkel voor boter van de coöperatieve stoomzuivelfabriek 'St. Odulphus' te Oirschot, 1940. (Bron: collectie M. C.A. van der Heijden, Vught)</i>

303	<i>De coöperatieve zuivelfabriek 'Venray' presenteert zijn produkten op de landbouwtentoonstelling te Venray in 1949. (Foto: Foto- en filmbedrijf Tempo. Bron: RANB, AVDC)</i>
308	<i>Het gebouw van de coöperatieve botermijn te Maastricht, 1901-1913. (Bron: RANB, AVDC)</i>
324	<i>De botermijn te Maastricht (vanaf 913) met koelwagons voor de verzending van boter. (Bron: RANB, AVDC)</i>
327	<i>De vaten boter worden bij het Zuid-Nederlandsch Koelhuis te Roermond aangevoerd. (Bron: RANB, AVDC)</i>
328	<i>Automatische verpakking en het inblikken van boter in het ompaklokaal van de afdeling Boterexport van de ZNZ te Roermond. (Bron: RANB, AVDC)</i>
330	<i>Het hoofdkantoor van de ZEV te Breda, dat in 1939 wordt betrokken. (Bron: RANB, AVDC)</i>
336	<i>Een venter van de coöperatieve zuivelfabriek 'St. Oda' te Sint-Oedenrode laadt aan de rechterzijde van de fabriek zijn kar met melk en melkprodukten. (Bron: RANB, AVDC)</i>
355	<i>De op de Maastrichtse mijn verhandelde boter gaat de wagons in voor verder transport. (Bron: RANB, AVDC)</i>
364	
364	
385	<i>Melkrijders halen de melk van de boerderijen op en brengen deze naar de fabriek Eventuele ondermelk komt mee terug naar de boerenbedrijven. Voor deze ritten kunnen de leden van de coöperatie - veelal jaarlijks - inschrijven. Hier laat een melkrijder zijn paard drinken op een boerenerf. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
	Hoofdstuk 8
398	<i>Met het wegvallen van de boterbereiding kan de boerin meer aandacht geven aan haar andere bedrijfstaken. Daaronder valt ook de verzorging van de kippen, van oudsher een boerinentaak, omdat dit op het boerenerf kan plaatsvinden en dus goed te combineren is met de zorg voor kinderen en huishouden. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
405	<i>Noordbrabants boerengezin. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
416	<i>Het gebouw van de coöperatieve zuivelfabriek te Oerle (foto) krijgt eindjaren veertig een bestemming als k.i.-station van de coöperatieve zuivelvereniging 'De Kempen'. (Bron: RANB, AVDC)</i>
424	<i>Veemarkt te Roosendaal, circa 1920. (Bron: GA Roosendaal en Nispen)</i>
430	<i>De deelnemers aan een melkcursus voor mannen in Oirschot, jaren twintig. Tussen de deelnemers staan de directeur van de zuivelfabriek, M. van der Heijden (kleinste man met hoed) en de rijkszuivelconsulent, E. Tonkes Struif (andere man met hoed). (Bron: collectie auteur)</i>
432	<i>Mannen leren op de juiste wijze melken op een melkcursus te Oirschot, jaren twintig. (Bron: collectie M.C.A. van der Heijden, Vught)</i>
435	<i>Een hygiënische behandeling van het melkgerei komt de kwaliteit van de melk voor zuivelbereiding ten goede. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
	Hoofdstuk 9
447	<i>P.J. Truyen, een van de oprichters en de eerste voorzitter van de 71VZ tussen 1893 en 1921. (Bron: RANB, AVDC)</i>
448	<i>Het bestuur van de ZNZ bij het 35 jarig. jubileum van de bond op 28 september 1928. (Foto: Fotopersbureau Het Zuiden. Bron: RANB, AVDC)</i>
449	<i>J. C. van Beek, voorzitter van de ZNZ vanaf 1933. (Bron: RANB, AVDC)</i>
453	<i>Propaganda voor het rijksbotermerk, waarin de margarine-industrie het moet ontgelden. (Bron: collectie M.C.A. van der Heijden, Vught)</i>
456	<i>Net laboratorium van de ZNZ voor boteronderzoek en bacteriologische controle. (Bron: RANB, AVDC)</i>
459	<i>P. Veuskens, van 1903 tot 1934 technisch ambtenaar van de ZNZ. (Bron: RANB, AVDC)</i>
467	<i>A.J. van Gorp, eerste voorzitter van de BZB van 1909 tot 1922. (Bron: RANB, AVDC)</i>
467	<i>Joh.M. Vos, voorzitter van de BZB tussen 1922 en 1945. (Bron: RANB, AVDC)</i>
469	<i>Het gebouw van de BZB in Breda. (Bron: RANB, AVDC)</i>
470	<i>Het bestuur van de BZB bijeen ter gelegenheid van de viering van het 25 jarig jubileum van de bond in 1934.</i>

	<i>Zittend v.l.n.r.: P. Aarts (Bergeyk), geestelijk adviseur deken P.G.K Dirckr, Joh.M. Vos (voorzitter), J. van Poppel en C.J. Janse (secretaris). Staand v.l.n. r.: WA. van As (directeur ZEV), C. Zwagerman (zuivelconsulent in Zeeland), Th. Terwisscha van Scheltinga, E. Tonkes Struif (zuivelconsulent in NoordBrabant), C. van Uden, H.P. de Jong (voorzitter vanaf 1945) en J.G. Addink. (Bron: RANB, AVDC)</i>
472	<i>Keurmeesters keuren de boter op een centrale boterkeuring. (Bron: RANB, AVDC)</i>
473	<i>Erediploma uitgereikt door de BZB aan de coöperatieve zuivelfabriek te Ulvenhout in 1947, nadat de fabriek op de boterkeuringen tien jaarlijkse diploma's heeft behaald. (Bron: RANB, AVDC)</i>
	Hoofdstuk 10
501	<i>De langgevelboerderij is een veel voorkomend boerderijtype op de zandgronden. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
503	<i>Stal met koeien te Ulvenhout. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
503	<i>Stal met koeien te Ulvenhout. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
510	<i>Spelende kinderen op boerenerf. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
512	<i>Leslokaal van de RKLandbouwwinterschool te Roosendaal, 1930. (Bron: GA Roosendaal en Nispen)</i>
518	<i>Melkcursus voor jonge boerinnen in Oirschot, jaren twintig. (Bron: collectie M.C.A. van der Heijden, Vught)</i>
521	<i>Boerinnen vormen het aanspreekpunt voor hygiënische maatregelen. "Zindelijk zijn en blijven, is een leus voor meisjes en wijven ", is een in zuivelkringen gebezigd motto. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
523	<i>Een boerengezin met veel jonge kinderen verkeert in een onproductieve, fase voor het boerenbedrijf Er is veel tijd en arbeid nodig voor de verzorging van de kinderen, terwijl deze nog niet mee kunnen helpen op de boerderij. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
529	<i>Boerenverhuizing in Goirle, 1941. Vele dorpsgenoten lopen uit om de `overtrek' te begeleiden. Dit is een van de lokale evenementen waarbij de dorpsolidariteit tot uiting komt. (Bron: KUB, Brabantcollectie)</i>
533	<i>Voor de boerenbevolking biedt de verkoop van produkten op de markten in de steden een mogelijkheid tot contact met de stedelijke cultuur. Deze boerinnen verlaten Breda, nadat zij hun waren op de markt hebben uitgevent (1903). (Bron: GA Breda)</i>
536	<i>De coöperatieve zuivelfabriek `De Boerenbond' te Sevenum. Rechts voor de fabriek staat een kruisbeeld: een teken van verbondenheid met het katholieke geloof. (Bron: RANB, AVDC)</i>
539	<i>Boer, kerk en zuivel. Het 35-jarig jubileum van E Culema als directeur van de coöperatieve melkinrichting 'St. Jan viert men in 1953 te 's-Hertogenbosch met onder meer een heilige mis in de, inmiddels afgebroken, Leonarduskerk De leden van de coöperatie zijn in grote getale aanwezig. (Bron: RANB, AVDC)</i>
	Hoofdstuk 11
561	<i>Jubileumvieringen van coöperatieve zuivelfabrieken zijn bij uitstek gelegenheden waar het gevoel van saamhorigheid zich, in informele sfeer, nog uit. Deze coöperanten vieren in 1951 het vijftigjarig bestaan van `hun 'coöperatievezuivelfabriek ' Helpt Elkander' te Hoeven. (Foto: Fotopersbureau Het Zuiden. Bron: RANB, AVDC)</i>

Index van geografische namen

Opmerkingen: xxx* is een foto - niet in pdf-versie

blz. nummer is die van het boek – zoeken in pdf-versie met [xxx] / blz 99 dus als [099]

‘moeilijke woorden’ hebben als extra een ‘_’ afsluiting / Acht bv. zoeken als ‘acht_’

A

Aalbeek: 457.

Aarle-Rixtel: 153, 154-156, 576.

Acht_ : 174.

Afferden: 513.

Alphen: 186, 187, 314, 468, 472, 583.

Ameland: 99.

Amsterdam: 28, 59, 293, 302.

Antwerpen: 59, 160, 185, 186, 467.

Antwerpen (provincie): 100.

Arcen: 112, 163, 165, 535.

-Dorp: 165, 579.

-Velden: 164, 165, 579.

Arendonk: 167.

Arkel: 468.

Arnhem: 470, 471, 483, 484.

Assen_ : 319.

Asten: 65, 66, 111, 112, 145, 146, 152-154, 156, 207, 230, 233, 236, 237, 241, 242, 247, 269, 275, 372, 377, 379, 491, 496, 576.

-Dorp: 156, 530, 576.

-Heusden: 155, 156, 496, 530, 576.

-Ommel: 154, 155, 576.

Australië: 60, 66, 124, 354, 356, 359, 407.

Azenray: 161, 162, 578.

B

Baardwijk: 177.

Baarle-Nassau: 106, 184-187, 191, 241, 255, 314, 379, 398, 416, 428/429, 583.

Baarlo: 165, 247, 379, 579.

Baexem: 150, 160-162, 578.

-Schorestraat: 578.

Bakel: 98, 153, 155, 156, 159, 577.

Baronie van Breda: 42.

Bavel: 46*, 99, 100, 187, 188, 214, 235, 239, 244, 270, 276, 297, 299, 314, 316, 333, 336-339, 368, 387, 409, 492, 535-537, 583.

Beegden: 86, 161-163, 245, 578.

Beek_ : 87, 325.

Beek en Donk: 81, 146, 153-156, 174, 577.

Beemster: 28.

Beers: 419.

Beesel: 161-163, 405, 422, 578.

Belfeld: 165, 579.

België: 34, 35, 57, 63, 65, 66, 97, 100, 106, 107, 134, 187, 188, 207, 254, 303, 304, 306-308, 314, 316, 319, 322, 324, 329, 339, 354-359, 362, 449, 452, 462, 463, 479, 480, 504, 563, 564, 568*.

Belgisch Brabant: 97.

Belgisch Limburg: 100, 106, 563.

Belgische Kempen: 43, 100.

Bergen_ : 123, 124, 157, 159, 165, 577.

-Aijen: 157, 577.

-Dorp: 157, 577.

-Well: 157, 577.

-Wellerlooi: 157, 577.

Bergen op Zoom: 34, 35, 171, 180, 184-186, 188, 190, 191, 226, 236, 245, 255, 303, 335, 337, 511, 570, 584.

Bergeyk: 47, 81, 92, 115-119, 127, 128, 133, 167/170, 215, 228, 229, 252, 314, 329, 339, 365, 386, 387, 421, 460, 470*.

580.

-Broekstraat: 92.

-Eikereind: 92.

-Hof: 92, 170, 580.

-Loo: 92, 168, 169, 580.

-Weebosch: 168, 169, 580.

Berghem: 81, 130, 180, 181, 239, 248, 255, 379, 582.

Berkel_ : 172, 177.

Berlicum: 85, 123, 171, 172, 178, 179, 332, 379, 436, 437, 525, 582.

Berlijn: 228.

Best_ : 112, 173, 175, 176, 304, 315, 317, 581.

Beugen: 157, 159, 183, 419, 457, 577.

-Rijkevoort: 577.

Biest-Houtakker: 176.

Bladel: 108, 112, 117, 119, 166-170, 191, 193, 215, 273, 297, 480, 489*, 494, 535, 580.

Blerik: 306.

Bleskensgraaf: 468.

Blitterswijk: 157-159, 577.

Bodegraven: 61, 293.

Boekel: 56, 58, 63, 145, 153, 154, 156, 184, 214, 577.

-Molenwijk: 154, 577.

Bolsward: 271, 272, 278, 483, 493, 494.

Borkel: 170.

Borkel en Schaft: 98, 170, 581.

Bosschenhoofd: 186.

Boxmeer: 159.

Boxtel: 56, 100, 101, 103, 105, 116, 172, 175-177, 179, 180, 227, 235, 298, 306, 307, 314, 316, 333, 381, 479, 480, 512, 513, 582.

Brazilië: 339.

Breda: 35, 36, 53, 54, 55*, 100, 116, 122, 130, 131, 184-188, 191, 193, 225, 236, 255, 303, 306, 329, 330*, 333, 336, 361, 469, 469*, 471, 476-478, 499, 513, 533*, 540, 570, 572, 583.

Bree_ : 97, 563.

Broekhuizen: 157-159, 577.

Broekhuizenvorst: 159.

Brussel: 43, 57, 97, 304, 305, 322, 452.

Budel: 144, 149, 150, 151, 216*, 223, 242, 373, 575.

-Schoordijk: 149, 575.

-Schoot: 149, 575.

Buggenum: 94, 97, 160, 161, 163, 247, 578.

C

Canada: 134, 339, 407.

Capelle: 329.

Castelre: 187, 583.

Casteren: 167-169, 580.

Chaan: 100, 186, 187, 583.

Chili: 339.

Cromvoirt: 34, 178.

Cuijk: 122, 128, 179, 180, 182-184, 332, 339, 419, 461, 583.

D

Dedemsvaart: 516.

Den Dungen: 173, 178, 179, 480, 582.

Denemarken: 23, 25, 59, 60, 75, 97, 124, 220, 232, 398, 569.

Deurne: 98, 122, 144-146, 153-156, 191, 222, 233, 306, 423, 447, 513, 576, 577.

-Dorp: 577.

-Haageind: 154, 155, 577.

-Neerkant: 154, 156, 577.

-Zeilberg: 154, 155, 577.

Deurnsche kanaal: 145.

Didam: 24, 99, 210.

Dieden : 211.

Diedensche Sluis: 480.

Diessen: 116, 170, 176, 177.

-Baarschot: 176, 581.

-Dorp: 581.

Dieteren: 578.

Dinteloord: 185.

Dinther: 182, 183, 316, 583.

Dommelen: 63, 170, 247, 581.

Dongen: 81, 83, 100, 176, 177, 240, 284*, 314, 333, 409, 468, 478, 581.

Dordrecht: 474.

Dorst: 122, 187, 188, 583.

Drenthe: 6, 22, 24, 30, 31, 320.

Drunen: 34, 83, 172, 177-179, 300, 314, 323, 333, 582.

Duitsland: 16, 34, 54, 65, 87, 108, 116, 122, 293, 302, 303, 307, 308, 313, 319, 322, 324, 328, 352, 354-360, 366, 367, 397, 401, 406, 411, 452, 563.

Duizel: 90, 108*, 110, 167, 169, 424, 543, 580.

Dusseldorf: 312.

E

Echt : 63, 160, 163, 202*, 237, 240, 254, 363, 369, 371, 372, 382, 513, 578.

-Berkelaer: 578.

-Dorp: 578.

-Gebroek: 578.

-Koningsbosch: 578.

Eenrum: 87.

Eersel: 95, 97, 108*, 110, 116, 129, 133, 166, 167, 169, 170, 218, 247, 248, 274, 379, 381, 424, 513, 580.

-Dorp: 167, 169.

-Dijk: 580.

-Hint: 580.

-Hoogstraat: 580.

-Markt: 580.

-Schadewijk: 167, 169.

Eibergen: 99.

Eindhoven: 16, 35, 36, 58, 64, 83, 85, 90, 99, 101, 103, 104, 108, 113, 116, 117, 125, 128-130, 133, 134, 146, 154, 166, 167, 170-174, 175, 175*, 176, 179, 191, 192, 196, 225-227, 231, 233, 235, 236, 249-251, 254, 256, 262, 263, 265, 298, 299, 303, 306, 307, 311, 312, 315-322, 335, 337, 339, 352, 353, 362, 363, 365, 369, 398, 419-421, 454, 455, 461-465, 479, 480, 513, 557, 570-572, 581.

El : 149-151, 433, 575.

Elshout: 83, 172, 178, 300, 323, 582.

Elst : 480.

Empel: 211.

H

Herpen: 180, 303.

-Dorp: 181, 582.

-Koolwijk: 181, 582.

Herpt: 315.

Herten: 161-163, 578.

-Ool: 162, 57K

's-Hertogenbosch: 35, 36, 53, 54, 57-59, 61, 62, 65-67, 85, 90, 116, 119, 171-173, 177-182, 185, 191, 192, 225, 226, 236, 272, 278, 293, 299, 303, 306, 307, 314-318, 330, 331*, 333, 340, 353-357, 364*, 367, 371, 414, 419, 477-479, 481, 499, 511, 539, 539*, 570, 572, 582.

Heijthuizen: 56, 149, 150, 151, 213*, 225, 238, 276, 360, 422, 492, 495, 557, 575.

Hildesheim: 220.

Hilvarenbeek: 172, 176, 177, 420-422, 479, 582.

-Esbeek: 582.

-Roverti 480.

Hoensbroek: 328.

Hoeven: 100, 186, 188, 190, 230, 315, 561 *, 584.
Holland: 54, 58, 185.
Holtum: 579.
Hoogeloon: 116, 130, 133, 167-170, 224*, 580.
Hongerheide: 185, 186.
Hoogeveen: 24.
Hoorn: 220.
Horn: 162, 163, 433, 579.
Horst: 113, 144, 149, 151-153, 159, 164, 191, 305, 400, 513, 576.
-America: 149, 576.
-Hegelsum: 149, 576.
-Middelijk: 149, 576.
-Oostenrijk: 149, 576.
Houthem: 452.
Husel: 167-169, 580.
Hunsel: 147, 150, 575.
-Dorp: 149, 575.
-Haelder: 149, 575.
Huijbergen: 188, 190, 315, 333, 339, 373, 536, 584.

I

Ierland: 65.
Indië: 59.
Ittervoort: 150, 163. II: 6, 28, 29, 30.
IJsselstreek: 419.

K

Kalmthout: 185.
Kelpen: 150.
Kempen: 8, 35, 37, 45-47, 58, 84, 93, 95, 101, 102, 144, 166, 167, 171, 173, 174, 176, 177, 185, 191-193, 194*, 196, 379, 420, 421, 505, 530, 542, 559, 562, 569, 573, 580.
Kerkrade: 310.
Kessel: 152, 163, 164*, 165, 579.
Keulen: 312.
Knegsel: 110, 167-169, 398, 580.
Krimpenerwaard: 26.

L

Lage-Zwaluwe: 172.
Land van Cuijk: 10, 404, 419, 423.
Land van Gouda en Woerden: 26.
Langstraat: 116.
Ledeacker: 158.
Leende: 170, 581.
-Strijp: 170, 581.
Leeuwarden: 126, 339, 354, 356, 357.
Leeuwen: 313.
Leiden: 23, 63, 362, 452.
Leur: 63.
Leveroy: 149, 575.
Liempde: 174-176, 316, 339, 581.
Liempde, Klein: 480.
Lierop: 63, 122, 145, 146, 153, 156, 254, 427, 514, 515, 577.
-Hersel: 153, 577.
Lieshout: 145, 146, 155, 156, 175, 183, 577.
Liessel: 95, 123, 145, 146, 153, 154, 156, 235, 239, 240, 268, 306, 387, 493, 536, 569, 577.
Limburg: passim.
Linden: 182, 183, 583.
Linne: 160-163, 579.
Lith: 307, 315, 333, 479.

Lithoyen: 54.
Londen: 59, 60, 339.
Loon op Zand: 177.
Lopikerwaard: 26.
Lottum: 163-165, 579.
Luik: 57.
Luyksgestel: 167-169,580.

M

Maarheeze: 87, 96,150,170,521, 575.
Maas: 54, 144, 160, 411.
Maasbracht: 160-163,422,579.
-Beek: 579.
Maasbree: 152,164-166,579.
-Dorp: 163, 579.
-Heeske: 163, 164, 579.
-Kortehei: 164, 579.
-Rinkesfort: 164, 579.
-Tongerlo: 164, 574.
Maashees: 157, 159, 419, 578.
Maaskant: 43, 179.
Maasniel: 161-163,579.
Maastricht: 78, 94, 107, 108, 160, 164, 183, 247, 263, 274, 276, 300, 303-308, 308*, 309-313, 315, 316, 318, 320, 322-324, 324*, 326, 352355, 355*, 356, 361, 366, 380, 387, 399, 400, 401, 449-452, 454, 462-466, 479, 518, 570-572.
Made: 336.
Makkinga: 305.
Mastbos: 186.
Meerle: 152, 187.
Meerlo: 157-159.
-Swolgen: 578.
Meerssen: 25,513.
Megen: 181.
Meierij: 10, 42, 57-59, 144, 214, 400, 404, 419, 423, 425, 466, 545.
Melick: 161-163,579.
-Waterscheid: 161, 579.
Merum: 161, 579.
Meterik: 112, 122, 149, 152, 576.
Mexico: 339.
Meijel: 93, 94, 101, 123, 145, 150-152, 218, 274, 576.
-Donk: 151, 576.
-Dorp: 151, 576.
-Molenstraat: 151, 576.
Middelbeers: 116,167, 168, 168*, 169,170, 580.
Midden-Brabant: 42, 130, 172, 185, 193, 194*, 209, 271, 276, 316, 384, 446, 506, 538, 540, 571.
Midden-Limburg: 7, 10, 37, 160, 365, 402, 411, 461,500, 569,573.
Midden-Nederland: 31.
Midwolda: 90.
Mierde, Hooge en Lage: 167-169, 423, 580.
Mierlo: 153,154,156, 577.
-Broek: 154, 211, 577.
-Dorp: 156.
-Hout: 154, 156, 577.
-Overakker: 154, 577.
Milheeze: 153,155, 577.
Mill: 35, 179, 181, 183, 191, 271, 307, 316, 317, 480, 583.
Moergestel: 116, 173, 176, 177, 479, 582.
Molenbeek: 34.
Mbnchen-Gladbach: 452.

Montfort: 160-163,579.
Mortel: 120, 122, 153, 156, 242, 377, 399, 496, 577.

N

Nederland: passim.

Nederweert: 145, 147, 148, 150-152, 212, 221, 575.

-Boeket: 147, 148, 575.

-Bossersstraat: 147, 148, 575.

-Dijk: 147, 148, 575.

-Horik: 147, 148, 575.

-Hulsel: 147,148, 575.

-Kraan: 147,148, 575.

-Rosveld: 147, 148, 575.

-Strateris: 147, 148, 575.

Nederwetten: 581.

Neer: 150, 161, 163, 360, 458, 536, 579.

-Rijksweg: 161, 579.

-Steeg: 161, 579.

Neeritter: 150, 162, 163, 196, 579.

Netersel: 167-169, 580.

New York: 356.

Nieuw Gastel: 34.

Nieuw-Zeeland: 60,134, 354, 356, 359, 407.

Nieuwendijk: 468.

Nijmegen: 160, 178, 180, 181, 183.

Nispen: 185, 188-190, 236, 530,584.

Nistelrode: 180,181, 183, 316, 582.

Noord-Brabant: passim.

Noord-Holland: 8, 22, 23, 28-31,48, 62, 422, 558.

Noord-Limburg: 7, 10, 37, 54, 134, 160, 363, 367, 376, 400, 402, 404, 411, 419, 423, 425, 446, 461, 500, 566, 569, 573.

Noord-Nederland: 272, 563.

-Noordervaart: 145.

Noordoost-Brabant: 35-37, 112, 130, 144, 180, 191-193, 194*, 202*, 316, 367, 379, 559, 560, 563, 570, 571, 582.

Noordoostpolder: 411.

Noordwest-Brabant: 7.

Nuene: 58, 75, 96, 174, 175, 175*, 176, 211, 251, 581.

Nuland: 122, 123, 178, 179, 181, 316, 582.

Nunhem: 150, 163.

O

Oeffelt: 159, 183.

Oerle: 116, 129, 133, 168-170, 416*, 421, 580.

-Kerk: 580.

-Zand: 168, 169, 580.

Ohé en Laak: 163, 579.

Oirschot: 58, 83, 106, 115, 116, 126, 171, 173-175, 233, 235, 247, 252, 274, 301*, 372, 373, 379, 381, 430*, 432*, 457, 518*, 535, 557, 581.

-Heuvel: 174, 581.

-Notel: 174, 581.

-Spoordonk: 174,581.

-Straten: 174, 581.

Oisterwijk: 58, 105*, 172, 173, 176, 177, 479, 582.

Oost-Brabant: 88, 109, 134, 184, 206, 208, 211, 235, 271, 272, 275, 276, 278, 300, 357, 398, 418, 446, 461, 467, 502, 506.

Oostelbeers: 83, 167, 168, 168*, 169, 170, 580.

Oostenrijk: 302.

Oosterhout: 34, 54, 58, 65, 66, 83, 100, 113, 186,188, 302, 315, 329, 332, 333, 478, 583.

-Oosteind: 96, 100, 187, 188, 234, 239, 583.

Oostrum: 159, 429, 578.

Oploo: 144, 157-159, 191, 247, 316, 577, 578.
Ospel: 122, 149, 150, 422, 535, 575.
-Dorp: 575.
-Klaarstraat: 149, 575.
Oss: 34, 35, 54, 65, 66, 112, 128, 130, 179-182, 191, 233, 271, 306, 316, 332, 336, 339, 419, 461, 479, 513, 570, 582.
-Molenstraat: 480.
Ossendrecht: 34, 186, 188, 584.
Ottersum: 179, 182, 183, 583.
Oudenbosch: 34, 185, 186.
Oud Gastel: 34, 124, 186.
Overloon: 157-159, 578.
Overijssel: 6, 22, 25, 31, 99, 270, 419.

P

Panheel: 161-163, 163*, 433, 579.
Panningen: 96, 149, 151, 152, 152*, 247, 254, 379, 576.
Peel: 8, 34, 35, 37, 42, 44, 56, 58, 84, 99, 100-102, 144-147, 153, 157, 159, 160, 164, 166, 167, 170, 171, 173, 176, 177, 185, 191-193, 194*, 366, 379, 397, 506, 537, 559, 562, 569, 573, 575.
Peutie: 97.
Polen: 360.
Postel: 166.
Posterholt: 130, 161-163, 223, 511, 515, 516, 579.
-Borg: 161, 162, 579.
-Donk: 162, 579.
-Dorp: 162, 579.
Princenhage: 35, 53, 63, 122, 184-186, 188, 222, 299, 315, 333, 336, 361, 364*, 478, 535, 583.
Prinsenbeek: 114*, 187, 188, 314, 333, 336, 478, 583.
Purmer: 28.
Putte: 185.

R

Raamsdonk: 315, 333.
Randers: 220.
Ravenstein: 479, 480.
Reek: 34, 63, 129, 139*, 181, 316, 582.
Remicourt: 100, 101, 207, 211.
Reusel: 108, 166, 167, 169, 580.
-Dorp: 168, 169, 580.
Riel: 186, 187, 583.
Riethoven: 168-170, 581.
Rochdale: 16.
Roden: 24.
Roermond: 35, 36, 63, 89, 128, 130, 133, 151, 160, 163, 165, 191, 196, 197*, 206, 225, 231, 236, 237, 251, 272, 276, 299, 300, 303, 304, 307, 309, 311-313, 315-318, 326, 327*, 328*, 337, 352, 353, 358, 363, 365, 366, 385, 399-401, 408, 422, 446-448, 453, 454, 460, 461, 491, 512, 518, 572, 578, 579.
Rogatsluis: 24.
Roggel: 133, 145, 147, 148, 150, 151, 163, 575.
-Heide: 148, 575.
-Kom: 148, 575.
-Kruisheide: 148, 575.
-Nieke: 148, 575.
Roosendaal: 35, 36, 115, 123, 123*, 124, 131, 184, 185, 185*, 186, 188, 189, 189*, 190, 191, 193, 226, 232, 236, 239, 252, 303, 307, 313-316, 329, 333, 339, 354, 356, 357, 366, 367, 382, 414, 419, 424*, 468, 512*, 513, 566, 570, 572, 584.
-Vliet: 184.
Roosteren: 34, 162, 163, 579.
Rosmalen: 34, 92, 172, 179, 180.
-Hoek: 480.
Rotterdam: 54, 61, 116, 186, 256, 293, 332, 339, 448, 467.
Rucphen: 185, 186, 188-190, 383, 584.

Rijen: 35, 83, 100, 176, 177, 186, 211, 315, 333, 472, 496, 582.

Rijnland: 54,563.

Rijsbergen: 185, 186, 188, 222, 315, 333, 583.

S

Salland: 25.

Sambeek: 157, 158, 578.

Scandinavië: 356, 409.

Schajjk: 139*, 180, 181, 220, 302-304, 306, 332, 337, 361, 582.

-Heide: 180.

-Hooghei: 180, 582.

-Rundstraat: 180, 582.

-Schajjkschestraat: 180, 582.

Schermer: 28.

Schinnen: 25.

Schrans: 27.

Schijndel: 63, 83, 171, 172, 176, 178, 179, 183, 305, 316, 332, 399, 513, 582.

Sevenum: 151-153, 156, 165, 245, 400, 417, 536*, 576.

-Broek: 151, 576.

-Eijgen: 151, 576.

-Hees: 151, 576.

-Roos: 151, 576.

-Steeg: 151, 576.

-Steinhagen: 151, 576.

-Vorst: 151, 576.

Siebengewald: 157, 578.

Sint-Anthonis: 112, 144, 157-159, 193, 222, 276, 384, 386, 513, 578.

Sint-Michiëlgestel: 83, 172, 173, 178, 202*.

-Maaskantje: 582.

Sint-Odiliënberg: 161, 163.

-Dorp: 162, 579.

-Reutje: 162, 579.

Sint-Oedenrode: 63, 112/113, 130, 171, 172, 174, 175, 179, 231*, 305, 316, 317, 332, 336*, 339, 417, 433, 436, 495, 509, 581.

-Heikant: 581.

-Nijnsel: 174, 581.

-Olland: 174, 581.

-Vernhout: 581.

Sittard: 34, 81, 88, 89, 300, 328, 429, 511-514.

Sneek: 101.

Soerendonk: 63, 149, 575.

-Gastel: 149, 575.

Someren: 63, 64, 111, 144, 153, 154, 156, 213, 219, 233, 234, 266, 270, 274, 370, 378, 384, 386, 387, 419, 496, 509, 577.

-Eindt: 154, 577.

-Holstraat: 154, 577.

-Postel: 154, 577.

-Rient: 154, 577.

-Varsel: 154, 577.

Son: 113, 116, 129, 133, 174-176, 218, 226, 227, 231, 259, 263, 581.

-Aanscot: 581.

Spanje: 339.

Sprundel: 188, 190, 315, 584.

Stampersgat: 464.

Steenbergen: 186, 226.

Steensel: 110, 167, 424, 580.

Stevensweert: 163, 579.

-Eiland: 579.

Stiphout: 146, 147, 156.

Stockholm: 124, 125.

Stramproy: 36, 86, 92, 95, 96, 98-101, 147, 147*, 148, 149, 150, 150*, 151, 206, 207, 211, 212, 215, 219, 229, 232, 237, 241, 243, 246*, 257, 269, 270, 273, 276, 304, 305, 309, 368, 381, 412, 414, 415, 417, 419, 422, 491, 496, 535, 536, 571.

-Dorp: 575.

-Heyeroth: 576.

Stratum: 90, 95, 226, 248, 317, 318, 581.

Strijp: 101, 174, 175, 225, 262, 317, 581.

Susteren: 34, 163, 579.

Swalmen: 100, 101, 161-163, 219, 248, 259, 260, 270, 379, 386, 387, 399, 405, 413, 414, 436, 437, 540, 579.

Swolgen: 158.

T

Tegelen: 165.

Teteringen: 113, 122, 131, 185, 187, 188, 215, 222, 230, 234, 237, 315, 332, 336, 583.

Tholen: 186.

Thorn: 160-163, 579.

Tienray: 158.

Tilburg: 35, 36, 41, 52, 53, 115, 116, 126, 130, 171, 173, 176, 177, 180, 186, 191-193, 225, 227, 236, 248, 249, 251, 252, 255, 259, 293-295, 299, 333, 335, 340*, 356, 362, 363, 366, 367, 417, 420, 461, 465, 468, 570, 572, 581, 582.

-Broekhoven: 480.

Tongelre: 99, 174.

Tongerlo: 304.

Tsjecho-Slowakije: 302.

Tubbergen: 270.

Tungelroy: V, VI, 24, 35, 86, 95-97, 99, 100, 147, 147*, 149, 150*, 205-207, 207*, 217-219, 229, 234, 245, 304, 369, 397, 400, 563, 569, 570, 576.

Turnhout: 186.

Twist: 157, 158, 578.

U

Uden: 156, 180, 182, 182*, 183, 303, 316, 461, 494, 583.

Udenhout: 171-173, 177, 248, 254, 255, 379, 420, 436, 437, 535, 582.

Ulicoten: 187, 315, 333, 414, 583.

Ulvenhout: 110, 185-188, 315, 333, 336, 473*, 503*, 583.

Uruquay: 339.

Utrecht (stad): 81.

Utrecht (provincie): 22, 25, 26, 497, 535.

V

Valkenswaard: 63, 81, 166, 168, 170, 191, 211, 223, 233, 247, 255, 317, 368, 379, 479, 480, 581.

Veenwouden: 23, 63.

Veghel: 36, 54, 57, 63, 113, 116, 117, 127, 128, 133, 171, 176, 179, 180, 182-184, 221, 227, 228, 256, 257, 316, 317, 320, 339, 386, 398, 460, 479, 480, 572, 583.

-Eerde: 583.

-Ven: 583.

-Zijtaart: 583.

Veldhoven: 167-169, 175, 176, 528, 580.

Velp: 361.

Venezuela: 339.

Venlo: 35, 36, 54, 58, 60, 63, 100, 114*, 128, 130, 153, 158-160, 163-166, 191, 196, 225, 231, 236, 237, 245, 254, 255, 261, 269, 276, 299, 300, 311, 326, 328, 340, 363, 401, 448, 461, 500, 513, 514, 572, 579, 580.

Venray: 63, 111, 129, 144, 157, 159, 191, 245, 250*, 255, 259, 303*, 336, 370, 371, 381, 382, 384, 386, 387, 400, 413, 418, 429, 431, 434, 457, 491, 504, 513, 577, 578.

-Dorp: 429.

-Heide: 578.

-Leunen: 157, 159*, 578.

-Luil 157, 578.

-Merselo: 157, 578.

-Oirlo: 157, 578.

-Overbroek: 157, 578.

Verenigde Staten: 4, 23, 44, 66, 99, 252, 407.
Vessem: 167-170,398,580.
Vierlingsbeek: 112, 123, 124, 126, 157-159, 222, 223, 269, 413, 419, 426, 427, 578.
-Groeningen: 157,158,578.
Vinkel: 582.
Vlaanderen: 185.
Vlierden: 145, 153, 155.
-Brouwhuis: 154, 155, 577.
-Dorp: 577.
Vlissingen: 186.
Vlodrop: 113, 161-163, 579.
Vlijmen: 171-173, 178, 179, 315, 316, 511, 582.
Volkel: 182, 183, 332, 583.
Vortum: 157, 158, 521.
-Mullum: 157, 578.
Vrijhoeve-Capelle: 172, 177, 193, 314, 582.
Vught: 172, 315.

W

Waalre: 170, 174, 175, 581.
Waalwijk: 54, 171, 172, 245.
Wagenberg: 333, 336.
Wageningen: 90,125, 215, 461.
Wanroy: 156, 158, 159, 316, 379, 578.
Wanssum: 157-159,578.
-Geisteren: 98*, 157, 578.
Warga: 24, 27, 28, 519.
Weert: 86, 94, 97, 128, 130, 144, 146-151, 160, 172, 191, 196, 212, 219*, 248, 255, 300, 302, 305, 309, 337, 361, 378, 379, 448, 461, 513, 575, 576.
Altweert: 147, 148, 576.
-Boshoven: 147, 148,576.
-Hushoven: 147, 148, 576.
-Laar: 147, 148, 576.
-Leuken: 147,148, 576.
-Moesel: 147, 148, 576.
-Swartbroek: 147, 148, 576.
Wernhout: 185,186.
Wesel: 172, 180.
Wessem: 161-163,579.
West-Brabant: 7, 35, 36, 42, 45, 88, 130, 131, 144, 185, 186, 191-193, 194*, 206, 209-211, 232, 235, 271, 276, 277, 300, 314, 320, 329, 332, 366, 367, 379, 384, 397, 418, 419, 422, 423, 446, 466, 467, 469, 559, 562, 563, 570-572, 583.
West-Depère: 99.
West-Duitsland: 362.
West-Europa: 2,403.
West-Nederland: 333, 365.
Westerhoven: 92, 170, 196, 421, 535, 581.
Westfalen: 54.
Wintelre: 167-169, 398, 580.
Wisconsin: 99.
Woensdrecht: 186.
Woensel: 101, 174, 226, 262, 339, 581.
Woerden: 293.
Woudsend: 225.
Wouw: 7, 35, 99, 115, 124, 131, 184, 185, 185*, 186, 188-190,193, 196, 209-211, 226, 230, 241, 248, 254, 303, 306, 333, 337, 368, 374, 414, 419, 515, 540, 570, 584.
-Moerstraten: 188, 190, 210, 584.

Z

Zaandam: 306,

Zeeland: 129, 181-183, 247, 316, 379, 433, 583.
Zeeland (provincie): 7, 22, 31, 58, 133, 188, 190, 468, 470*, 559.
Zeelst: 90, 95, 168, 169, 174, 581.
Zegge: 186.
Zesgehuchten: 95, 170, 581.
Zevenbergschen Hoek: 332-334, 336, 414.
Zuid-Holland: 7, 8, 22, 23, 25-27, 29, 31, 62, 65, 293, 468, 558.
Zuid-Limburg: 10, 25, 31, 128, 360, 366, 461, 573.
Zuid-Nederland: passim.
Zuidoost-Brabant: 58.
Zuidwillemsvaart: 146, 180.
Zundert: 35, 184-188, 247, 266, 269, 337, 379, 583.
Zutphen: 320, 483.
Zweden: 124, 125, 130, 338.
Zwitserland: 362.

Index van persoonsnamen

A

Aalberse, P : 17.
Aarts, P.J.G.: 92, 93, 329, 470*.
Abma, E.: 21, 22.
Addink, J.G.: 470*.
Aengenent, J.: 17.
Albers, J.F.A.: 66, 67.
Albrecht, G.: 20.
Ament, J.J.C.: 83, 86, 87*, 88, 90, 94, 97, 100, 207, 276, 304, 311, 323, 352, 375, 417, 446, 447, 451, 453, 563.
Ament, P.J.: 491.
Appert, N.: 251.
Ariëns, A.Th.: 477, 509.
Ariëns, E.M.: 499.
As, W.A. van: 119, 330, 470*, 482.
Aubel, Van: 212.

B

Bakermans, wed. W.: 64.
Ban, A.W. van den: 9.
Bannenbergh, W.J.: 174.
Barentsen, P.A.: 47, 84, 93, 505.
Beek, J.A.: 220.
Beek, J.C. van: 447, 449*, 453.
Berg, H. van den: 306.
Bergh, S. van den: 54, 65, 66, 296.
Berkum, A.FE van: 315.
Bers, G. van: 453, 454.
Besouw, J. van: 298.
Bieleman, G.J.: 482.
Bieleman, J.: 2, 4, 5, 25.
Biesen, Van der: 537.
Bloch, M.: 4.
Bluijssen, A.: 65, 66, 153.
Boeke: 60, 101, 219, 433.
Bokma de Boer, M.: 23.
Borden, G.: 252.
Brandsma, A.H.: 315.
Breugel, Van: 463.
Brouwer, P.C. de: 542, 543.
Brouwers, S.: 211.
Bruin, P.: 17.
Bulder, C.: 514.

C

Campen, Ph. van: 374.
Christensen: 220.
Claessen, J.: 81.
Coolen, A.: 543, 544.
Coolen, W.A.: 81, 89.
Corten, ER.: 87, 88, 98, 456.
Creemers, H.L.: 326, 447, 479, 480, 489*.
Crielaers, EA.M.: 317.
Crijns, A.: 41.

D

Dal, J.P. van: 300.
Damen, P.: 87.
Deckers, L.N.: 120.

Dekkers, J.B.: 189, 210.
Dekkers, P.: 210.
Derks, G.: 422.
Derwa, Pr.: 97.
Diepen, A.F.: 539.
Diepenbeek, W. van: 19, 565.
Dieten, S. van: 421.
Dirckx, P.G.H.: 470*, 477, 539, 553*.
Dirven, A.: 429.
Donders: 207.
Draheim, G.: 20.
Dries, A.A.R.M. van: 463, 464.
Duffhues, T.: 497.
Duif, H.: 476.
Durant, P.: 251.
Durkheim, E.: 17, 559.

E

Eckelt, dr.: 228.
Eechoud, J. van: 113, 304, 305.
Eerenbeemt, H. van den: 63.
Eisenhower, D.D.: 129.
Elsen, G. van den: 18, 77, 81, 82, 85, 86, 99, 210, 215, 277, 320, 321, 465-467, 492-494, 500, 511, 512, 526, 527, 533/534, 563, 567, 568.
Everts-Lambert: 305.

F

Fils, G.: 305.
Fleskens, A.N.: 94, 95, 465.
Frietema, H.J.: 21.
Furstenberg, E: 565.

G

Galbraith, J.: 19.
Galema, F.: 119, 539*.
Galen, A. van: 317.
Geldrop, J.H. van: 270, 276, 447, 492.
Geluk, J.A.: 26, 27, 126.
Gier, De: 408.
Gilse, P.A.G. van: 383, 384.
Glabbeek, Van: 66, 153, 302.
Goeseels, C.M.: 113.
Gorp, A.J. van: 467*, 468.
Gorris, Chr.: 304.
Goyarts: 212.
Grinten, F. van der: 245, 448.
Grinten, L. van der: 245.
Guénon: 49.

H

Habraken, H.: 175, 225.
Hagen, H.W. van der: 63, 304-306.
Hagen, P.J.C. van der: 112.
Hagen, W.J. van der: 317.
Hartog: 332, 339.
Hasselt, Van: 448.
Havermans, W.: 100.
Heertum, Van: 226.
Hegel, G.: 7, 8.
Hendrikx, L.: 499.

Henrar, L.: 311, 452.
Herberz, O.: 311, 451, 452.
Hermans, J.: 85, 311, 463.
Heuperman, mej.: 269.
Heuvel, Van den: 464.
Heijden, C. van der: 58.
Heijden, M. van der: 126, 128, 373, 430*.
Hoek, P. van: 81, 87-89,100,210,462,511, 514.
Hofhuis, J.P.J.: 454, 464.
Hofstee, E.W.: 4, 5, 10.
Hooff, P.J. van: 63.
Hout, A. van: 399.
Hout, A.W. van: 317.
Huender, H.A.: 99.
Huidekoper: 101, 219,433.
Huizenga, H.E.: 88.

I.

Iterson, W. van: 58

J.

Jans, Th.: 450.
Janse, C.J.: 470*, 474, 479.
Jansen, J.C.G.M.: 2, 10.
Janssen, F.: 206.
Janssen, J.H.M.: 557.
Jaspers, H.: 89.
Jelinger, E.: 310, 311.
Jong, H.P. de: 468,470*.
Jong van Beek en Donk, J.G. de: 81, 89.
Jonker, J.: 557.
Jurgens, A.: 54, 65, 66, 112, 302, 306, 332, 339, 457, 570.
Jurgens, Joh.: 66.

K

Kanters, P.: 153.
Keulen, M.A.Ch.E.: 110, 209.
Kennen, C.J.G.: 63.
Klaverweide, Th.J.: 90,462.
Klinkenberg, J.: 276.
Knapp, W.: 62.
Knuttel, D.: 452, 463, 464.
Kol, J. van: 63.
Koning, J.: 452.
Konings, P: 100, 101, 219.
Kooy, G.: 26, 29.
Kort, P.J. de: 95.
Kramer: 478.
Kriellaars, EW.J.: 9, 10, 41.
Kromwijk, A.E.: 272.
Kusters, W.: 269.
Kuypers, M.: 57.

L

Laat, A. de: 63.
Lampe, H.: 383.
Lanschot, F. van: 58, 59.
Laufers: 101.
Laval, G. de: 60, 63.
Leenders, K.S.: 89.

Lefeldt: 60.
Leeuwen, M. van: 66.
Lemmen, P.J.: 100.
Leo XIII, paus: 17, 77.
Limperg, Th.: 18, 19.
Linssen, M.H.: 304, 309.
Lips, B.A.H.: 88, 90, 405.
Loonen, J.: 126, 131 *.
Louwes, S.L.: 120, 360.
Louwhof, J.H.: 100.
Loven, G.: 304.
Lovink, H.J.: 320, 321, 451, 464.
Luiks, J.: 112.
Lutkie: 66, 67.

M

Maas, H.H.J.: 498.
Maas, Th.: 468.
Maassen, H.: 113.
Maassen, J.: 113.
Maassen, J.: 338.
Maes, J.H.: 95, 98, 207, 305.
Mansholt, S.: 124, 415.
Marres-Salden, L.: 305.
Martens: 478.
Meel, C.J. van: 546.
Meerwijk, A.L. A. van: 315.
Meeuwissen, M.: 100.
Mège Mouriès: 65.
Mélotte: 100, 101, 206, 207, 211.
Mertens, J.M.M.: 329.
Meyer, J.A.: 457.
Michels, R.: 21.
Michiels van Kessenich, A.: 311, 447, 450-452.
Miedema, H.: 276.
Mol, P.G.W.: 168.
Moonen, A.: 457.
Mosterman, J.: 99.

N

Nederveen, H.J.: 66, 67, 315, 317.
Nederveen, Th.C.: 315.
Nieskens, C.: 458

O

Offermans, L.: 514.
Oirschot, A.J. van: 278, 329.
Oirschot, Chr. van: 336.
Oomen, C.J.: 113.
Oomes: 100.
Opas: 101.
Oppenraaij, Van: 66, 67.
Owen, R.: 16, 19.
Oyen, G.: 111, 121, 125, 126, 129, 131*, 493.

P

Paro, J.: 464.
Pas, Van der: 100.
Patton, G.C.: 129.
Paulussen, J.: 119.

Peerlings, H.: VI, 100, 205.
Peeters, L.: 112.
Peytersen: 101.
Poppel, G.J. van: 81, 119,470*.
Port, G. van de: 381.
Posthuma, F.E.: 90, 320, 463, 464.
Prinsen, C.C.: 500.
Prinzen: 66, 153, 302.
Putten, Vic. van de: 303.

R

Raaijmakers, J.B.: 209, 210,570.
Raiffeisen, F.W.: 16.
Reitsma, O.: 414.
Rinkes Borger, J.: 23, 63, 519
Roebroek, A.L.H.: 329, 477.
Roes, H.W.: 85.
Romein, J.: 7-9.
Rooij, A.C.A. van: 312, 317, 319.
Rooijmakers, J.A.M.: 317.
Roosenschoon, C.F.: 26-29,277.
Roy, E.P.: 20.
Ruskin, Ch.: 305.
Rijckevorsel, A. van: 320.
Rijken, M.J.: 329.
Rijn, J.L.L. van: 463.
Rijs, J.M.: 300,301.

S

Saal, C.D.: 5, 6.
Schoonjans: 100.
Schulze-Delitsch, H.: 16.
Schutjes, H.: 305.
Schuurman, A.J.: 501, 502, 525.
Schwartz, G.: 214.
Sengers, boterfabrikant: 112.
Simmel, G.: 14.
Simons: 309-311.
Slangen, E: 126, 131 *.
Slicher van Bath, B.H.: V, 4.
Smeets: 325.
Smeijers, J.M.: 92, 95, 98, 99.
Smith, A.: 15.
Smits van Oyen, F.: 93, 124, 126, 127, 129, 130, 131*, 133, 234, 261, 272, 335, 374, 421, 422, 461, 462, 481, 482.
Snoek, C.: 475.
Specken, J.H.H.: 448.
Staring, W.C.H.: 5.
Steegmans, G.: 325.
Stevens, H.: 336.
Stevens, J.H.: 206, 207, 232, 270, 273, 276.
Stuijvenberg, J.H. van: 27, 29.

T

Teepen, J.M.: 126, 131 *.
Teepen, L.H.M.: 360.
Terwisscha van Scheltinga, Y.Th.: 278, 329, 468, 470*, 482.
Theelen, J.J.E.P.: 360.
Thomassen: 212.
Thiinen, J.H. von: 5.
Tonkes Struif, E.: 90, 91, 113, 209, 222, 430*, 470*.

Tánnies: 10.
Tosseram, B.: 29.
Trienekens, G.: 251, 360, 373.
Truyen, P.J.: 83, 93, 94, 239, 240, 276, 307, 446, 447, 447*, 458, 459, 482, 508.

U

Uden, C. van: 470*.

V

Vegt, F. W. van der: 278.
Verbakel, J.: 496.
Verhaegh, G.: 452.
Verheggen, J.Th.: 83, 93*, 94, 119, 311, 451, 452.
Verheyden: 99.
Versantvoort, P.: 226.
Verschure, J.M.: 66,186, 302, 332.
Verstegen, Th.: 316.
Verwegen, L: 304.
Veuskens, P.: 458, 459*.
Vlekke, dr.: 464.
Vlernminx, P.: 542, 547.
Völker, J.B.A.: 113, 317.
Vos, Joh.M.: 383, 384,467*, 468,470*.
Vries, L. de: 274.
Vring, F.W. van de: 91, 126, 469, 472, 475.

W

Wackers, F.: 313.
Weber, M.: 13.
Welten, M.: 254.
Werners, Th.: 63, 305.
Wert, A.C. de: 112, 173, 304, 315, 317.
Weydom Claterbos, J.C. van: 88,45 1.
Wichers, A.J.: 2, 5-7, 30-32, 556.
Winter, De: 174, 225.
Wintermans, J.J.: 57, 90, 91, 95, 119, 125, 208, 212, 232, 276, 464, 493, 511, 542.
Witteveen, L.: 131.
Wijffels, T.: 542.
Wijk, A.J. van: 89,126,224/225.

Y

Ydo, M.G.: 337, 338.

Z

Zande, K. van der: 48.
Zanden, J.L. van: 4, 9, 25, 26.
Zee, Th. van der: 27-29.
Zuidema, W.R.: 88, 89, 222, 376, 418, 429, 520.
Zwagerman, C.: 470*.
Zwanenberg: 332.
Zijderveld, A.: 14, 562.

